

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία στην

ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ
Θεωρητικά πλεονεκτήματα & προβλήματα στην εφαρμογή

της

ΚΟΥΛΙΔΟΥ ΑΓΑΘΗΣ
(smaf 10/17)

Επιβλέπων Καθηγητής: Κουσενίδης Δημήτρης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική
(για τη Λογιστική κατεύθυνση)

Σεπτέμβριος 2011

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	σελ. 4
Περίληψη.....	σελ. 5
Εισαγωγή.....	σελ. 6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Π.

1.1 Ορισμός των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π.....	σελ. 9
1.2 Όργανα κατάρτισης των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. – Σύνομη ιστορική αναδρομή	σελ. 10
1.3 Άλλα όργανα κατάρτισης των Δ.Λ.Π.....	σελ.13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ Δ.Λ.Π. & Δ.Π.Χ.Π.

2.1 Ορισμός της Εύλογης Αξίας.....	σελ. 14
2.2 Άλλοι ορισμοί της Εύλογης Αξίας.....	σελ. 14
2.3 Εύλογη αξία και Δ.Λ.Π.....	σελ. 15
2.3.1 Δ.Λ.Π. 1.....	σελ. 16
2.3.2 Δ.Λ.Π. 2.....	σελ. 18
2.3.3 Δ.Λ.Π. 16.....	σελ.19
2.3.3.1 Αποτίμηση των πάγιων περιουσιακών στοιχείων και λοιπού εξοπλι- σμού – Ιστορικό Κόστος έναντι Εύλογης Αξίας.....	σελ.20
2.3.3.2 Μειονεκτήματα αποτίμησης Ιστορικού Κόστους στο Δ.Λ.Π. 16.....	σελ.22
2.3.3.3 Πλεονεκτήματα αποτίμησης Ιστορικού Κόστους στο Δ.Λ.Π. 16.....	σελ.23
2.3.3.4 Λογιστικό παράδειγμα εφαρμογής Εύλογης Αξίας στο Δ.Λ.Π. 16.....	σελ.25
2.3.3.5 Προβλήματα εφαρμογής της Εύλογης Αξίας στο Δ.Λ.Π. 16.....	σελ.31
2.3.4 Δ.Λ.Π. 32.....	σελ.31
2.3.4.1 Η λογιστική της Εύλογης Αξίας για τα χρηματοοικονομικά μέσα σύμ- φωνα με την Ελληνική Νομοθεσία.....	σελ.32

2.3.5 Δ.Λ.Π. 33.....	σελ.36
2.3.6 Δ.Λ.Π. 39.....	σελ.37
2.3.6.1 Λογιστική Αντιστάθμισης.....	σελ.41
2.3.6.1.1 Αντιστάθμιση Εύλογης Αξίας.....	σελ.41
2.3.6.1.2 Αντιστάθμιση ταμειακών ροών.....	σελ.42
2.3.6.1.3 Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό.....	σελ.43
2.3.7 Δ.Π.Χ.Π. 9.....	σελ.43
2.3.7.1 Επαναταξινόμηση χρηματοοικονομικών μέσων.....	σελ.47
2.3.7.2 Επιμέτρηση της αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού.....	σελ.47
2.3.7.3 Μεταγενέστερη επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων σε Εύλογη Αξία.....	σελ.48
2.3.7.4 Μεταγενέστερη επιμέτρηση κατηγορίας αποσβεσμένου κόστους.....	σελ.49
2.3.7.5 Απομείωση χρηματοοικονομικών μέσων.....	σελ.49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

3.1 Ορισμός του Ιστορικού Κόστους.....	σελ.51
3.1.1 Χαρακτηριστικά της λογιστικής του Ιστορικού Κόστους.....	σελ.52
3.1.2 Πλεονεκτήματα της λογιστικής του Ιστορικού Κόστους.....	σελ.53
3.1.3 Διακριτά μειονεκτήματα της λογιστικής του Ιστορικού Κόστους.....	σελ.54
3.1.3.1 Λογιστική του Ιστορικού Κόστους και λογιστική διαφάνειας.....	σελ.54
3.1.3.2 Λογιστική του Ιστορικού Κόστους και σχετικότητα των λογιστικών στοιχείων.....	σελ.55
3.1.3.3 Λογιστική του Ιστορικού Κόστους και προβλήματα εφαρμογής.....	σελ.55
3.2 Ορισμός της Εύλογης Αξίας.....	σελ.56
3.2.1 Εκτίμηση – Επιμέτρηση της Εύλογης Αξίας.....	σελ.57
3.2.2 Η συνάφεια των λογιστικών μεγεθών της Εύλογης Αξίας.....	σελ.60
3.2.3 Διαφάνεια της λογιστικής της Εύλογης Αξίας.....	σελ.60
3.2.4 Λογιστική της Εύλογης Αξίας και αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών	

καταστάσεων.....	σελ.61
3.2.5 Διοίκηση και λογιστική της Εύλογης Αξίας.....	σελ.62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΗΣ ΑΞΙΑΣ

4.1 Προβλήματα επιμέτρησης της Εύλογης Αξίας.....	σελ.63
4.2 Εύλογες Αξίες από ανύπαρκτες τιμές αγοράς.....	σελ.63
4.3 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας.....	σελ.65
4.3.1 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας για οντότητες που ασκούν arbitrage.....	σελ.66
4.3.2 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας που αντικαθιστούν στοιχεία Ιστορικού Κόστους.....	σελ.66
4.3.3 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας που εκχέουν υπερβολική αστάθεια στις συναλλαγές των τιμών.....	σελ.67
4.3.4 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας που αποτυγχάνουν στη συσχέτιση με ταξύ ενεργητικού και παθητικού.....	σελ.67
4.4 Συνάφεια της μέτρησης της Εύλογης Αξίας.....	σελ.68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Ωφέλειες από τη χρήση της Εύλογης Αξίας.....	σελ.69
5.2 Δυσχέρειες από τη χρήση της Εύλογης Αξίας.....	σελ.71

ΕΠΙΛΟΓΟΣ	σελ.73
-----------------------	--------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ.74
---------------------------	--------

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Μέσα από αυτή τη σελίδα της διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω ορισμένους ανθρώπους που με βοήθησαν να ολοκληρώσω τις υποχρεώσεις μου σε αυτόν το πρόγραμμα των μεταπτυχιακών σπουδών.

Πρώτα από όλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές που μετείχαν στη διδασκαλία των μαθημάτων και πρόσφεραν γνώσεις και ερεθίσματα προόδου καθ' όλη τη διάρκεια των μαθημάτων.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου, τον κύριο Δημήτρη Κουσενίδη που με βοήθησε στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας, δίνοντάς μου τις κατάλληλες υποδείξεις και καθοδηγήσεις ώστε να επιτύχω την ολοκλήρωση αυτής.

Ιδιαίτερα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου, τον κύριο Χρήστο Νεγκάκη για την αμέριστη συμπαράσταση και υποστήριξή του, καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου σπουδών μου.

Δεν μπορώ βέβαια να παραλείψω να ευχαριστήσω το σύζυγό μου Αναστάσιο και την κόρη μου Καλλιόπη για την αγάπη τους, την κατανόηση, τη συμπαράσταση και τη βοήθεια που μου προσέφεραν όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάγκη για συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε παγκόσμια κλίμακα, δημιούργησε και υλοποίησε την ιδέα για κοινά πρότυπα σύνταξης και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των οικονομικών οντοτήτων. Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων βασίστηκε στη θεσμοθέτηση και υιοθέτηση ορισμένων βασικών λογιστικών αρχών και μεθόδων για την εφαρμογής τους. Η λογιστική μέθοδος της Εύλογης Αξίας αποτελεί βασική λογιστική μέθοδο αποτίμησης που έχουν υιοθετήσει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και κατ' επέκταση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.

Η εφαρμογή της λογιστικής της Εύλογης Αξίας απαιτεί μελέτη και γνώση πολλών πληροφοριών που συνθέτουν την ποικιλόμορφη συμπεριφορά της, ανάλογα με τα στοιχεία του ισολογισμού που ασχολείται και τα Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. στα οποία αναφέρεται. Η επιμέτρηση των στοιχείων σύμφωνα με τη συγκεκριμένη μέθοδο αποτελεί απαιτητική διαδικασία με ειδικές γνώσεις, η οποία πιστοποιείται από εξειδικευμένους εκτιμητές.

Τα προβλήματα που δημιουργούνται από την εφαρμογή της μεθόδου αποτελούν περιπτώσεις ειδικών καταστάσεων, που με τον κατάλληλο χειρισμό τους ανά περίπτωση, αποφεύγεται οποιαδήποτε ασάφεια, αναξιοπιστία και απάτη.

Η ορθή χρήση της Εύλογης Αξίας αποτελεί αναπόσπαστη μέθοδο αποτίμησης για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ανεκτίμητο εργαλείο στην καθοδήγηση της διοίκησης για λήψη αποφάσεων και αντικειμενικό κριτήριο πληροφόρησης για την οικονομική κατάσταση της οντότητας για το ευρύτερο επενδυτικό κοινό.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής, η παγκοσμιοποίηση και το έντονα ανταγωνιστικό επιχειρησιακό περιβάλλον, επιβάλλουν την ύπαρξη ενιαίων λογιστικών προτύπων για την υποβολή των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και η ορθή υποβολή των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων και των ομίλων αυτών με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την ομαλή λειτουργία της παγκόσμιας οικονομίας.

Είναι γνωστό ότι η λογιστική επιστήμη και η υποχρεωτική εφαρμογή της, καλείται να υπηρετήσει την επιχείρηση και τις εντός και εκτός αυτής διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων και γενικότερα το κοινωνικό σύνολο για άμεση, σαφή, έγκαιρη, συγκρίσιμη και αξιόπιστη ενημέρωση. Είναι μια εφαρμοσμένη επιστημονική τεχνική που λειτουργεί μέσα σε ένα καθορισμένο, αλλά εξελισσόμενο περιβάλλον και είναι υποχρεωμένη να δέχεται και να ανταποκρίνεται στους περιορισμούς που θέτει σε αυτήν το περιβάλλον αυτό. Συνεπώς, είναι η τεχνική καταχώρησης, ταξινόμησης και συστηματικής παρουσίασης με κατανοητό τρόπο και σε χρηματικές μονάδες, των συναλλαγών που πραγματοποιεί μια οικονομική μονάδα. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι ένα σύνολο κανόνων και λογιστικών αρχών που διέπουν και καθορίζουν τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, την αποτίμηση των λογιστικών μεγεθών των επιχειρήσεων με ενιαίο και ομοιόμορφο τρόπο, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα συναλλαγών που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις παγκοσμίως.

Στην Ευρώπη, η υποχρεωτική εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εφαρμόστηκε αρχικά στις επιχειρήσεις που ήταν εισηγμένες σε κοινοτικά χρηματιστήρια. Στην Ελλάδα, η ανάγκη για την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων πηγάζει από την ανάγκη παρουσίασης αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων για το διεθνή επενδυτικό κοινό. Η εφαρμογή υποβολής οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στη χώρα μας σηματοδοτεί μια ριζική αλλαγή στον τομέα παροχής αξιόπιστης οικονομικής πληροφόρησης από πλευράς επιχειρήσεων, ενισχύοντας το αίσθημα εμπιστοσύνης των επενδυτών.

Κύριο χαρακτηριστικό των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και σημείο αναφοράς και διάκρισης σε σχέση με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα είναι η παρουσίαση των

στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού στην Εύλογη Αξία τους. Σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, ο Νόμος 2190/20 και το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο καθορίζουν τη γενική δομή και τις επιτρεπόμενες αλλαγές και παρεμβολές που μπορούν να γίνουν στις αναπτύξεις των λογαριασμών των επιχειρήσεων. Συγχρόνως, παραπέμπει στα πρότυπα καταστάσεων, τα οποία ορίζονται από το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τα επιμέρους Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια. Δεν θα πρέπει να παραλείψουμε ότι ο Νόμος 2190/20 έχει επανειλημμένα προσαρμοστεί στις Κοινοτικές Οδηγίες για διάφορα ζητήματα, όπως είναι η 4^η Κοινοτική Οδηγία του 1986 για ζητήματα παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων και η 7^η Κοινοτική Οδηγία του 1987 για ζητήματα σύνταξης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, κορυφαίες αρχές είναι η αρχή του Ιστορικού Κόστους και η Αρχή της Συντηρητικότητας, η οποία εκφράζεται με ένα πλήθος διατάξεων και ρυθμίσεων που σχετίζονται κυρίως με τις αποτιμήσεις. Στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ισχύει η αρχή του Ιστορικού Κόστους, αλλά υποβιβάζεται και εφαρμόζεται η αρχή της Εύλογης Αξίας. Δηλαδή, ένας σημαντικός αριθμός στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού γίνονται αποτιμήσεις σε εύλογες αξίες, μεταβάλλοντας τα αποτελέσματα και την καθαρή θέση της επιχείρησης.

Υπάρχει μία γενική εκτίμηση ότι η αποτίμηση των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού σε εύλογες αξίες σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, έχει σαν αποτέλεσμα την παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων που δεν ακολουθούν την αρχή της Συντηρητικότητας και δεν ανταποκρίνονται στην πραγματική εικόνα της επιχείρησης, με αποτέλεσμα τη λανθασμένη πληροφόρηση των επενδυτών και κατά επέκταση τη δυσμενή παρουσίαση των επιχειρήσεων της χώρας σε οικονομικό επενδυτικό επίπεδο.

Στην παρούσα εργασία θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την έννοια της Εύλογης Αξίας. Η Εύλογη Αξία αποτελεί αντικείμενο μελέτης πολλών οικονομολόγων και αποτελεί το λόγο για τον οποίο θα συναντήσουμε και παραπάνω από έναν ορισμό της. Η λογιστική μέθοδος της εκτίμησης, ή αποτίμησης σε Εύλογη Αξία των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού ποικίλλει στη συμπεριφορά της, ανάλογα με το στοιχείο του ισολογισμού που εκτιμά ή αποτιμά. Στόχος της λογιστικής της Εύλογης Αξίας είναι να παρουσιάσει την αξία των στοιχείων του ισολογισμού σε χρηματικές μονάδες, οι οποίες εκφράζουν απόλυτα, την αληθινή-πραγματική-ορθή-αξιόπιστη-συναφή τρέχουσα κατάσταση των στοιχείων.

Η συνετή χρήση της Εύλογης Αξίας αποτελεί και τον πρωταρχικό στόχο της δημιουργίας και εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, δηλαδή, τη σύνταξη και παρουσίαση στο ευρύτερο κοινό, αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων που αντανακλούν την πραγματική χρηματοοικονομική εικόνα της οικονομικής οντότητας. Αυτός είναι και ο λόγος που η λογιστική της Εύλογης Αξίας χρησιμοποιείται και στη σύνταξη χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα εγχώρια πρότυπα. Τα Ελληνικά Πρότυπα εφαρμόζουν τη λογιστική της Εύλογης Αξίας στην αποτίμηση πολλών στοιχείων του ισολογισμού κατά τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία, διότι έχει αποδειχθεί ότι η αποτίμηση των στοιχείων με αυτό τον τρόπο, παρουσιάζει αξιόπιστες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ιδιαίτερα όταν αυτές αποτελούν στοιχείο αξιολόγησης για διεκδίκηση επενδυτικών προγραμμάτων.

Ο στόχος της λογιστικής της Εύλογης Αξίας για παρουσίαση αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν είναι πάντα εφικτός. Πολλές φορές αυτή η μέθοδος αποτίμησης χειραγωγείται ώστε να εξυπηρετήσει σκοπούς επιτήδειων για απάτη και κερδοσκοπία. Αυτός είναι και ο λόγος που τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα συνεχώς εξελίσσονται, εκδίδοντας νέα πρότυπα που αντικαθιστούν την εφαρμογή των παλιών προτύπων, με απώτερο σκοπό την αποφυγή λαθών, ασαφειών και την κάλυψη προσδιορισμένων ελλείψεων.

Στην πρώτη ενότητα αυτής της εργασίας, γίνεται μία γενική αναφορά στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Στη συνέχεια, ακολουθεί μικρή ιστορική αναδρομή που αναφέρεται στα όργανα κατάρτισης που αρχικά δημιουργήθηκαν για την εφαρμογή τους, την πορεία τους και την εξέλιξή τους σε εγχώρια και διεθνή κλίμακα.

Η λογιστική μέθοδος της Εύλογης Αξίας εφαρμόζεται σχεδόν σε όλα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται μία γενικότερη προσέγγιση της λογιστικής της Εύλογης Αξίας και μια ειδικότερη για τα λογιστικά πρότυπα που εφαρμόζεται υποχρεωτικά. Γίνεται μεγαλύτερη αναφορά στο Δ.Λ.Π. 16, Δ.Λ.Π. 39 και Δ.Π.Χ.Π. 9 διότι η εφαρμογή τους στηρίζεται στην εφαρμογή της λογιστικής της Εύλογης Αξίας και η ορθή χρήση της καθορίζει τη συμπεριφορά των στοιχείων που αποτιμά.

Στην τρίτη ενότητα γίνεται αναφορά στην άλλη κυρίαρχη λογιστική μέθοδο αποτίμησης, στο Ιστορικό Κόστος, το οποίο εφαρμόζεται και αυτό στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα κατά προτίμηση, ή μερικές φορές επιβάλλεται ανάλογα με την περίπτωση. Η επιλογή λογιστικής μεθόδου αποτίμησης μεταξύ Ιστορικού Κόστους και Εύλογης Αξίας,

αποτελεί χρόνια διαμάχη μεταξύ των συσχετιζόμενων με τη λογιστική. Κατ' επιλογήν των σημαντικότερων απόψεων, παρουσιάζονται χαρακτηριστικά, εφαρμογές, ομοιότητες, διαφορές και συμπεριφορές των δύο εν λόγω λογιστικών μεθόδων.

Στην τέταρτη ενότητα αναφέρονται τα προβλήματα που έχουν εντοπισθεί από την υιοθέτηση της μεθόδου της Εύλογης Αξίας και στην πέμπτη αναφερόμαστε στα συμπεράσματα από την εφαρμογή της μεθόδου.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να προσεγγίσει όσο το δυνατό καλύτερα την έννοια της λογιστικής της Εύλογης Αξίας, να παρουσιάσει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της εφαρμογής της και να θέσει νέους στόχους για περαιτέρω ενασχόληση και έρευνα με τη σημαντικότερη αυτή λογιστική μέθοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Π.

1.1 Ορισμός των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι η ορθή αποτύπωση των οικονομικών δεδομένων μιας επιχειρηματικής μονάδας σε μια σειρά από οικονομικές καταστάσεις, έτσι ώστε ο χρήστης να είναι σε θέση να διαμορφώσει σαφή αντίληψη της πραγματικής οικονομικής της κατάστασης, να προσδιορίσει τις δυνατότητες ανάπτυξής της, τις μελλοντικές προοπτικές της, καθώς τους θετικούς και τους αρνητικούς παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξή της και τη θέση της στην αγορά.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης είναι ένα σύνολο γενικά παραδεγμένων λογιστικών αρχών και μεθόδων, η εφαρμογή των οποίων οδηγεί στον ορθό υπολογισμό του οικονομικού αποτελέσματος της δραστηριότητας μιας επιχείρησης, καθώς και στην κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων με έναν αυστηρά προσδιορισμένο, ομοιόμορφο και αξιόπιστο τρόπο. Σκοπός των Δ.Π.Χ.Π. είναι χρησιμοποιώντας κοινούς κανόνες αποτίμησης να επιτύχουν διαφάνεια, αξιοπιστία, συγκρισιμότητα και ομοιομορφία στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων,

ενισχύοντας τον ανταγωνισμό, διευκολύνοντας το ευρύτερο επενδυτικό κοινό και την κυκλοφορία χρηματοδοτικών κεφαλαίων, παρουσιάζοντας υψηλής ποιότητας οικονομική πληροφόρηση.

Μόνο από την ανάγνωση των ορισμών των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. διαπιστώνουμε ότι τα Δ.Π.Χ.Π. εφόσον αντικατοπτρίζουν τον ορισμό τους, καλύπτουν τις ανάγκες τόσο της ίδιας της επιχείρησης, όσο και του ευρύτερου επενδυτικού. Αυτό είναι πλήρως κατανοητό, διότι τα Δ.Π.Χ.Π. αποτελούν την εξέλιξη των ελλείψεων που είχαν στην εφαρμογή τους τα Δ.Λ.Π. Σήμερα χρησιμοποιούμε και τους δύο όρους. Αυτό θα συμβαίνει για μεγάλο χρονικό διάστημα, μέχρι δηλαδή την πλήρη αντικατάσταση των εβρισκόμενων σε ισχύ Δ.Λ.Π. από τα νέα Δ.Π.Χ.Π. Στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που δεν έχουν αντικατασταθεί, ισχύει το ίδιο καθεστώς με τα πιο πρόσφατα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.

1.2 Όργανα κατάρτισης των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. - Σύντομη ιστορική αναδρομή

Οι απαιτήσεις της αγοράς για κοινά πρότυπα τυποποίησης και παρουσίασης οικονομικών καταστάσεων, που έχουν απώτερο σκοπό τη σαφήνεια της παρουσίασης της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων και την αντιπαραβολή των οικονομικών εξελίξεων μεταξύ των επιχειρήσεων, αναγράφονται από τις αρχές του περασμένου αιώνα. Οι πρώτες προσπάθειες για τυποποίηση της λογιστικής πληροφόρησης ξεκίνησαν στις αρχές του 1930 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Οι σχετικές διαδικασίες για την έκδοση των προτύπων ανατέθηκαν το 1934 στη νεοσύστατη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η οποία θα αποκτήσει ιδιαίτερη ισχύ στον τομέα της και θα μετονομαστεί σε S.E.C. (Securities and Exchange Commission). Κατά τη διάρκεια των ετών μέχρι το 1973, δημιουργήθηκαν διάφορα σχήματα υπεύθυνα για τη λογιστική τυποποίηση, οι αδυναμίες των οποίων οδήγησαν στη δημιουργία του F.A.S.B. (Financial Accounting Standards Board) το 1973, το οποίο είναι το ανώτατο όργανο διοίκησης για τους λογιστές στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Τα πρότυπα (G.A.A.P.- General Accepted Accounting Principles) δηλαδή γενικώς αποδεκτές λογιστικές αρχές των Η.Π.Α., είναι οι αρχές που δημοσιεύθηκαν από το Συμβούλιο Προτύπων Χρηματοοικονομικής Λογιστικής (F.A.S.B.). Το F.A.S.B. έχει εργασθεί από την ίδρυσή του για να καθιερώσει πρότυπα χρηματοοικονομικής λογιστικής (S.F.A.S.-

Statement Financial Accounting Standards) και να υποβάλλει μεθόδους για την καθοδήγηση και εκπαίδευση του ευρύτερου κοινού, συμπεριλαμβανομένου των εκδοτών, των ελεγκτών και των χρηστών των χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Στον υπόλοιπο κόσμο, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα εκπονούνται από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.-International Accounting Standards Committee Foundation), η οποία συστήθηκε στις 29 Ιουλίου 1973 στο Λονδίνο, από επαγγελματικές οργανώσεις λογιστών με αρχικό σκοπό την ανάπτυξη και επιβολή κυρώσεων. Από το 2002, η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.-International Accounting Standards Committee) μετατράπηκε σε μη κερδοσκοπικό οργανισμό. Τα 41 Λογιστικά Πρότυπα που εξέδωσε η I.A.S.C. από το 1973 μέχρι το 2001 λέγονται I.A.S. (International Accounting Standards). Σκοπός της Επιτροπής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.) είναι η δημιουργία μιας ενιαίας δέσμης παγκόσμιων λογιστικών προτύπων.

Μία από τις πρώτες αποφάσεις της I.A.S.C. ήταν να μετονομάσει την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σε Οργανισμό Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Έτσι, το Μάρτιο του 2001, αποφασίστηκε ότι όλα τα πρότυπα θα εκδίδονταν πλέον από το I.A.S.B.(International Accounting Standards Board-Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων), το διάδοχο του I.A.S.C. και θα ονομάζονται Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Standards). Μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2006, είχαν εκδοθεί 7 I.F.R.S. Πρόσφατα, το I.A.S.B. εξέδωσε το I.F.R.S. 9 το οποίο αντικαθιστά το Δ.Λ.Π. 39. Τα πρότυπα αντίθετα, που είχαν εκδοθεί από την I.A.S.C. (International Accounting Standards Committee - Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων) κατά την περίοδο 1973-2001, ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π)(International Accounting Standards). Με λίγα λόγια, τα νέα πρότυπα που αντικαθιστούν τα παλιά ονομάζονται Δ.Π.Χ.Π. και αυτά που βρίσκονται ακόμη σε ισχύ διατηρούν την παλιά τους ονομασία, μέχρι την πλήρη αντικατάστασή τους από τα νέα εξελιγμένα Δ.Π.Χ.Π.

Το Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.) εδρεύει στο Λονδίνο και άρχισε να λειτουργεί από το 2001. Είναι το σώμα, το οποίο έχει την πλήρη ευθύνη για την ανάπτυξη και την έκδοση των Δ.Π.Χ.Π., καθώς έχει αναλάβει να αναπτύξει για το δημόσιο συμφέρον ένα απλό σύνολο από υψηλής ποιότητας παγκόσμια λογιστικά πρότυπα, που απαιτούν ξεκάθαρες και συγκρίσιμες πληροφορίες σε οικονομικές καταστάσεις γενικής χρήσης. Το I.A.S.B. οργανώνει ανοιχτές συζητήσεις για να

αναπτύξει τα υπό επεξεργασία πρότυπα και συμβουλευεται τη S.A.C.(Standards Advisory Council-Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων) για τις προτεραιότητες που πρέπει να θέτει στα υπό συζήτηση θέματα.

Η παγκοσμιοποίηση και οι αυξημένες απαιτήσεις της διεθνούς αγοράς για αξιόπιστη και σαφέστερη απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων οδήγησε σε περαιτέρω ενέργειες. Έτσι τον Οκτώβριο του 2002, το F.A.S.B. και το I.A.S.B. εξέδωσαν ένα μνημόνιο κατανόησης, το οποίο αναφέρεται ως η λεγόμενη συμφωνία «Norwalk», σύμφωνα με την οποία ανακοινώνουν την πρόθεσή τους τα υπάρχοντα πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς να γίνουν πλήρως συμβατά(το συντομότερο δυνατό) και να συντονίσουν τα μελλοντικά προγράμματα εργασίας τους, ώστε να εξασφαλίσουν την επίτευξη και τη διατήρηση αυτής της συμβατότητας. Από τη σύστασή της, η ιδέα της σύγκλισης των αμερικανικών προτύπων και των διεθνών λογιστικών προτύπων αποτελεί μία αναπόφευκτα αντιφατική προσπάθεια. Η παγκοσμιοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος απαιτεί ένα ενιαίο σύνολο προτύπων για την ενίσχυση της συγκρισιμότητας μεταξύ των επιχειρήσεων σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, η διαδικασία που οδηγεί στο ενιαίο αυτό σύνολο προτύπων είναι γεμάτη ερωτήσεις και αντικρουόμενες απόψεις, για τα μέσα που τελικά θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξή του.

Το Σεπτέμβριο του 2008, το F.A.S.B. και το I.A.S.B. επικύρωσαν τη μνημόνιο κατανόησης, σχολιάζοντας την τρέχουσα κατάσταση της διαδικασίας σύγκλισης, στην οποία περιλαμβάνεται και η αφαίρεση των απαιτήσεων από την S.E.C. για τις εταιρίες εκτός Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες με τη σειρά τους ακολουθούν τα Δ.Π.Χ.Π. και θα πρέπει να προσαρμοστούν με τις δηλώσεις των αμερικανικών προτύπων. Επίσης, σύμφωνα με την έκθεση προόδου στην κοινή συνάντησή τους τον Απρίλιο του 2008, τα διοικητικά συμβούλια επιβεβαίωσαν εκ νέου τη δέσμευσή τους για ανάπτυξη κοινών, υψηλής ποιότητας προτύπων και συμφώνησαν σε μια πορεία για την ολοκλήρωση της σύγκλισης συμπεριλαμβανομένων προβλεπόμενων ημερομηνιών ολοκλήρωσης (Financial Accounting Standards Board Updated). Η διαδικασία σύγκλισης είναι βέβαιο ότι θα πάρει αρκετά χρόνια για να ολοκληρωθεί, αλλά και το F.A.S.B. και το I.A.S.B. φαίνεται να ευνοούν τη διαδικασία ολοκλήρωσης νωρίτερα και όχι αργότερα. Επίσης, η S.E.C.(Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Αμερικής) δανείζει την υποστήριξή της στην όλη διαδικασία, όπου επίσημα σε ένα δελτίο τύπου με ημερομηνία 27 Αυγούστου 2008, η επιτροπή ανακοίνωσε την ανάπτυξη ενός χάρτη οδηγού που ενδεχομένως μπορεί να

οδηγήσει τη χρήση των Δ.Π.Χ.Π. από επιχειρήσεις που εδρεύουν ήδη στις ΗΠΑ με ημερομηνία πρώτης εφαρμογής το έτος 2014.

1.3 Άλλα όργανα κατάρτισης των Δ.Λ.Π.

Ένα άλλο όργανο το οποίο συμβάλλει στην κατάρτιση των Δ.Λ.Π. είναι η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (S.A.C.-Standards Advisory Council). Το συμβουλευτικό αυτό όργανο αποτελεί το σύνδεσμο του Συμβουλίου με τις επιτροπές λογιστικής τυποποίησης. Όπως προαναφέρθηκε, η συμβουλευτική αυτή επιτροπή, προτείνει στο I.A.S.B. τα θέματα για συζήτηση και είναι ο τεχνικός σύμβουλος του I.A.S.B. κατά τη λήψη των αποφάσεων. Σκοπός του S.A.C. είναι να παρέχει συμβουλές προς το I.A.S.B. σχετικά με την ανάπτυξη των προτύπων, καθώς και να δίνει πληροφορίες στο I.A.S.B. σχετικά με τις επιπτώσεις των προτεινόμενων προτύπων στους χρήστες.

Ένα άλλο όργανο κατάρτισης των Δ.Λ.Π., είναι η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Interpretations Committee, I.F.R.I.C.), η οποία είναι το όργανο εκείνο το οποίο εκδίδει οδηγίες, λύσεις και παραδείγματα εφαρμογής. Η βασική του αρμοδιότητα είναι να ερμηνεύει τα λογιστικά πρότυπα και να παρέχει έγκαιρα, οδηγίες και τρόπους αντιμετώπισης θεμάτων, τα οποία δεν αναλύονται λεπτομερώς από τα ίδια τα πρότυπα. Πιο συγκεκριμένα, ο πρωταρχικός ρόλος της I.F.R.I.C. είναι να εξετάσει λογιστικά ζητήματα τα οποία είναι πιθανόν να έχουν αποκλίνουσα, ή μη αποδεκτή αντιμετώπιση λόγω της απουσίας έγκυρης καθοδήγησης, με στόχο να φτάσει σε ομοφωνία για την κατάλληλη λογιστική αντιμετώπιση.

Τέλος, στα πλαίσια συνεργασίας του F.A.S.B. και I.A.S.B. με στόχο την επίλυση παγκοσμίων οικονομικών προβλημάτων, δημιουργούνται διάφορες επιτροπές και συμβουλευτικές ομάδες, που έχουν ως σκοπό να διευκρινίσουν και να αντιμετωπίσουν άμεσα κρίσιμα λογιστικά ζητήματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η προσπάθεια από κοινού αντιμετώπισης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, με τη δημιουργία της F.C.A.G. και των P.R.T. Η F.C.A.G. (Financial Crisis Advisory Group) είναι μία επιτροπή που λειτουργεί ως συμβουλευτική ομάδα για την οικονομική κρίση, η οποία παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις αναφορικά με την οικονομική κρίση και προτείνει

μέτρα αντιμετώπισης ακόμη και για έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη. Οι P.R.T.(Public Round Tables) είναι δημόσιες στρογγυλές τράπεζες που λειτουργούν σε Λονδίνο, Νόργουολκ και Τόκυο αντίστοιχα και έχουν σκοπό τον εντοπισμό και την άμεση αντιμετώπιση λογιστικών ζητημάτων που σχετίζονται με την οικονομική κρίση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ Δ.Λ.Π. & Δ.Π.Χ.Π.

2.1 Ορισμός της Εύλογης Αξίας

Εύλογη αξία ορίζεται ως το ποσό σύμφωνα με το οποίο ένα στοιχείο του ενεργητικού ή του παθητικού θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή να διακανονισθεί, μεταξύ μερών που ενεργούν ενσυνείδητα και με τη θέλησή τους, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που γίνεται με τους συνήθεις όρους της αγοράς.

2.2 Άλλοι ορισμοί της Εύλογης Αξίας

Το S.F.A.S. 157 από το F.A.S.B. για τις ενσώματες ακινητοποιήσεις, ορίζει ως εύλογη αξία την τιμή που θα ληφθεί για την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου, ή το ποσό που θα καταβληθεί για τη μεταφορά μιας υποχρέωσης σε μια ομαλή συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων της αγοράς κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης.

Το I.F.R.S. με το Δ.Λ.Π. 16, το αντίστοιχο Δ.Λ.Π. για τις ενσώματες ακινητοποιήσεις, ορίζει ως εύλογη αξία το ποσό για το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί, ή μια υποχρέωση να εξοφληθεί, μεταξύ πρόθυμων και ενημερωμένων μερών σε μια συναλλαγή σε καθαρά εμπορική βάση.

Στον παρακάτω πίνακα εντοπίζουμε τις διαφορές στον ορισμό της Εύλογης Αξίας μεταξύ των προτύπων που χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση των ενσώματων ακινητοποιήσεων στις Η.Π.Α., σε σχέση με τον περισσότερο υπόλοιπο κόσμο:

F.A.S.B.	I.A.S.B.
S.F.A.S. 157	Δ.Λ.Π. 16
Τιμή πώλησης	Τιμή πώλησης ή κόστος αντικατάστασης
Παράγοντες της αγοράς	Καλώς πληροφορημένα και πρόθυμα μέρη σε μια συναλλαγή σε καθαρά εμπορική βάση
Μεταφορά υποχρέωσης όχι επίλυση	Η υποχρέωση διευθετείται μεταξύ γνωστικών μερών

Όπως διαπιστώνουμε παραπάνω, υπάρχουν τρεις βασικές διαφορές στο ορισμό της εύλογης αξίας μεταξύ F.A.S.B. και I.A.S.B. Το S.F.A.S. 157 ορίζει ρητά την εύλογη αξία ως τιμή πώλησης, ενώ το Δ.Λ.Π. 16 προτείνει την τιμή της εύλογης αξίας μεταξύ της τιμής πώλησης, ή το κόστος αντικατάστασης. Όσον αφορά το περιβάλλον του προσδιορισμού της τιμής, το S.F.A.S. 157 αναφέρεται σε παράγοντες της αγοράς, ενώ το Δ.Λ.Π. 16 αναφέρεται σε καλώς πληροφορημένα και πρόθυμα μέρη σε μια συναλλαγή σε καθαρά εμπορική βάση. Και τελευταία, το S.F.A.S. 157 καθορίζει την εύλογη αξία των υποχρεώσεων σαν ευθύνη που μεταφέρεται και δεν επιλύεται. Ενώ, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 16 όσον αφορά την υποχρέωση, η εύλογη αξία είναι το ποσό στο οποίο μία υποχρέωση θα μπορούσε να διευθετηθεί μεταξύ γνωστικών και πρόθυμων μερών σε μια συναλλαγή σε καθαρά εμπορική βάση. Είναι εμφανές ότι η έννοια της Εύλογης αξίας και η αποτίμηση των στοιχείων σύμφωνα με αυτή, είναι μία διαδικασία που προϋποθέτει ιδιαίτερες γνώσεις, ευελιξία στην ερμηνεία των εννοιών και άμεση συσχέτιση όλων των παραγόντων για τη διευθέτηση αξιόπιστου αποτελέσματος.

2.3 Εύλογη Αξία και Δ.Λ.Π.

Η λογιστική της εύλογης αξίας είναι μία μέθοδος αποτίμησης στοιχείων, η οποία εμφανίζεται σχεδόν σε όλα τα Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. Η εν λόγω μέθοδος αποτίμησης των περιουσιακών και άυλων στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, αποτελεί αναπόσπαστη λειτουργία των διεθνών λογιστικών προτύπων συμπεριλαμβανομένου και της Αμερικής, όπου επηρεάζει άμεσα τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αποτελεί σημείο αναφοράς για αμέτρητες οικονομολογικές μελέτες και εργαλείο χειρισμού οικονομικών κρατών. Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά τα Δ.Λ.Π., όπου η λογιστική μέθοδος της Εύλογης Αξίας χρησιμοποιείται περισσότερο.

Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο Δ.Λ.Π. 16(αποτίμηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων), στο Δ.Λ.Π. 39(αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων) και Δ.Π.Χ.Π. 9(χρηματοοικονομικά μέσα), διότι είναι ιδιαίτερα σημαντικά και η ορθολογική χρήση τους και κατ' επέκταση, η ορθολογική χρήση της λογιστικής μεθόδου της Εύλογης Αξίας, ικανοποιεί τον πρωταρχικό στόχο της δημιουργίας των διεθνών προτύπων, δηλαδή αξιόπιστες συγκρίσιμες χρηματοοικονομικές καταστάσεις οικονομικών οντοτήτων.

2.3.1 Δ.Λ.Π. 1

Το Δ.Λ.Π. 1 αναφέρεται στην παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και καθορίζει τις αρχές σύμφωνα με τις οποίες συντάσσονται αυτές. Το Δ.Λ.Π. 1 αποτελεί την πρώτη επαφή με τη λογιστική μέθοδο της Εύλογης Αξίας και εμφανίζει έντονα τις διαφορές που υπάρχουν στη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, σε σχέση με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Η σημαντικότερη διαφορά μεταξύ των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων είναι οι αρχές που τα εκπονούν. Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα βασίζονται στην Αρχή του Ιστορικού Κόστους και στην Αρχή της Συντηρητικότητας. Η αρχή του Ιστορικού Κόστους στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα εκφράζεται με ένα πλήθος διατάξεων και ρυθμίσεων. Στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ισχύει η Αρχή του Ιστορικού Κόστους, αλλά εφαρμόζονται αποτιμήσεις σε Εύλογη αξία σε σημαντικό αριθμό στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού. Όσον αφορά την αρχή της Συντηρητικότητας, δε γίνεται καμία αναφορά στα Δ.Λ.Π.

Σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και την αρχή της Συντηρητικότητας, ο Ισολογισμός και τα Αποτελέσματα Χρήσης παρουσιάζονται σε πραγματική αξία, ή σε αξία μικρότερη από την πραγματική. Η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις γίνεται με βάση το ιστορικό κόστος και τις αρχές που ορίζονται από το νόμο. Επίσης, ισχύει η αρχή του αμετάβλητου των κανόνων αποτίμησης, από χρήση σε χρήση και η αρχή της χωριστής αποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, με βάση τις ειδικές ρυθμίσεις που προβλέπει ο νόμος για κάθε περίπτωση. Στις ασώματες ακινητοποιήσεις για τα άυλα πάγια στοιχεία, τα οποία είναι ασώματα οικονομικά αγαθά που αποκτούνται από την εταιρία με σκοπό να χρησιμοποιούνται παραγωγικά για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους, η αξία

τους καθορίζεται από τα ποσά που καταβάλλονται για την απόκτηση των αγαθών, καθώς και από τα ποσά που δαπανώνται από την εταιρία για τη δημιουργία αυτών. Με λίγα λόγια τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού αποτιμούνται στο Ιστορικό Κόστος, δηλαδή στην αξία κτήσης τους, μείον τις αποσβέσεις κατά τη διάρκεια των ετών κτήσης. Εάν στα στοιχεία αυτά δεν έχει γίνει αναπροσαρμογή της αξίας τους, μπορεί να εμφανίζονται με την ελάχιστη υπολειμματική αξία που ορίζει ο νόμος, δηλαδή ένα λεπτό του ευρώ. Για παράδειγμα ένα μηχάνημα το οποίο λειτουργεί κανονικά στην παραγωγική διαδικασία μιας επιχείρησης για χρονικό διάστημα έξι ετών και έχει ορισθεί από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας, όπως όλα τα μηχανήματα, να αποσβένεται κατά το 1/5 της αξίας του, στο τέλος της έκτης χρήσης, θα βρίσκεται και θα λαμβάνει μέρος στην παραγωγική διαδικασία της επιχείρησης και θα εμφανίζεται με την υπολειμματική αξία του, δηλαδή 1 λεπτό του ευρώ. Την ίδια αξία, θα εμφανίζει στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης και για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα που θα λαμβάνει μέρος στην παραγωγική διαδικασία της επιχείρησης. Σύμφωνα όμως με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού αποτιμώνται σε εύλογη αξία και αυτή αναπροσαρμόζεται κάθε τέσσερα χρόνια από πιστοποιημένους εκτιμητές. Δηλαδή, το ίδιο μηχάνημα, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, στην πρώτη τετραετία ζωής του στην εταιρία, μετά τις αποσβέσεις των χρήσεων που πέρασαν, θα είχε επανεκτιμηθεί η αξία του, σε συμφωνηθείσα αξία πώλησης και αγοράς σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς. Αυτή η διαφορά της μεγαλύτερης αξίας που παρουσιάζεται στο μηχάνημα σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., εμφανίζεται στην καθαρή θέση της επιχείρησης και συγκεκριμένα στα κέρδη, όπου γίνεται και ο ανάλογος προσδιορισμός φόρων των κερδών. Έτσι, επιτυγχάνονται αξιόπιστα αποτελέσματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αφού παρουσιάζεται αξιόπιστα η περιουσία της οικονομικής οντότητας, δίκαιη διανομή κερδών στους επενδυτές και ενίσχυση της δημοσιονομικής πολιτικής της χώρας, με την απόδοση των φόρων επί των κερδών.

Η αρχή της Συντηρητικότητας που διαπνέει όλο το Ελληνικό Λογιστικό Πλαίσιο αποβλέπει στην αξιόπιστη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων με απώτερο στόχο την προστασία της βιωσιμότητας των εταιριών. Η προσπάθεια αυτή για την πραγματική απεικόνιση των στοιχείων του ισολογισμού εξελίσσεται σε μη πραγματική, παρουσιάζοντας την εικόνα της επιχείρησης σε χειρότερη από την πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, βασικός υποστηρικτής των επιχειρήσεων διαχρονικά και ανά την υφήλιο ήταν και είναι, τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, δηλαδή οι Τράπεζες. Στην ανάγκη

εύρεσης κεφαλαίων, οι επιχειρήσεις απευθύνονται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία με τη σειρά τους εξετάζουν και αξιολογούν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων εντοπίζοντας τα στοιχεία του ενεργητικού που εμφανίζονται σε μικρότερη αξία από την πραγματική. Η εφαρμογή της εύλογης αξίας σε πολλά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, έρχεται να καλύψει αυτού του είδους τις ασάφειες και δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να απευθύνονται στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό. Συγκεκριμένα, η αποτύπωση της πλέον αξιόπιστης εικόνας των τρεχουσών αξιών των στοιχείων του ενεργητικού των επιχειρήσεων, δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να προσεγγίσουν ιδιώτες επενδυτές για την περαιτέρω χρηματοδότησή τους. Σε συνέχεια, η ολοκλήρωση της παρουσίασης με την αποτίμηση των στοιχείων του παθητικού σε εύλογες αξίες, παρουσιάζει τη στρατηγική και την αναπτυξιακή της πολιτική της οντότητας στους άμεσα ενδιαφερόμενους.

2.3.2 ΔΛΠ 2

Το ΔΛΠ 2 αναφέρεται στην αποτίμηση των αποθεμάτων των επιχειρήσεων. Η αποτίμηση των αποθεμάτων αποτελεί σημαντικό στοιχείο αναφοράς για εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις, το οποίο μέσω των αγορών και των πωλήσεων επηρεάζει τη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων του ισολογισμού τους. Το ΔΛΠ 2 δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις που τα αποθέματα αποτιμώνται στην εύλογη αξία, στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία και σε περιπτώσεις αποθεμάτων που ασχολούνται άλλα πρότυπα, όπως το ΔΛΠ 11 που αναφέρεται σε αποτιμήσεις κατασκευαστικών έργων, το ΔΛΠ 41 που αναφέρεται στις αποτιμήσεις βιολογικών στοιχείων και ΔΛΠ 32 – ΔΠΛ -39 – ΔΠΧΠ 7 που αναφέρονται στις αποτιμήσεις των χρηματοοικονομικών μέσων. Σύμφωνα με τα Ελληνικά δεδομένα, η βασική αρχή αποτίμησης των αποθεμάτων συνδέεται με την αρχή της συντηρητικότητας, όπου τα αποθέματα πρέπει να αποτιμούνται κατά είδος στη μικρότερη τιμή ανάμεσα στην αξία κτήσης τους, ή παραγωγής τους και στην τρέχουσα αξία τους, ή στην καθαρή αξία ρευστοποίησής τους αν είναι μικρότερη από την τρέχουσα αξία τους. Πολλές φορές η τρέχουσα αξία διαφέρει από την καθαρή αξία ρευστοποίησης, διότι πρέπει να αφαιρεθούν τα κόστη για την ολοκλήρωση και διάθεση των αποθεμάτων. Σύμφωνα με αυτή τη λογιστική προσέγγιση, οι αξίες των αποθεμάτων στον ισολογισμό είναι ίσες, ή επί το πλείστον, μικρότερες από τις τρέχουσες αξίες αυτών των αποθεμάτων στην αγορά.

2.3.3 Δ.Λ.Π. 16

Τα πάγια είναι σημαντικά για τις επιχειρήσεις και κρίνουν ιδιαίτερης σημασίας κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης διότι αποτελούν ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία του ισολογισμού. Σύμφωνα με τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα, τα πάγια, ή αλλιώς ακινητοποιήσεις, διακρίνονται σε ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις. Οι ενσώματες ακινητοποιήσεις, δηλαδή τα πάγια, τα έξοδα εγκατάστασης, οι συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες απαιτήσεις παρακολουθούνται στο κόστος κτήσης τους, αποσβένονται από ένα έως πέντε χρόνια, εμφανίζουν υπολειμματική αξία και αναπροσαρμόζουν την αξία τους μόνο όταν τους επιβάλλεται από συγκεκριμένες νομοθετικές ρυθμίσεις. Με το ίδιο σκεπτικό παρουσιάζονται στον ισολογισμό και οι ασώματες κινήτοποιήσεις, οι οποίες αποτιμούνται στο κόστος κτήσης τους ή σε μελλοντικές ταμειακές ροές, αποσβένονται σε πενταετή βάση, εμφανίζουν υπολειμματική αξία και αναπροσαρμόζονται, με εξαίρεση κάποια άυλα στοιχεία που δεν τους επιτρέπεται να αναπροσαρμόσουν την αξία τους.

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία αποτελούν στοιχεία των ενσώματων ακινητοποιήσεων τα οποία αποκτήθηκαν από την επιχείρηση για να βρίσκονται στην κατοχή της και για να τα χρησιμοποιήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία, είναι στοιχεία όπως κτίρια, μηχανήματα, έπιπλα, οικόπεδα – γήπεδα – χωράφια, οχήματα. Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία αποτελούν μη κυκλοφορούν ενεργητικό, διότι δεν μπορούν εύκολα και κυρίως άμεσα, να μετατραπούν σε μετρητά (κάτι το οποίο ισχύει και με τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα). Επίσης, τα ποσά που δαπανήθηκαν για την απόκτηση των παγίων στοιχείων του ενεργητικού, καθώς και τα ποσά που εισπράχθηκαν από τη διάθεση των παγίων περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, ως κέρδη ή ζημίες και στην κατάσταση ταμειακών ροών ως επενδυτικές εισροές ή εκροές.

Πολλά θέματα και ερωτήσεις προκύπτουν για τον τρόπο παρακολούθησης των παγίων περιουσιακών στοιχείων. Όπως προαναφέραμε σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα, τα πάγια παρακολουθούνται σύμφωνα με την αξία κτήσης τους (ιστορικό κόστος). Σύμφωνα όμως με τα Δ.Λ.Π. παρακολουθούνται στο ιστορικό κόστος ή σε αξίες αναπροσαρμογής, δηλαδή σε εύλογες αξίες, οι οποίες αξίες προσδιορίζονται από

πιστοποιημένους εκτιμητές. Οι εκτιμητές προσδιορίζουν την εύλογη αξία των παγίων, αφού λάβουν υπόψη πολλούς παράγοντες της τρέχουσας αγοράς, της ωφέλιμης ζωής του παγίου, καθώς και τις μελλοντικές ταμειακές ροές που θα επιφέρει το πάγιο στην επιχείρηση.

2.3.3.1 Αποτίμηση των παγίων περιουσιακών στοιχείων και λοιπού εξοπλισμού - Ιστορικό κόστος έναντι Εύλογης Αξίας.

Ένα σημαντικό θέμα συζήτησης αποτελεί το μοντέλο αποτίμησης των παγίων περιουσιακών στοιχείων. Η συζήτηση για το ποιο ποσό θα χρησιμοποιηθεί για την αποτίμηση των παγίων περιουσιακών στοιχείων απασχολεί τα αμερικάνικα και διεθνή λογιστικά πρότυπα εδώ και πολύ καιρό, καθώς είναι ένα από τα κύρια σημεία των διαφορών τους. Σημαντική υποστήριξη υπάρχει για κάθε μοντέλο, το οποίο με τη σειρά του αντιπροσωπεύει βάσιμα επιχειρήματα. Ενώ, οι υποστηρικτές κάθε προσέγγισης θεωρούν το μοντέλο τους το πλέον κατάλληλο, υπάρχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα για κάθε μέθοδο.

Σε επιστημονική μελέτη με τίτλο «Η Ποιότητα της Εύλογης Αξίας, Μέτρα για Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία και Λοιπό Εξοπλισμό» οι επιστήμονες οικονομολόγοι παρουσιάζουν μια ενδιαφέρουσα περίπτωση για τη χρήση της εύλογης αξίας χαρακτηρίζοντάς τη, ως μέθοδο μέτρησης των παγίων περιουσιακών στοιχείων και λοιπού εξοπλισμού. Κατά την κατάρτιση των ισχυρισμών τους, οι οικονομολόγοι καθορίζουν ποιοτικά χαρακτηριστικά της λογιστικής πληροφόρησης. Ένα από αυτά τα χαρακτηριστικά είναι η σημασία της ποιότητας, η οποία περιλαμβάνει τρία άμεσα χαρακτηριστικά τα οποία καθορίζονται από οδηγίες από το SFAC No 2 και είναι :

- ✓ Η προγνωστική αξία,
- ✓ Η αξία ανατροφοδότησης και
- ✓ Η επικαιρότητα.

Κατά τη συζήτηση για την προγνωστική αξία, ή για το βαθμό στον οποίο θα είναι οι προβλέψεις σωστές για το αποτέλεσμα ορισμένων γεγονότων, οι συγγραφείς εξέτασαν διάφορες μελέτες και διαπίστωσαν ότι η προσέγγιση ανατίμησης έχει μεγαλύτερη διαγνωστική αξία από τα ιστορικά μέτρα κόστους. Επίσης, υποστηρίζουν ότι η εύλογη αξία είναι σαφώς προτιμότερη από το ιστορικό κόστος στην εκτίμηση ενός περιουσιακού

στοιχείου, ή στη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης. Σε ακριβέστερο υπολογισμό εκτίμησης των πάγιων περιουσιακών στοιχείων και εξοπλισμού, ή ρευστοποίησης των πάγιων περιουσιακών στοιχείων και εξοπλισμού, οι εύλογες αξίες έχουν μία ανώτερη αξία ανατροφοδότησης και η επικαιρότητα που ορίζεται από το SFAC Νο 2 ως υπεύθυνο χαρακτηριστικό, που διαθέτει τις απαραίτητες πληροφορίες, πριν χάσουν τα πάγια την ικανότητά τους να επηρεάζουν τις αποφάσεις. Έτσι, με τον καιρό οι λογιστικές αξίες υπό το ιστορικό κόστος και οι λογιστικές αξίες υπό την εύλογη αξία, αποκλίνουν και η ικανότητα του ιστορικού κόστους να επηρεάζει τις αποφάσεις είναι μειωμένη. Σαφώς υπονοείται, ότι η εύλογη αξία έχει υψηλότερο βαθμό επικαιρότητας από ότι το ιστορικό κόστος.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των λογιστικών στοιχείων που αξιολογούν οι μελετητές για την υποστήριξη της εύλογης αξίας, είναι η αξιοπιστία της λογιστικής αξίας, δηλαδή η πιστότητα των μετρήσεων(αποτιμήσεων), η οποία χαρακτηρίζεται από:

- ✓ επαληθευσιμότητα,
- ✓ ουδετερότητα και
- ✓ αντιπροσωπευτική πιστότητα.

Οι μελετητές παραδέχονται ότι τα επιχειρήματα υπέρ του ιστορικού κόστους, βασίζονται ότι τα ποσά του ιστορικού κόστους είναι πιο εύκολα επαληθεύσιμα. Ωστόσο, για ορισμένα στοιχεία του ενεργητικού, όπως είναι η κατασκευή παγίων περιουσιακών στοιχείων και για τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν από επιχειρηματικές συναλλαγές που έγιναν σε τιμές χονδρικής, το ιστορικό κόστος δεν είναι εύκολο να ελεγχθεί. Επιπλέον, σε αρκετές περιπτώσεις σύμφωνα με τις αρχές των προτύπων χρησιμοποιείται η μέθοδος της εύλογης αξίας. Για παράδειγμα, όταν απομειώνονται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία και ο λοιπός εξοπλισμός, οι τιμές απομείωσης είναι σε εύλογες αξίες. Εύλογη αξία επίσης χρησιμοποιείται και για την αποτίμηση του λοιπού εξοπλισμού κατά τις διακοπόμενες δραστηριότητες των επιχειρήσεων, τη δωρεά περιουσιακών στοιχείων και του λοιπού εξοπλισμού, καθώς και για τις αγορές εξοπλισμού σε δέματα.

Το χαρακτηριστικό της ουδετερότητας αποβλέπει στη μη ύπαρξη σφάλματος αποτίμησης από τις αναφερόμενες πληροφορίες. Οι μελετητές υποστηρίζουν ότι το ιστορικό κόστος συνιστά στους υπολογισμούς του ένα συντηρητικό σφάλμα αποτίμησης και αναφέρονται πάλι στο SFAC Νο2, το οποίο στηρίζει το επιχειρήμα ότι ο συντηρητισμός στις οικονομικές καταστάσεις δεν μπορεί πλέον να συνεπάγεται με σκόπιμη, συνεπή υποτίμηση του καθαρού ενεργητικού και των κερδών, επειδή ο συντηρητισμός έχει

ταυτιστεί από καιρό με την ιδέα, ότι, η σκόπιμη υποτίμηση είναι αρετή. Συνεπώς, ξεκάθαρα υποστηρίζεται ότι ο συντηρητισμός δεν πρέπει να αποτελεί έγκυρη βάση για τη συνέχιση της χρήσης του ιστορικού κόστους για την αποτίμηση των πάγιων περιουσιακών στοιχείων και του λοιπού εξοπλισμού.

Το χαρακτηριστικό της αντιπροσωπευτικής πιστότητας καθοδηγεί στην ύπαρξη κάποιας συμφωνίας μεταξύ μιας τιμής ή μέτρου, με το γεγονός που αντιπροσωπεύει. Είναι σαφές ότι η λογιστική μέθοδος του ιστορικού κόστους χειραγωγείται λιγότερο από τη λογιστική μέθοδο της εύλογης αξίας, σημαντικός παράγοντας για τον οποίο θεωρείται ότι το ιστορικό κόστος εκπροσωπεί πιο αξιόπιστα τα πάγια περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο, οι μελετητές υποστηρίζουν ότι τα κέρδη μπορούν να χειραγωγηθούν και υπό τη μέθοδο του ιστορικού κόστους, άποψη η οποία μειώνει την αξία της συγκεκριμένης μεθόδου.

Αναδεύοντας τη λίστα των λογιστικών εννοιών που υποστηρίζουν τη χρήση της μεθόδου της εύλογης αξίας, οι μελετητές αναφέρουν την έννοια της συγκρισιμότητας, η οποία είναι το χαρακτηριστικό των πληροφοριών που δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να δουν τις ομοιότητες και τις διαφορές των δεδομένων. Συμπερασματικά, το ιστορικό κόστος μπορεί να εμποδίσει τη συγκρισιμότητα των στοιχείων του ενεργητικού, παραλείποντας να προσδιορίσει επακριβώς τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ τους. Γεγονός το οποίο είναι αναμφισβήτητα ολοφάνερο, ότι η συγκρισιμότητα μεταξύ των στοιχείων μειώνεται, ή δεν είναι εφικτή, όταν χρησιμοποιούνται διαφορετικοί μέθοδοι αποτίμησης. Συγκρίνοντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των μεθόδων αποτίμησης, οι μελετητές εμμένουν πεισματικά στις μεθόδους που υποστηρίζουν αφήνοντας το δικαίωμα της επιλογής για τη μέθοδο που αποδίδει την πλέον αξιόπιστη εικόνα για κάθε περιουσιακό στοιχείο.

2.3.3.2 Μειονεκτήματα αποτίμησης Ιστορικού Κόστους στο Δ.Λ.Π. 16

Το ιστορικό κόστος εμφανίζει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα στη λογιστική του μέθοδο. Ένα από τα μειονεκτήματα του είναι ότι η μέθοδος αυτή αγνοεί ότι η τρέχουσα αξία αγοράς ενός περιουσιακού στοιχείου μπορεί να είναι υψηλότερη ή χαμηλότερη από το ποσό που το αποτιμά το ιστορικό κόστος. Επίσης, επισημαίνονται ελλείψεις στη μέθοδο σε περίοδο πληθωρισμού.

2.3.3.3 Πλεονεκτήματα αποτίμησης Ιστορικού Κόστους στο Δ.Λ.Π. 16

Η αποτίμηση με τη μέθοδο του ιστορικού κόστους διατρέχει μικρότερο κίνδυνο χειραγώγησης σε περιόδους κρίσης. Το ιστορικό κόστος παρέχει πιο ακριβείς και αξιόπιστες πληροφορίες διότι τα ποσά που εμφανίζει βασίζονται σε πραγματικές και όχι σε υποθετικές συναλλαγές.

Παρά τις συνεχιζόμενες συζητήσεις που περιστρέφονται γύρω από την αποτίμηση των πάγιων στοιχείων και του λοιπού εξοπλισμού, τα πρότυπα των Η.Π.Α. απαιτούν η αποτίμηση των μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων να γίνεται με τη μέθοδο του ιστορικού κόστους, όπου η εφαρμογή ενός αναπροσαρμοσμένου ποσού με βάση την τιμή της αγοράς, ή με κάποιο άλλο μέτρο δεν επιτρέπεται. Σύμφωνα όμως με την APB Opinion 6.17.1, «πάγια περιουσιακά στοιχεία συμπεριλαμβανομένου των πάγιων εγκαταστάσεων και λοιπού εξοπλισμού δεν θα πρέπει να υπερεκτιμούνται από την οικονομική οντότητα ώστε να παρουσιάζει η οικονομική οντότητα αξιολησμένη περιουσία, αλλά να εκτιμούνται σε αξίες αγοράς ή σε τρέχουσες αξίες, οι οποίες είναι πάνω από το κόστος για την οντότητα». Διαπιστώνουμε την πολυπλοκότητα της προσέγγισης της αναπροσαρμογής, η οποία είναι πάρα πολύ ασαφής και ανοιχτή σε οποιαδήποτε κρίση για να είναι αποδεκτή. Ο υπολογισμός του ιστορικού κόστους είναι μια πιο απλή προσέγγιση, διότι απαιτεί πιο οικείες εκτιμήσεις και παραδοχές και βασίζεται κυρίως σε συγκεκριμένα στοιχεία, καθώς τα δεδομένα της προσέγγισης του ιστορικού κόστους είναι λιγότερο διαθέσιμα στην ανοιχτή κρίση, διότι τα ποσά που η προσέγγιση εφαρμόζει σε περιουσιακά στοιχεία δεν είναι απαραίτητα και τα πιο πρόσφατα. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που τα Δ.Π.Χ.Π. επιτρέπουν τη χρήση είτε του ιστορικού κόστους, είτε της προσέγγισης επανεκτίμησης των λογαριασμών των πάγιων περιουσιακών στοιχείων και λοιπού εξοπλισμού σε όλη την ωφέλιμη ζωή των περιουσιακών στοιχείων.

Όπως προαναφέραμε τα πρότυπα των Η.Π.Α. διαφέρουν από τα Δ.Λ.Π. στις προσεγγίσεις των λογαριασμών για τα πάγια περιουσιακά στοιχεία και το λοιπό εξοπλισμό. Το Δ.Λ.Π. 16 είχε αρχικά εκδοθεί το 1982 και έχει τροποποιηθεί τρεις φορές. Η τρέχουσα έκδοση αναθεωρήθηκε το 2003 και έχει ημερομηνία ισχύος από την 1^η Ιανουαρίου 2005. Στόχος του Δ.Λ.Π. 16 είναι να προδιαγράψει το λογιστικό χειρισμό των ενσώματων παγίων. Τα κύρια θέματα που περιλαμβάνονται είναι η αναγνώριση των περιουσιακών στοιχείων, ο προσδιορισμός της λογιστικής τους αξίας, καθώς και ο προσδιορισμός των αποσβέσεων

και των ζημιών απομείωσης που σχετίζονται με τα πάγια περιουσιακά στοιχεία. Το πεδίο εφαρμογής του προτύπου διευκρινίζει ότι πρέπει να εφαρμόζεται στη λογιστική των ακινήτων, εγκαταστάσεων και λοιπού εξοπλισμού, εκτός όταν ένα άλλο πρότυπο απαιτεί ή επιτρέπει διαφορετικό λογιστικό χειρισμό. Επίσης, περιγράφει την αναγνώριση του αρχικού κόστους σε ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό, όπου το αρχικό κόστος ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου αναγνωρίζεται εάν πληρούνται δύο κριτήρια:

- η πιθανότητα ότι το στοιχείο συνδέεται με μελλοντικά οικονομικά οφέλη, τα οποία θα εισρεύσουν στην οντότητα και
- το ποσό που κοστίζει το στοιχείο να μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα.

Αφού καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο και λοιπού εξοπλισμού θα πρέπει να αναγνωρίζεται, έρχεται η πρακτική εφαρμογή του όλου θέματος, όπου μία οικονομική οντότητα θα πρέπει να καθορίσει πώς να μετρηθεί με ακρίβεια η αξία του περιουσιακού στοιχείου, σε όλη την ωφέλιμη ζωή του. Τα στοιχεία που συνθέτουν το ποσό που κοστίζει το στοιχείο στην οικονομική οντότητα σύμφωνα με το αρχικό κόστος είναι:

- η τιμή αγοράς,
- το κόστος μεταφοράς στην τοποθεσία εγκατάστασης του παγίου,
- τα άμεσα έξοδα του στοιχείου, καθώς και
- η εκτίμηση του κόστους αποσυναρμολόγησης και απομάκρυνσης του στοιχείου από την τοποθεσία που βρίσκεται αρχικά.

Τα άμεσα έξοδα του στοιχείου περιλαμβάνουν το κόστος των παροχών των εργαζομένων που συνάδουν άμεσα με την κατασκευή, ή την απόκτηση του παγίου. Τέτοια κόστη είναι, η προετοιμασία του χώρου εγκατάστασης του παγίου, αρχική παράδοση και έξοδα διεκπεραίωσης, το κόστος εγκατάστασης και συναρμολόγησης του στοιχείου, κόστος προετοιμασίας και δομικών για την ορθή λειτουργία του παγίου(αφού αφαιρεθούν τυχόν έσοδα από πώληση δοκιμαστικών προϊόντων) και ότι επαγγελματικές αμοιβές βαρύνουν την πρώτη εγκατάσταση και δοκιμαστική λειτουργία του παγίου.

Μετά την αρχική αναγνώριση του πάγιου περιουσιακού στοιχείου, η οικονομική οντότητα πρέπει να το εμφανίζει στις οικονομικές της καταστάσεις, είτε με τη μέθοδο του ιστορικού κόστους, είτε με τη μέθοδο της αναπροσαρμογής ή αλλιώς, της εύλογης αξίας. Η μέθοδος του ιστορικού κόστους είναι πολύ απλή στην εφαρμογή της, αφού μετά την αρχική αναγνώριση, κατά τη διάρκεια των χρήσεων, το πάγιο αποσβένεται σύμφωνα με τη μέθοδο

απόσβεσης που έχει επιλέξει το διοικητικό συμβούλιο της οικονομικής οντότητας και το ποσό αποτίμησης του παγίου υπολογίζεται εύκολα, εάν από το ποσό της αρχικής αναγνώρισης αφαιρέσουμε τα ποσά των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομειώσεων.

Η μέθοδος της αναπροσαρμογής είναι πιο πολύπλοκη και μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο όταν η εύλογη αξία του πάγιου στοιχείου μπορεί να προσδιορίζεται με επαρκή αξιοπιστία. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, το ποσό αποτίμησης του παγίου είναι ένα αναπροσαρμοσμένο ποσό, ίσο με την εύλογη αξία του παγίου κατά την ημερομηνία της αναπροσαρμογής μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και ζημίες απομείωσης μετά την αναπροσαρμογή. Αναπροσαρμογές θα πρέπει να γίνονται αρκετά συχνά, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η λογιστική αξία των παγίων στοιχείων δεν θα διαφέρει ουσιωδώς με την εύλογη αξία κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Όταν χρησιμοποιείται η μέθοδος της αναπροσαρμογής, οι οικονομικές οντότητες θα πρέπει επίσης να καθορίζουν το ποσό των συσσωρευμένων αποσβέσεων και οι αποσβέσεις θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με δύο τρόπους:

- να επαναδιατυπώνονται ανάλογα με τη μεταβολή στην προ αποσβέσεων αξία του παγίου, ώστε η λογιστική του αξία μετά την αναπροσαρμογή να ισούται με το ποσό της αναπροσαρμογής,
- να διαγράφονται έναντι της μεικτής λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και η καθαρή αξία αναπροσαρμόζεται στην επανεκτιμημένη αξία του περιουσιακού στοιχείου.

2.3.3.4 Λογιστικό παράδειγμα εφαρμογής Εύλογης Αξίας στο Δ.Λ.Π. 16

Ας υποθέσουμε ότι μία εταιρεία αγόρασε ένα κομμάτι εξοπλισμού την 1^η Ιανουαρίου του έτους 1, έναντι αξίας 100.000€ με ωφέλιμη διάρκεια ζωής 10 χρόνια και καμία υπολειμματική αξία. Το πάγιο περιουσιακό στοιχείο αντιμετωπίζεται λογιστικά με τη μέθοδο της αναπροσαρμογής και αναπροσαρμόζεται κάθε δύο χρόνια. Στο τέλος του έτους 2, το πάγιο αποτιμάται στην εύλογη αξία των 85.000€.

Η λογιστική αντιμετώπιση των λογαριασμών γίνεται σε βήματα, πρώτα οι συσσωρευμένες αποσβέσεις διαγράφονται και μετά το στοιχείο προσαρμόζεται στο

αναπροσαρμοσμένο ποσό. Οι ημερήσιες εγγραφές για την καταγραφή της αλλαγής της αξίας του εξοπλισμού είναι οι εξής:

31/12/1

Αποσβέσεις	10.000,00	
Εξοπλισμός		10.000,00
Καταχώρηση συσσωρευμένων αποσβέσεων (εγγραφή 1)		

31/12/2

Αποσβέσεις	10.000,00	
Εξοπλισμός		10.000,00
Καταχώρηση συσσωρευμένων αποσβέσεων (εγγραφή 2)		

Για κάθε χρήση υπολογίζονται οι αποσβέσεις του εξοπλισμού με βάση τη δεκαετή ωφέλιμη ζωή του και καταχωρούνται:

$$100.000,00/10 = 10.000,00$$

Στο τέλος του δεύτερου έτους, η εύλογη αξία του εξοπλισμού είναι 85.000,00€ και αναπροσαρμόζουμε την αξία του εξοπλισμού χρεώνοντας τον εξοπλισμό με την αξία της πλεονασματικής διαφοράς και πιστώνουμε το πλεόνασμα σε λογαριασμό πλεονασματικό στα αποτελέσματα:

31/12/02

Εξοπλισμός (85.000,00 – 80.000,00)	5.000,00	
Πλεόνασμα επανεκτίμησης		5.000,00
Ρύθμιση του εξοπλισμού σε αναπροσαρμοσμένο ποσό (εγγραφή 3)		

Η αναλογική μέθοδος χρησιμοποιεί τα ποσά που υπολογίζονται παρακάτω για να ενημερώσει την αξία του παγίου με την αναλογική αλλαγή και προσαρμόζει το πάγιο στην τρέχουσα αναπροσαρμοσμένη του αξία του, δηλαδή την εύλογη αξία του παγίου.

Υπολογισμός της μεθόδου αναπροσαρμογής:

	Αξία πριν την αναπροσαρμογή			Αναπροσαρμοσμένο Ποσό
Εξοπλισμός	100.000,00	X	85.000,00/80.000,00	106.250,00
Μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις (10.000,00/10 X 2 έτη)	20.000,00	X	85.000,00/80.000,00	21.250,00
Τρέχουσα αξία	80.000,00	X	85.000,00/80.000,00	85.000,00

Η αναλογική μέθοδος χρησιμοποιεί τα παραπάνω ποσά για να ενημερώσει λογιστικά την αξία του περιουσιακού στοιχείου με βάση την αναλογική μεταβολή στη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου. Για να υπολογίσουμε τον αναπροσαρμοσμένο εξοπλισμό και τα ποσά των αποσβέσεων πολλαπλασιάζουμε το ποσό της αρχικής αναγνώρισης με το πηλίκο της αναπροσαρμοσμένης αξίας προς την αρχική αναγνώριση μείον τις αναπροσαρμοσμένες αποσβέσεις. Παρατηρούμε ότι όλες οι αναπροσαρμοσμένες τιμές, προκύπτουν εάν πολλαπλασιάσουμε τις αρχικές τιμές με δείκτη, ο οποίος είναι το πηλίκο της εύλογης αξίας προς την τρέχουσα λογιστική αξία του εξοπλισμού.

Η εγγραφή 3 θα μπορούσε να γίνει και ως ακολούθως:

Εξοπλισμός (106.250,00 – 100.000,00)	6.250,00	
Εξοπλισμός (21.250,00 – 20.000,00 οι αναλογικές αποσβέσεις)		1.250,00
Πλεόνασμα αναπροσαρμογής (85.000,00 – 80.000,00)		5.000,00
Ρύθμιση του εξοπλισμού σε αναπροσαρμοσμένα ποσά		

Με αυτόν τον τρόπο, οι λογαριασμοί προσαρμόζονται ώστε να αντανακλούν τις αλλαγές που βασίζονται στις αναπροσαρμοσμένες αξίες. Ο λογαριασμός εξοπλισμός αυξάνεται αναλογικά και αντανακλά την αναπροσαρμοσμένη αξία που θα είχε πριν τα δύο έτη. Γι αυτό το λόγο και αφαιρούνται στη συνέχεια οι αναλογικές με την αναπροσαρμοσμένη αξία, αποσβέσεις. Η διαφορά μεταξύ του αρχικού ποσού του εξοπλισμού και του αναπροσαρμοσμένου ποσού του εξοπλισμού, μεταφέρεται στο λογαριασμό ιδίων κεφαλαίων με τίτλο «πλεόνασμα αναπροσαρμογής». Έτσι, σύμφωνα με τη μέθοδο του ιστορικού κόστους, η αξία του εξοπλισμού μετά τα δύο έτη αποτιμάται σε 80.000,00€, ενώ με τη μέθοδο της αναπροσαρμογής με την τρέχουσα για τους κανόνες της αγοράς αξία, η οποία αποτιμάται στο ποσό των 85.000,00€ (σύμφωνα με το ΔΛΠ 12 και την αναβαλλόμενη φορολογία με τη δημιουργία του λογαριασμού «πλεόνασμα αναπροσαρμογής» που στο συγκεκριμένο παράδειγμα είναι 5.000,00€ και είναι κέρδη από αναπροσαρμογή παγίων, υπολογίζονται και οι αντίστοιχο φόροι επί των κερδών, οι οποίοι ενημερώνουν τον αντίστοιχο λογαριασμό).

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 16, αν η αναπροσαρμογή προκαλεί αύξηση στη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου μεταφέρεται απευθείας στα αποτελέσματα και εμφανίζει κέρδη, πιστώνοντας το λογαριασμό «Ιδίων Κεφαλαίων» με τίτλο «Πλεόνασμα

Αναπροσαρμογής Παγίων». Εάν, η αναπροσαρμογή προκαλεί απομείωση, μεταφέρεται πάλι στα αποτελέσματα σε λογαριασμό «Ιδίων Κεφαλαίων» και εμφανίζει ζημίες, χρεώνοντας το λογαριασμό με τίτλο «Ζημίες Αναπροσαρμογής Παγίων». Σε περίπτωση που το περιουσιακό στοιχείο είχε εμφανίσει σε προγενέστερη αναπροσαρμογή πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό «πλεόνασμα αναπροσαρμογής» και στη συνέχεια κατά τη διάρκεια των ετών απομειώνεται, πρώτα εξαλείφει το πλεόνασμα αναπροσαρμογής που είχε σε προγενέστερες αναπροσαρμογές δημιουργήσει και μετά την εξάλειψη δημιουργεί λογαριασμό ζημιών από αναπροσαρμογή.

Συνεχίζοντας το παράδειγμά μας, παρακολουθούμε τη λογιστική αντιμετώπιση του εξοπλισμού της εταιρείας που αρχικά είχε αναγνωρισθεί σε 100.000,00€ με ωφέλιμη ζωή 10 έτη και μηδενική υπολειμματική αξία. Υπενθυμίζουμε ότι χρησιμοποιούμε τη μέθοδο της αναπροσαρμογής και το πάγιο αναπροσαρμόζεται κάθε δύο χρόνια. Μετά τα δύο πρώτα έτη το πάγιο είχε αξία 85.000,00€. Μετά το πέρασμα δύο χρόνων ακόμη και αφού υπολογίσουμε τις συσσωρευμένες αποσβέσεις για τον τρίτο και τέταρτο χρόνο, η λογιστική αξία του παγίου, θα έχει ως εξής:

Λογιστική αξία του παγίου στο τέλος του 2 ^{ου} έτους	85.000,00
Μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις δύο ετών (85.000,00/8 ωφέλιμα έτη X 2)	21.250,00
Λογιστική αξία του παγίου στο τέλος του 4 ^{ου} έτους	63.750,00

Οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

31/12/3

Αποσβέσεις	10.625,00	
Εξοπλισμός		10.625,00
Καταχώρηση αποσβέσεων κατά το τέλος του 3 ^{ου} έτους(λογιστική αξία παγίου μετά Αποσβέσεων 85.000,00-10.625,00=74.375,00)		

31/12/4

Αποσβέσεις	10.625,00	
Εξοπλισμός		10.625,00
Καταχώρηση αποσβέσεων κατά το τέλος του 4 ^{ου} έτους(λογιστική αξία παγίου μετά Αποσβέσεων 74.375,00-10.625,00=63.750,00)		

Στο τέλος του 4^{ου} έτους γίνεται εκτίμηση του ακινήτου και η εύλογη αξία του αποτιμάται στις 55.000,00€. Η εταιρία οφείλει να αναγνωρίσει το πάγιο στην εύλογη αξία

του, δηλαδή να μειώσει τη λογιστική του αξία αφού εξαλείψει το λογαριασμό πλεόνασμα αναπροσαρμογής που είχε δημιουργήσει για το συγκεκριμένο ακίνητο και το υπόλοιπο εάν υπάρχει το χρεώσει στο λογαριασμό αποτελεσμάτων «ζημίες αναπροσαρμογής». Η διαφορά της εύλογης αξίας και της λογιστικής αξίας του εξοπλισμού είναι:

$$63.750,00 - 55.000,00 = 8.750,00 \text{ και}$$

η διαφορά μεταξύ λογαριασμού πλεονάσματος αναπροσαρμογής και ποσού απομείωσης του εξοπλισμού είναι:

$$8.750,00 - 5.000,00 = 3.750,00$$

Η εγγραφή αναπροσαρμογής του παγίου στην εύλογη αξία τους έχει ως εξής:

31/12/4

Πλεόνασμα αναπροσαρμογής	5.000,00	
Ζημία αναπροσαρμογής	3.750,00	
Εξοπλισμός		8.750,00
Αναπροσαρμογή παγίου στην εύλογη αξία στο τέλος της χρήσης του 4 ^{ου} έτους.		

Μετά το πέρας ακόμη δύο ετών οι συσσωρευμένες στο τέλος του 6^{ου} έτους υπολογίζονται ως εξής:

Λογιστική αξία του παγίου στο τέλος του 2^{ου} έτους 55.000,00

Μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις δύο ετών 18.333,33

(55.000,00/6 ωφέλιμα έτη X 2)

Λογιστική αξία του παγίου στο τέλος του 4^{ου} έτους 36.666,67

Οι εγγραφές απόδοσης των αποσβέσεων ανά έτος αποδίδονται ως εξής:

31/12/5

Αποσβέσεις	9.166,67	
Εξοπλισμός		9.166,67
Καταχώρηση αποσβέσεων κατά το τέλος του 5 ^{ου} έτους(λογιστική αξία παγίου μετά Αποσβέσεων 55.000,00-9.166,67=45.833,33)		

31/12/6

Αποσβέσεις	9.166,67	
Εξοπλισμός		9.166,67
Καταχώρηση αποσβέσεων κατά το τέλος του 6 ^{ου} έτους(λογιστική αξία παγίου μετά Αποσβέσεων 45.833,33-9.166,67=36.666,66)		

Κατά το τέλος του 6^{ου} έτους, η εύλογη αξία του παγίου αποτιμάται στις 45.000,00€. Η αναπροσαρμογή του παγίου στη νέα εύλογη αξία απαιτεί πρώτα την εξάλειψη του λογαριασμού «ζημίες αναπροσαρμογής» και μετά την επαναδημιουργία του λογαριασμού «πλεόνασμα αναπροσαρμογής». Οι εγγραφές της μεθόδου αναπροσαρμογής έχουν ως εξής:

Εξοπλισμός	8.333,34	
Ζημία αναπροσαρμογής		3.750,00
Πλεόνασμα αναπροσαρμογής		4.583,34
Αναπροσαρμογή παγίου στην εύλογη αξία στο τέλος της χρήσης του 6 ^{ου} έτους.		

Με αυτόν τον τρόπο συνεχίζουμε την παρακολούθηση του εξοπλισμού και πέραν την ωφέλιμη ζωή του που αρχικά είχε οριστεί. Υπάρχει περίπτωση το συγκεκριμένο πάγιο και μετά το πέρασμα των δέκα χρόνων, να λειτουργεί και να προσφέρει έσοδα στην επιχείρηση, ή ακόμα και να πουληθεί αποφέροντας σημαντικά χρηματικά διαθέσιμα στην επιχείρηση.

Αν και το μοντέλο του ιστορικού κόστους έχει θεωρηθεί ως μια πιο ακριβής προσέγγιση για την αποτίμηση των παγίων στοιχείων, με την μέθοδο της αναπροσαρμογής παρακολουθούμε και την υπόλοιπη ωφέλιμη ζωή των περιουσιακών στοιχείων και πέρα από την αρχικά ορισμένη ωφέλιμη ζωή τους. Η μέθοδος της αναπροσαρμογής είναι περισσότερο προσιτή σε αρκετές εταιρίες, διότι με αυτό τον τρόπο εμφανίζουν περιουσιακά στοιχεία που έχουν ξεπεράσει τον αρχικά ορισμένο ωφέλιμο χρόνο ζωής και εξακολουθούν να υπάρχουν και να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην επιχείρηση. Με όλες τις παλαιότερες μεθόδους, πολλά πάγια στοιχεία μετά τον ορισμένο χρόνο ωφέλιμης ζωής τους, εξακολουθούσαν να λαμβάνουν ενεργό δράση στις οικονομικές οντότητες, να αποτελούν σημαντικό παράγοντα στις γραμμές παραγωγής των οικονομικών οντοτήτων, να έχουν σημαντικά έξοδα συντήρησης, να προσκομίζουν οφέλη, να υπόσχονται μελλοντικές ταμειακές ροές και παρόλα αυτά, να είναι σχεδόν ανύπαρκτα. Προσαρμοσμένα όμως στην εύλογη αξία τους, εμφανίζουν κέρδη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των οικονομικών οντοτήτων, αυξάνοντας το λογαριασμό «Ιδίων Κεφαλαίων» θετικά, προς όφελος των επενδυτών και των οικονομικών οντοτήτων, παρουσιάζοντας αξιόπιστα στοιχεία που μπορούν να επιβεβαιώσουν και να στηρίξουν επεκτατικά σχέδια περαιτέρω ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των οντοτήτων.

2.3.3.5 Προβλήματα εφαρμογής της Εύλογης Αξίας στο Δ.Λ.Π. 16

Με την εφαρμογή της εύλογης αξίας στα πάγια περιουσιακά στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων εμφανίζονται διάφοροι κίνδυνοι για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Πολλές φορές η ανάγκη των επιχειρήσεων για άντληση κεφαλαίων οδηγεί σε λανθασμένο χειρισμό της χρήσης των ευλόγων αξιών των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού. Πολλές επιχειρήσεις προκειμένου να αντλήσουν κεφάλαια από το χρηματοπιστωτικό σύστημα ευκολότερα, ωραιοποιούν πάγια περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού, όπως υψηλά εκτιμώμενα αποθέματα, ή υπερεκτιμημένα άυλα περιουσιακά στοιχεία με αντίστοιχη εμφάνιση υψηλών εικονικών κερδών. Η εύλογη αξία είναι αποτέλεσμα εκτιμήσεων και σε πολλές περιπτώσεις χειραγωγείται και γίνεται αντικείμενο υπερεκτιμήσεων, με αποτέλεσμα την ωραιοποιημένη εμφάνιση των οικονομικών καταστάσεων. Οι οικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν κέρδη, τα οποία και διανέμουν στους μετόχους με στόχο την προσέλκυση νέων φιλόδοξων επενδυτών. Αφού επιτευχθεί ο στόχος της μεγαλύτερης δυνατής εισροής επενδυτών, η επιχείρηση οδηγείται σε κλείσιμο και χρεοκοπία, καταστρέφοντας οικονομικά τους μετόχους της επιχείρησης (ανάλογα με το ποσοστό της οικονομικής δυνατότητας που έχουν επενδύσει οι μέτοχοι), επιφέροντας οικονομική στενότητα και κατ' επέκταση με την πολλαπλή εμφάνιση του παραπάνω φαινομένου, υπεισέρχεται οικονομική κρίση σε ευρύτερο οικονομικό πεδίο δράσης.

2.3.4 Δ.Λ.Π. 32

Τα χρηματοοικονομικά μέσα σύμφωνα με το ΔΛΠ 32 είναι τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, δηλαδή στοιχεία του ενεργητικού, ή οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις δηλαδή στοιχεία του παθητικού, που πρέπει να διακανονιστούν με μετρητά και πρέπει να είναι αποτέλεσμα σύμβασης. Συνοπτικά, κατά κύριο λόγο τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι απαιτήσεις, υποχρεώσεις, συμμετοχικοί τίτλοι και παράγωγα (options, futures, swaps). Για παράδειγμα, οι συμμετοχικοί τίτλοι είναι συμμετοχές της εκδότριας επιχείρησης, ή του ομίλου σε κάποιες άλλες εταιρίες και είναι στοιχεία του ενεργητικού. Εάν όμως, είναι τίτλοι της ίδιας της εκδότριας επιχείρησης, είναι στοιχεία που σχετίζονται με την καθαρή θέση της επιχείρησης, συνεπώς είναι στοιχεία του παθητικού.

Το Δ.Λ.Π. 32 ασχολείται με την εξακρίβωση και αποσαφήνιση για ποια στοιχεία αποτελούν τα χρηματοοικονομικά μέσα και πως τα διανέμουμε στις αντίστοιχες κατηγορίες τους. Δίνει ξεκάθαρες πληροφορίες για τη θέση τους στον ισολογισμό και το βαθμό που επηρεάζουν την καθαρή θέση της επιχείρησης. Ορίζει την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων, ως το ποσό ανταλλαγής ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, ή διακανονισμού μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, σε εμπορική βάση, από γνώστες της αγοράς και εκούσια από τους συμβαλλόμενους. Όμως, για την καταχώρηση και αποτίμησή των χρηματοοικονομικών μέσων, ασχολείται λεπτομερώς το Δ.Λ.Π. 39.

2.3.4.1 Η λογιστική της Εύλογης Αξίας για τα χρηματοοικονομικά μέσα σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία

Με βάση το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο, οι λογαριασμοί διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, στους λογαριασμούς του ενεργητικού και στους λογαριασμούς του παθητικού. Χρηματοοικονομικά μέσα από τους λογαριασμούς του ενεργητικού αποτελούν τα χρεόγραφα και τα διαθέσιμα. Χρηματοοικονομικά μέσα από τους λογαριασμούς του παθητικού είναι οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, οι προμηθευτές, οι υποχρεώσεις στις τράπεζες, τα δάνεια, οι περισσότεροι από τους λογαριασμούς που αφορούν τους πιστωτές διάφορους και λογαριασμοί των ιδίων μετοχών, είτε αυτές εμφανίζονται αφαιρετικά στην καθαρή θέση, ή στο ενεργητικό. Υπάρχουν χρηματοοικονομικά μέσα, όπως τα παράγωγα που εμφανίζονται με στη λήξη της σύμβασής τους και στο πραγματικό ιστορικό κόστος(τεχνική, που δεν αποδίδει την πραγματική περιουσία της επιχείρησης και ασάφεια, που τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα προσπαθούν να βελτιώσουν με νόμους που τροποποιούν το Κ.Ν.2190/1920). Ο Νόμος 3460/06 περί Αποτίμησης χρηματοοικονομικών μέσων εταιρειών στην εύλογη αξία και άλλες διατάξεις, έχει ως σκοπό την τροποποίηση του Κ.Ν.2190/1920 και του Ν.3190/1955, όπως ισχύουν και την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την οδηγία 2001/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, για την τροποποίηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ, 83/349/ΕΟΚ και 86/635/ΕΟΚ, όσον αφορά τους κανόνες αποτίμησης για τους ετήσιους και ενοποιημένους λογαριασμούς εταιρειών ορισμένων μορφών, καθώς και τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Σύμφωνα με το νόμο 3460/06 περί αποτίμησης χρηματοοικονομικών μέσων, τα χρηματοοικονομικά μέσα συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, αποτιμώνται είτε σύμφωνα με τον κανόνα της εύλογης αξίας, είτε στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της αξίας κτήσεως και της εύλογης αξίας, όπως αυτή ορίζεται παρακάτω. Η εύλογη αξία καθορίζεται σύμφωνα με τις παρακάτω μεθόδους:

1. Την τρέχουσα αξία, για τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία υφίσταται αξιόπιστη αγορά. Εάν η τρέχουσα αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου δεν είναι άμεσα προσδιορίσιμη, αλλά μπορεί να προσδιορισθεί για τα επιμέρους στοιχεία του, ή για κάποιο παρόμοιο μέσο, η τρέχουσα αξία είναι δυνατόν να προκύψει από την αξία των επιμέρους στοιχείων του, ή του παρόμοιου σε αυτό μέσου.
2. Την αξία που προκύπτει από γενικής αποδοχής υποδείγματα και τεχνικές αποτίμησης, για τα μέσα για τα οποία δεν υφίσταται αξιόπιστη αγορά. Τα εν λόγω υποδείγματα και τεχνικές αποτίμησης, πρέπει να εξασφαλίζουν μία λογική προσέγγιση της τρέχουσας αξίας.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα που δεν μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα με κάποια από τις παραπάνω μεθόδους, αποτιμώνται σύμφωνα με τους κανόνες της παραγράφου 6 του άρθρου 43.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα που περιλαμβάνονται στο παθητικό, αποτιμώνται στην εύλογη αξία, εφόσον ανήκουν σε χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, ή είναι παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τα μη παράγωγα χρηματοοικονομικά που διατηρούνται μέχρι τη λήξη τους, τα χορηγούμενα δάνεια και απαιτήσεις που έχει η επιχείρηση(εφόσον δεν προορίζονται για διαπραγμάτευση) και οι συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, μετοχικοί τίτλοι που εκδίδονται από την ίδια την επιχείρηση, συμβάσεις για ενδεχόμενη αντιπαροχή στο πλαίσιο σύμπραξης επιχειρήσεων, καθώς και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα με τέτοια ειδικά χαρακτηριστικά, που σύμφωνα με τα γενικώς ισχύοντα πρέπει να τυγχάνουν διαφορετικής λογιστικής μεταχείρισης από τα λοιπά χρηματοοικονομικά μέσα.

Η αρχική καταχώριση των χρηματοοικονομικών μέσων γίνεται με βάση το κόστος κτήσης τους. Όταν ένα χρηματοπιστωτικό μέσο αποτιμάται με τον κανόνα της εύλογης αξίας, η μεταβολή της αξίας του πρέπει να καταχωρίζεται απευθείας στο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης. Κατ' εξαίρεση, η μεταβολή της αξίας καταχωρίζεται απευθείας σε αποθεματικό της καθαρής θέσης όταν:

- το μέσο αυτό λογίζεται ως μέσο αντιστάθμισης, δυνάμει λογιστικού συστήματος αντιστάθμισης που επιτρέπει να μην εμφανίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων ορισμένες, ή όλες οι μεταβολές της αξίας,
- η μεταβολή της αξίας συνδέεται με συναλλαγματική διαφορά που προκύπτει από κάποιο νομισματικό στοιχείο, το οποίο αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης της επιχείρησης σε αλλοδαπή επιχείρηση,
- η μεταβολή της αξίας προκύπτει από διαθέσιμο προς πώληση χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, πλην των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Το αποθεματικό εύλογης αξίας αναπροσαρμόζεται εφόσον τα ποσά που περιλαμβάνει δεν θεωρούνται πλέον απαραίτητα για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου.

Τα προσδιορισμένα ως μέσα αντιστάθμισης χρηματοοικονομικά μέσα, αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Ως μέσα αντιστάθμισης προσδιορίζονται κυρίως τα παράγωγα. Στην περίπτωση που ένα μέσο αντιστάθμισης δεν είναι παράγωγο, μπορεί να αντισταθμίζει μόνο συναλλαγματικούς κινδύνους. Στην έννοια της αντιστάθμισης περιλαμβάνονται τόσο η αντιστάθμιση εύλογης αξίας, όσο και η αντιστάθμιση ταμειακών ροών. Στην αντιστάθμιση εύλογης αξίας, αντισταθμίζεται η έκθεση στη μεταβολή της εύλογης αξίας ενός καταχωρημένου περιουσιακού στοιχείου, ή υποχρέωσης, ή διαπιστωμένου μέρους αυτών, που οφείλεται σε συγκεκριμένο κίνδυνο και επηρεάζει το απεικονιζόμενο αποτέλεσμα. Κέρδη και ζημίες από την αποτίμηση στην εύλογη αξία, του αντισταθμίζοντος και του αντισταθμισμένου στοιχείου, σε αυτού του είδους την αντιστάθμιση, καταχωρίζονται στα αποτελέσματα. Στην αντιστάθμιση ταμειακών ροών αντισταθμίζεται η έκθεση στη μεταβλητότητα των ταμειακών ροών που οφείλεται σε συγκεκριμένο κίνδυνο, ο οποίος συνδέεται με καταχωρημένο περιουσιακό στοιχείο, υποχρέωση, ή προβλεπόμενη συναλλαγή και η οποία επηρεάζει το απεικονιζόμενο κέρδος, ή ζημία. Το κέρδος από την αποτίμηση στην εύλογη αξία του αντισταθμίζοντος μέσου, στην περίπτωση αυτή, κατά το μέρος που προσδιορίζεται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση καταχωρίζεται, απευθείας, σε αποθεματικό των ιδίων κεφαλαίων και κατά το μέρος που αφορά μη αποτελεσματική αντιστάθμιση, καταχωρίζεται στα αποτελέσματα. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται καθ' όλη τη διάρκεια της αντιστάθμισης. Αν αντισταθμίζεται μία προβλεπόμενη συναλλαγή, η οποία συνεπάγεται την καταχώριση περιουσιακού στοιχείου, ή υποχρέωσης, το τυχόν αποθεματικό από την αποτίμηση του αντισταθμίζοντος μέσου, που έχει, ήδη, καταχωρισθεί απευθείας στα ίδια κεφάλαια, λαμβάνεται υπόψη κατά το χρόνο

της καταχώρισης του περιουσιακού στοιχείου, ή της υποχρέωσης για τον προσδιορισμό της λογιστικής αξίας αυτών.

Για σκοπούς αντιστάθμισης, γενικώς και προκειμένου να έχουν εφαρμογή τα παραπάνω, μία αντιστάθμιση θεωρείται αποτελεσματική, όταν οι μεταβολές στην εύλογη αξία, ή στις ταμειακές ροές του αντισταθμισμένου μέσου συμψηφίζονται από το αντισταθμίζον μέσο σε ποσοστό από 80% έως 125%.

Όταν η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων έχει γίνει στην εύλογη αξία τους πρέπει να γνωστοποιούνται:

- οι κύριες υποθέσεις στις οποίες βασίζονται τα υποδείγματα και οι τεχνικές αποτίμησης, εφόσον η εύλογη αξία έχει προσδιορισθεί κατ' εφαρμογή του νόμου.
- Ανά κατηγορία χρηματοοικονομικών μέσων, η εύλογη αξία, οι μεταβολές της αξίας που έχουν καταλογισθεί απευθείας στο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως, καθώς και οι μεταβολές που έχουν περιληφθεί στο αποθεματικό εύλογης αξίας.
- Για κάθε κατηγορία παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων, πληροφορίες για την έκταση και τη φύση αυτών, συμπεριλαμβανομένων των σημαντικών όρων και προϋποθέσεων που είναι δυνατόν να επηρεάσουν το ποσό, το χρόνο και τη βεβαιότητα των μελλοντικών ταμειακών ροών.
- Πίνακας που εμφανίζει την κίνηση κατά τη διάρκεια χρήσεως των μεταβολών σε εύλογες αξίες που έχουν καταχωρισθεί στα ίδια κεφάλαια.

Όταν η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων δεν έχει γίνει στην εύλογη αξία σύμφωνα με τις παραγράφους του παρόντος νόμου, πρέπει να γνωστοποιούνται:

- Για κάθε κατηγορία παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων, η εύλογη αξία αυτών των μέσων (εάν μπορεί να προσδιορισθεί με τις παρούσες διατάξεις του νόμου) και πληροφορίες για την έκταση και τη φύση αυτών των μέσων.
- Για τα πάγια χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της παρούσας διάταξης, η λογιστική αξία των οποίων υπερβαίνει την εύλογη αξία τους, πρέπει να γνωστοποιούνται, η λογιστική αξία και η εύλογη αξία (είτε των επιμέρους στοιχείων του ενεργητικού, είτε των κατάλληλων ομάδων των επιμέρους στοιχείων) και οι λόγοι για τη μείωση της λογιστικής αξίας, καθώς και οι ενδείξεις που οδηγούν στην πεποίθηση ότι η λογιστική αξία αυτών των στοιχείων θα ανακτηθεί.

Είναι ξεκάθαρο ότι η λογιστική μέθοδος της Εύλογης Αξίας απαιτεί ιδιαίτερες γνώσεις και αποτελεί την πλέον ιδανική μέθοδο αποτίμησης των χρηματοοικονομικών

μέσων, με αποτέλεσμα την άμεση εφαρμογή της στα περισσότερα λογιστικά πρότυπα κρατών.

2.3.5 Δ.Λ.Π. 33

Το Δ.Λ.Π. 33 ασχολείται με τα πραγματοποιούμενα κέρδη κατά μετοχή. Ως πραγματοποιημένα κέρδη, είναι τα κέρδη εκείνα τα οποία προέρχονται από συναλλαγές και γεγονότα που διακανονίζονται με μετρητά, ή με τη μορφή άλλων στοιχείων του ενεργητικού, η μετατροπή των οποίων σε μετρητά, μπορεί να εκτιμηθεί με σχετική βεβαιότητα. Η έννοια της πραγματοποίησης όμως των εσόδων και κερδών, που πηγάζει από την αρχή της συντηρητικότητας, έρχεται σε αντίθεση με το πλαίσιο των Δ.Π.Χ.Π., το οποίο στηρίζεται αποκλειστικά στην αρχή του «δεδουλευμένου»(accrual), δηλαδή του αποτελέσματος που έχει προκύψει κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού. Έτσι, στα πλαίσια της αρχής του «δεδουλευμένου», τα Δ.Π.Χ.Π. επιτρέπουν, ή απαιτούν την επιμέτρηση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων στην εύλογη αξία τους και την αναγνώριση των θετικών διαφορών, είτε στα αποτελέσματα, είτε σε αποθεματικό (διαφορά εύλογης αξίας) της καθαρής θέσης. Στην περίπτωση που τα κέρδη αναγνωρίζονται σε αποθεματικό (διαφορά εύλογης αξίας) δε γεννάται θέμα, διότι η αναγνώριση αυτού του αποθεματικού συνεπάγεται αυτόματα (εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά), τη μη διανομή τους. Στην περίπτωση όμως της αναγνώρισης των διαφορών στα αποτελέσματα και δεδομένου ότι δεν υπάρχει αντίθετη ρητή διάταξη, θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί ότι επιτρέπεται, η χωρίς περιορισμό διανομή τους.

Το ύψος των αφορολόγητων αποθεματικών που προβλέπονται από την ειδική νομοθεσία, υπολογίζονται με βάση τα προκύπτοντα κέρδη από την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π., αφού ληφθούν υπόψη οι ποσοτικοποιημένες παρατηρήσεις του ελεγκτή της επιχείρησης, με τις οποίες το ύψος των λογιστικών κερδών μειώνεται λόγω της ορθής εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η συνολική φορολογική επιβάρυνση της οικονομικής μονάδας είναι η ίδια κατά τη διάρκεια των ετών, ανεξάρτητα από τη διαχρονική διαφοροποίηση μεταξύ του λογιστικού και του φορολογικού αποτελέσματος και επιτυγχάνεται με την τεχνική της αναβαλλόμενης φορολογίας, το οποίο είναι εφικτό, διότι η βάση για την επιβολή του φόρου δεν έχει σχέση με τους κανόνες των Δ.Π.Χ.Π.

Δηλαδή, το ποσό που θα καταβληθεί ως φόρος στις δημοσιονομικές αρχές δεν μεταβάλλεται λόγω της εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π.

2.3.6 Δ.Λ.Π. 39

Το ΔΛΠ 39 καθιερώνει αρχές πρώτης αναγνώρισης και μεταγενέστερης αποτίμησης των χρηματοοικονομικών μέσων, χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και κάποιων συμβολαίων μη χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με βάση τη λογική του προτύπου για τις αποτιμήσεις, χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες, αυτά είναι:

1. Τα δάνεια και τις απαιτήσεις.
2. Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.
3. Οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις.
4. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που παρακολουθούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τους λογαριασμούς δανείων, είναι ξεκάθαρο ότι γίνεται αναφορά στις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει οι επιχειρήσεις έναντι του ρευστού που έχουν προμηθευτεί για λόγους ταμειακής ρευστότητας, ή εφαρμογής στρατηγικών ανάπτυξης και επέκτασης των δραστηριοτήτων τους. Όσον αφορά τους λογαριασμούς των απαιτήσεων, γίνεται αναφορά σε λογαριασμούς όπως είναι οι λογαριασμοί των πελατών, ή τα χορηγούμενα δάνεια, τα οποία αποτιμούνται στην εύλογη αξία τους κατά το χρόνο που αποκτούνται και στη συνέχεια αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος τους, με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αφορούν λογαριασμούς επενδυτικού χαρτοφυλακίου, όπως είναι συμμετοχές σε θυγατρικές, σε συγγενείς και σε κοινοπραξίες. Αυτά τα στοιχεία αποτιμούνται στην εύλογη αξία τους, εκτός εάν η αποτίμησή τους δεν είναι εφικτή, οπότε αποτιμούνται στο κόστος. Για παράδειγμα εάν οι συμμετοχικοί τίτλοι είναι εισηγμένοι, η αποτίμησή τους γίνεται με βάση τις τιμές του χρηματιστηρίου κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, ή με ειδικές μεθόδους αποτίμησης σε περίπτωση που δεν υπάρχουν τέτοιες τιμές. Οι διαφορές αποτίμησης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου μπορούν να μεταφέρονται σε λογαριασμό αποθεματικού

εύλογης αξίας στην καθαρή θέση, ή να μεταφέρονται πιστωτικές, ή χρεωστικές διαφορές κάθε φορά στα αποτελέσματα.

Στις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, ανήκουν οι λογαριασμοί των ομολόγων, οι ομολογίες, τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου και άλλα. Με λίγα λόγια είναι τίτλοι με ελάχιστο κίνδυνο και που αποδίδουν κατά κανόνα, σταθερό εισόδημα. Αυτά του είδους χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμούνται με την απόκτησή τους σε εύλογες αξίες και μετά στο τέλος κάθε περιόδου, αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος τους. Επίσης, κατά τη διάρκεια της κατοχής τους υπόκεινται και σε ελέγχους απομείωσης.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που παρακολουθούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, είναι τα στοιχεία που αποτιμούνται κατά την απόκτησή τους στην εύλογη αξία, στη συνέχεια παρακολουθούνται, εάν υπάρχουν διαφορές αποτίμησης και οι διαφορές αυτές αποτίμησής τους μεταφέρονται κάθε φορά στα αποτελέσματα. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν όλα τα παράγωγα, είτε εμφανίζονται στο ενεργητικό, είτε στο παθητικό, όπως και τα χρεόγραφα, εκτός των χρεογράφων σταθερού εισοδήματος.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν και υποχρεώσεις, οι οποίες αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος τους, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, σύμφωνα με το οποίο οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πρέπει να προεξοφλούνται με βάση το πραγματικό επιτόκιο. Υπάρχουν όμως και υποχρεώσεις στα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και εμφανίζονται στο παθητικό. Αυτές οι υποχρεώσεις είναι κυρίως στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου, όπως είναι τα παράγωγα.

Εκτός από τα χρηματοοικονομικά μέσα που ήδη αναφέραμε, υπάρχουν και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα που ποικίλλουν στα χαρακτηριστικά και στις ιδιότητες έχοντας το καθένα τις δικές του ιδιαιτερότητες. Μερικοί ορισμοί άλλων χρηματοοικονομικών μέσων που συναντούμε είναι:

- Συμβόλαια Χρηματοοικονομικής Εγγύησης, όπου είναι τα συμβόλαια για πληρωμές σε κάποιον, αν ο αρχικός οφειλέτης δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και το
- Ενσωματωμένο Παράγωγο, όπου είναι το στοιχείο ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου, που οι ροές του στοιχείου αλληλοεπηρεάζονται, έχει κύριο συμβόλαιο και δεν μπορεί να μεταβιβαστεί ανεξάρτητα.

Ορισμένα κριτήρια που βοηθούν στο να αναγνωρίσουμε και να κατατάξουμε στις παραπάνω κατηγορίες τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι:

- Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ή μία χρηματοοικονομική υποχρέωση ορίζεται ότι είναι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αν:
 - κατέχεται για εμπορική εκμετάλλευση, ή
 - στην αρχική αναγνώριση ορίστηκε στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.
- Ένα χρηματοοικονομικό μέσο είναι για εμπορική εκμετάλλευση, αν:
 - αυτός είναι ο σκοπός που κατέχεται,
 - ανήκει σε χαρτοφυλάκιο που ιστορικά είναι εμπορικό,
 - είναι παράγωγο, εκτός αν είναι Συμβόλαιο Χρηματοοικονομικής Εγγύησης ή Μέσο Αντιστάθμισης.
- Η αρχική αναγνώριση μπορεί να γίνει ειδικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων για:
 - σύνθετα παράγωγα όταν επιτρέπεται,
 - μέσα που ανήκουν σε μια ομάδα χρηματοοικονομικών μέσων που από άποψη στρατηγικής κινδύνων αντιμετωπίζονται στην εύλογη αξία,
 - η πληροφόρηση είναι καλύτερη διότι αντιμετωπίζονται αντιφάσεις που διαφορετικά θα ανέκυπταν.

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ή μία χρηματοοικονομική υποχρέωση που εμφανίζονται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αρχικά λογίζονται στις εύλογες αξίες τους. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ή μία χρηματοοικονομική υποχρέωση, που δεν εμφανίζονται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αρχικά λογίζονται στις εύλογες αξίες τους, πλέον τα άμεσα κόστη της συναλλαγής. Εάν χρησιμοποιείται η ημερομηνία διακανονισμού για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που στη συνέχεια αποτιμώνται στο κόστος, ή το αποσβεσμένο κόστος, η εύλογη αξία που χρησιμοποιείται, είναι η εύλογη αξία του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου της ημερομηνίας συναλλαγής.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που μεταγενέστερα αποτιμούνται, διαχωρίζονται σε:

- Στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
- Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη
- Δάνεια και απαιτήσεις
- Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Μια γενική αρχή για μεταγενέστερη αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι η αποτίμηση αυτών, αρχικά σε εύλογες αξίες, χωρίς να ληφθούν υπόψη, τυχόν κόστη διάθεσης, εκτός από συγκεκριμένες εξαιρέσεις.

Όσον αφορά μεταγενέστερες αποτιμήσεις για τα δάνεια, τις απαιτήσεις, τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις καθώς και για τις επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη, χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου και αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος. Για μεταγενέστερες αποτιμήσεις χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αποτιμώνται σε εύλογες αξίες.

Οι συμμετοχές διακρίνονται σε συμμετοχές που μπορούν να αποτιμηθούν σε εύλογες αξίες και σε συμμετοχές που δεν μπορούν να αποτιμηθούν σε εύλογες αξίες. Οι συμμετοχές που μπορούν να αποτιμηθούν σε εύλογες αξίες, ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας γίνεται από τις τιμές του χρηματιστηρίου, συγκρίσιμες αγοραπωλησίες, ταμειακές ροές και άλλες πηγές, ενώ οι συμμετοχικοί τίτλοι που δεν είναι εισηγμένοι και δεν μπορούν να εκτιμηθούν αξιόπιστα, αποτιμώνται στο κόστος.

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης αποτιμώνται στη μεγαλύτερη τιμή ανάμεσα στην πρόβλεψη της υποχρέωσης, ή στη λογιστική αξία που προκύπτει από την αρχική αξία, μείον τις αποσβέσεις.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμήθηκαν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και παρακολουθούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, δεν αλλάζουν όσο υπάρχουν και δεν επανακατατάσσονται σε άλλη κατηγορία.

Εάν ένα χρηματοοικονομικό μέσο δεν είχε αποτιμηθεί αρχικά στην εύλογη αξία διότι δεν ήταν εφικτό, ενώ κατά την παρακολούθησή έγινε εφικτή η αποτίμηση σε εύλογη αξία, γίνεται η αποτίμησή του σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταφέρεται στην καθαρή θέση της επιχείρησης, ή στα αποτελέσματα χρήσης ανάλογα με το χειρισμό του μέσου.

Εάν ένα χρηματοοικονομικό μέσο που είχε αρχικά αποτιμηθεί σε εύλογη αξία και κατά την παρακολούθησή του δεν μπορεί να αποτιμηθεί σε εύλογη αξία, αποτιμάται στο κόστος, ή στο αποσβεσμένο κόστος και σαν αρχικό κόστος λαμβάνεται το λογιστικό υπόλοιπο που είχε προκύψει με την εύλογη αξία. Στην περίπτωση που ένα χρηματοοικονομικό μέσο είχε αποτιμηθεί στην εύλογη αξία και κατά την παρακολούθησή του αποτιμάται στο κόστος, ή στο αποσβεσμένο κόστος και έχει ορισμένη λήξη, το πιθανό υπόλοιπο στην καθαρή θέση, αποσβένεται ανάλογα με το χρόνο. Εάν υπάρξει απομείωση, ότι είναι στην καθαρή θέση, μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης. Εάν όμως το ίδιο στοιχείο δεν έχει ορισμένη λήξη, το πιθανό υπόλοιπο στην καθαρή θέση μεταφέρεται στα

αποτελέσματα χρήσης με την πώληση, ή τη διαγραφή του και αν υπάρξει απομείωση, ότι είναι στην καθαρή θέση μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσης.

2.3.6.1 Λογιστική Αντιστάθμισης

Μία σημαντική λογιστική δραστηριότητα που αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα, είναι η λογιστική της αντιστάθμισης. Η χρήση της δραστηριότητας αυτής έχει ως σκοπό την κάλυψη του κινδύνου ενός χρηματοοικονομικού μέσου, με την απόκτηση ενός άλλου σχετικού με αυτό, χρηματοοικονομικό μέσο. Οι αντισταθμίσεις στα χρηματοοικονομικά μέσα διακρίνονται σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας, αντισταθμίσεις ταμειακών ροών και αντισταθμίσεις επενδύσεων στο εξωτερικό.

Αντιστάθμιση εύλογης αξίας, είναι η αντιστάθμιση στη μεταβολή της εύλογης αξίας που εκτίθεται σε συγκεκριμένο κίνδυνο και μπορεί να επηρεάσει τα αποτελέσματα χρήσης.

Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, είναι η αντιστάθμιση στη μεταβολή των ταμειακών ροών που εκτίθενται σε συγκεκριμένο κίνδυνο και μπορεί να επηρεάσει τα αποτελέσματα χρήσης.

Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό, είναι αντιστάθμιση κινδύνου επένδυσης στο εξωτερικό και αναλύεται στο ΔΛΠ 21 περί επιδράσεων μεταβολών των τιμών συναλλάγματος.

Για να υπάρχει αντισταθμιστική σχέση, πρέπει με η έναρξή της να προσδιορίζεται και να τεκμηριώνεται από τη διοίκηση της επιχείρησης. Η λογική της λογιστικής αντιστάθμισης, είναι η συμψηφιστική εμφάνιση των διαφορών αποτίμησης σε εύλογες αξίες των μέσων αντιστάθμισης και των αντίστοιχων αντισταθμιζόμενων στοιχείων στα αποτελέσματα χρήσης. Για να υπάρχει λογιστική αντιστάθμισης πρέπει να υπάρχει σαφής σχέση μέσου αντιστάθμισης και αντισταθμιζόμενου στοιχείου, κάλυψη κινδύνου που αντισταθμίζεται και αναφορά αξιολόγησης αποτελεσματικότητας αντιστάθμισης.

2.3.6.1.1 Αντιστάθμιση Εύλογης Αξίας

Αν έχουμε αντιστάθμιση Εύλογης Αξίας, η διαφορά αποτίμησης του μέσου αντιστάθμισης μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης, καθώς και η διαφορά αποτίμησης για το συγκεκριμένο αντισταθμιζόμενο κίνδυνο του αντισταθμιζόμενου στοιχείου. Εάν το

αντισταθμιζόμενο στοιχείο είναι μέρος ενός χαρτοφυλακίου χρηματοοικονομικών μέσων, η μεταβολή (πρόβλεψη, ή υπεραξία) του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, μπορεί να εμφανίζεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό.

2.3.6.1.2 Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Για τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, η διαφορά αποτίμησης του μέσου αντιστάθμισης που αφορά αποτελεσματική αντιστάθμιση, μεταφέρεται στην καθαρή θέση και το μη αποτελεσματικό μέρος, στα αποτελέσματα χρήσης. Το αντισταθμιζόμενο στοιχείο διαχωρίζεται σε τμήμα που αναφέρεται στην καθαρή θέση και σε τμήμα που αναφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης. Το τμήμα που αναφέρεται στην καθαρή θέση είναι το μικρότερο, ανάμεσα στο σωρευτικό ποσό μεταβολών του μέσου αντιστάθμισης από την έναρξη της αντιστάθμισης και στη σωρευμένη αξία μεταβολών των ταμειακών ροών του αντισταθμιζόμενου στοιχείου. Αν αυτά τα ποσά είναι ίσα, η αντιστάθμιση είναι απόλυτα αποτελεσματική. Ότι δεν αφορά την καθαρή θέση από το αντισταθμιζόμενο στοιχείο, ή από το μέσο αντιστάθμισης, μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης.

Αν υπάρχουν κίνδυνοι στο μέσο αντιστάθμισης, ή στο αντισταθμιζόμενο στοιχείο που δεν καλύπτονται από την αντιστάθμιση, τα αποτελέσματα από τις διαφορές αποτίμησης για αυτούς τους κινδύνους αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το πρότυπο.

Όταν η αντιστάθμιση ταμειακών ροών αφορά μελλοντική συναλλαγή, το τμήμα που μεταφέρθηκε στην καθαρή θέση, θα μεταφερθεί στα αποτελέσματα χρήσης με την πραγματοποίηση της συναλλαγής, εκτός και αν είναι χρεωστικό και εκτιμάται ότι δεν θα ανακτηθούν, οπότε και μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσης.

Στην περίπτωση που μία αντιστάθμιση ταμειακών ροών διακοπεί, το ποσό που έχει συγκεντρωθεί στην καθαρή θέση, παραμένει στην καθαρή θέση μέχρι να ολοκληρωθεί η προσδοκώμενη συναλλαγή. Εάν δεν αναμένεται να γίνει η προσδοκώμενη συναλλαγή μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσης.

Κάθε μεταβολή σε αντισταθμιζόμενο στοιχείο, που αποτιμάται με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπεται να μην χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αλλά η σταθερή μέθοδος απόσβεσης.

2.3.6.1.3 Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό

Μία αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό, αντιμετωπίζεται σαν μία αντιστάθμιση ταμειακών ροών, όπου το αποτελεσματικό μέρος της διαφοράς αποτίμησης του μέσου αντιστάθμισης μεταφέρεται στην καθαρή θέση και το αναποτελεσματικό μέρος της διαφοράς αποτίμησης μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης. Όταν η επένδυση στο εξωτερικό πωληθεί, το ποσό της αντιστάθμισης μεταφέρεται από την καθαρή θέση, στα αποτελέσματα χρήσης.

Αν υπάρχει σαν αντισταθμιζόμενο στοιχείο μία βέβαιη δέσμευση εκτός ισολογισμού, η διαφορά στην εύλογη αξία της, λογίζεται στον ισολογισμό σαν απαίτηση, ή υποχρέωση με αντίστοιχη επίδραση στα αποτελέσματα χρήσης. Επίσης, η διαφορά της εύλογης αξίας, μπορεί να παρακολουθείται και στους λογαριασμούς τάξεως, ώστε να εμφανίζει την πραγματική εύλογη αξία του.

Μια γενική προσέγγιση του όλου θέματος περί αντιστάθμισης είναι, ότι αν αντισταθμίζεται η εύλογη αξία, τότε οι μεταβολές στην αξία του αντισταθμιστικού μέσου μεταφέρονται κατευθείαν στα αποτελέσματα χρήσης. Εάν όμως, η αντιστάθμιση αφορά αντιστάθμιση ταμειακών ροών, τότε το τμήμα της μεταβολής στην αποτίμηση του αντισταθμιστικού μέσου που αφορά αποτελεσματική αντιστάθμιση, μεταφέρεται στην καθαρή θέση, ενώ το υπόλοιπο μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης.

2.3.7 Δ.Π.Χ.Π. 9

Το ΔΛΠ 39 είναι ένα δύσκολο πρότυπο, το οποίο ασχολείται με την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων κατά την απόκτησή τους και με τις μεταγενέστερες αποτιμήσεις τους. Το πρότυπο εφαρμόζει κανόνες, οι οποίοι είναι δύσκολοι στην ερμηνεία και κατανόησή τους, επιφέροντας πολλά προβλήματα στην εφαρμογή του. Το I.A.S.B.(Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων) παρακολουθώντας τα προβλήματα εφαρμογής του προτύπου και της εύλογης αξίας σε σχέση με την οικονομική κρίση, δημιούργησε το Μάιο του 2008, μία συμβουλευτική ομάδα ειδικών που ασχολήθηκε με το πρόβλημα της μη καταλληλότητας της αρχής της εύλογης αξίας σε αγορές που δεν υπάρχει επαρκής ρευστότητα και με την αναθεώρηση του Δ.Λ.Π. 39. Οι πολλαπλές συνεδριάσεις της επιτροπής και τα αποτελέσματα αυτών, έδωσαν το έναυσμα στο I.A.S.B., να

απλοποιήσει τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 39 και να εκδώσει στις 12 Νοεμβρίου 2009, το Δ.Π.Χ.Π. 9, ή αλλιώς Διεθνή Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 (Δ.Π.Χ.Α. 9). Το Δ.Π.Χ.Α. 9 αντικαθιστά το Δ.Λ.Π. 39, μόνο ως προς τις διατάξεις που αφορούν την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού.

Το νέο πρότυπο μπορεί να υιοθετηθεί άμεσα από τις επιχειρήσεις και ορίζεται η υποχρεωτική εφαρμογή του από τις διαχειριστικές χρήσεις που ξεκινούν την 1^η Ιανουαρίου του 2013. Σημαντική ένδειξη της απαίτησης των ενδιαφερόμενων μερών για την αντικατάσταση του Δ.Λ.Π. 39 είναι και η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ακολουθήσει μια γρήγορη διαδικασία για να υιοθετηθεί εγκαίρως, ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί από τις επιχειρήσεις και τις τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη χρήση του 2009 με αναδρομική εφαρμογή.

Το Δ.Π.Χ.Α. 9 είναι το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας που ξεκίνησε το I.A.S.B. από το Μάρτιο του 2008 και προσπαθεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των διεθνών οργανισμών, των κυβερνήσεων, αλλά και των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων για ένα απλοποιημένο πρότυπο, βασισμένο σε αρχές, απλουστευμένο στην κατανόηση, ερμηνεία και εφαρμογή του. Σκοπός του προτύπου είναι, η καθιέρωση αρχών για την προετοιμασία οικονομικής αναφοράς των χρηματοοικονομικών μέσων του ενεργητικού, η οποία θα παρέχει σχετικές και χρήσιμες πληροφορίες στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να αξιολογούν οι ίδιοι, τα ποσά, το χρόνο και την αβεβαιότητα των μελλοντικών ταμειακών ροών, οποιασδήποτε επιχείρησης.

Το σχέδιο αντικατάστασης του Δ.Λ.Π. 39 από το Δ.Π.Χ.Α. 9 περιλαμβάνει τρεις φάσεις:

- ✓ τη φάση της ταξινόμησης και επιμέτρησης,
- ✓ τη φάση της απομείωσης και
- ✓ τη φάση της αντιστάθμισης.

Το I.A.S.B. κατά την αντικατάσταση του προτύπου προβαίνει σε ένα ξεχωριστό σχέδιο για αντικατάσταση των διατάξεων περί προαναγνώρισης των χρηματοοικονομικών μέσων.

Το νέο πρότυπο καταργεί τις τέσσερις κατηγορίες χρηματοοικονομικών μέσων του Δ.Λ.Π. 39 και επιβάλλει την ταξινόμηση όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού να γίνεται σε δύο κατηγορίες. Ο διαχωρισμός θα γίνεται στο αποσβεσμένο κόστος, ή στην εύλογη αξία, ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο (business model) της κάθε εταιρίας, αλλά και τα χαρακτηριστικά του χρηματοοικονομικού στοιχείου του

ενεργητικού. Το επιχειρηματικό μοντέλο μιας επιχείρησης έχει στόχο, τη κτήση και χρήση του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, με σκοπό την είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών. Τα χαρακτηριστικά του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού είναι τα συμβατικά χαρακτηριστικά του μέσου, βάσει των οποίων προκύπτουν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, ταμειακές ροές για καταβολή κεφαλαίου και τόκων επί κεφαλαίου.

Σύμφωνα με το πρότυπο, η επιχείρηση θα αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού στην κατάσταση της οικονομικής θέσης, όταν γίνει μέρος των συμβατικών δικαιωμάτων που προβλέπονται από το μέσο. Επίσης, το νέο πρότυπο επιβάλλει η επιχείρηση να:

- διατηρεί την επιλογή fair value option, σύμφωνα με την οποία κατά την αρχική αναγνώρισή του, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μπορεί να επιμετρείται στην εύλογη αξία των αποτελεσμάτων, εάν αυτός ο προσδιορισμός απαλείφει, ή μειώνει αισθητά μία ανακολουθία στην επιμέτρηση, ή την λογιστική διαφοροποίηση,
- απαλείφει την απαίτηση για διαχωρισμό και ξεχωριστή παρακολούθηση των ενσωματωμένων παραγώγων σε κύρια χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και να απαιτεί την αξιολόγηση του κύριου μέσου και του παραγώγου στο σύνολό τους, για τον καθορισμό του, αν οι ταμειακές ροές του μέσου αποτελούν κεφάλαιο και τόκο επί του κεφαλαίου,
- επιτρέπει επαναταξινόμηση μεταξύ εύλογης αξίας και αποσβεσμένου κόστους, όταν και μόνον όταν, υπάρξει μεταβολή στο επιχειρηματικό μοντέλο διαχείρισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού,
- απαιτεί υποχρεωτική εφαρμογή για ετήσιες περιόδους, οι οποίες ξεκινούν την 1^η ή μετά από την 1^η Ιανουαρίου 2013 με αναδρομική ισχύ, επιτρέποντας την πρόωρη υιοθέτηση του προτύπου.

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού επιμετρείται στο αποσβεσμένο κόστος όταν ισχύουν:

- ο σκοπός του επιχειρηματικού μοντέλου της επιχείρησης είναι η διακράτηση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με σκοπό την είσπραξη των συμβατικών ροών και
- τα συμβατικά χαρακτηριστικά του μέσου είναι αυτά βάσει των οποίων προκύπτουν, σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, ταμειακές ροές για καταβολή κεφαλαίου και τόκων

επί του κεφαλαίου. (Ο τόκος αποτελεί το τίμημα για τη διαχρονική αξία του χρήματος και για τον πιστωτικό κίνδυνο που συνδέεται με το υπολειπόμενο κεφάλαιο κατά τη διάρκεια μιας δεδομένης χρονικής περιόδου).

Όταν δεν πληρούνται και οι δύο προϋποθέσεις, τότε το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού επιμετρείται στην εύλογη αξία.

Στοιχεία του ενεργητικού που μπορούν να επιμετρηθούν σε αποσβεσμένο κόστος είναι τα δάνεια, οι απαιτήσεις, τα ομόλογα με σταθερό, ή κυμαινόμενο επιτόκιο (ακόμη και όταν περιέχουν συμβατικούς όρους όπως, cap, floor, prepayment option, call και put options), καθώς και τα ομόλογα που προέρχονται από τιτλοποιήσεις (asset back securities) υπό προϋποθέσεις (όπως, ο πιστωτικός κίνδυνος του συγκεκριμένου τίτλου να είναι μικρότερος, ή ίσος από το υποκείμενο χαρτοφυλάκιο που τιτλοποιήθηκε) και άλλα.

Σε εύλογη αξία επιμετρούνται στοιχεία του ενεργητικού, όπως, όλες οι μετοχές, τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, τα παράγωγα και οι χρεωστικοί τίτλοι με συμβατικούς όρους (ενσωματωμένα παράγωγα), που μεταβάλλουν το χρόνο και το ποσό πληρωμής για τόκους και κεφάλαιο. Τέτοιοι τίτλοι είναι τα μετατρέψιμα ομόλογα, καθώς και ομόλογα στα οποία η καταβολή τόκου μπορεί να αναβληθεί.

Κατά την πρώτη εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α., η επιχείρηση πρέπει να αξιολογήσει εάν πληροί την προϋπόθεση του επιχειρηματικού μοντέλου, βάσει της ισχύουσας κατάστασης, την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής. Η ταξινόμηση που θα προκύψει για κάθε χρηματοοικονομικό μέσο, ανάλογα με το ισχύον επιχειρηματικό μοντέλο, σε συνδυασμό με τη δεύτερη προϋπόθεση(τα χαρακτηριστικά του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού), θα εφαρμοστεί αναδρομικά, ανεξαρτήτως του επιχειρηματικού μοντέλου της επιχείρησης τις προηγούμενες περιόδους αναφοράς.

Εάν είναι ανέφικτο για μια επιχείρηση να εφαρμόσει αναδρομικά τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, ή τις απαιτήσεις απομείωσης του Δ.Λ.Π. 39, η επιχείρηση θα θεωρεί ως εύλογη αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού στο τέλος κάθε συγκριτικής περιόδου, το αποσβεσμένο κόστος του. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η εύλογη αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής θα θεωρείται, ως το νέο αποσβεσμένο κόστος την ημερομηνία αυτή.

Η εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού κατά την αρχική αναγνώριση είναι κατά κανόνα η τιμή συναλλαγής. Σε περίπτωση που υπάρχουν και άλλες δαπάνες για την απόκτηση του στοιχείου, τότε η εύλογη αξία του υπολογίζεται από τεχνική αποτίμησης.

2.3.7.1 Επαναταξινόμηση χρηματοοικονομικών μέσων

Η επιχείρηση μπορεί να προβεί σε επαναταξινόμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, όταν και μόνο όταν, αλλάζει το επιχειρηματικό της μοντέλο για τη διαχείριση των μέσων αυτών και θα εφαρμόσει την επαναταξινόμηση από την ημερομηνία επαναταξινόμησης και μετά, χωρίς να επαναδιατυπώσει οποιαδήποτε αναγνωρισμένα κέρδη, ή ζημίες. Όταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία επαναταξινομούνται από το αποσβεσμένο κόστος στην εύλογη αξία, η αξία τους κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης ισούται με την εύλογη αξία τους, την ημερομηνία αυτή. Οποιαδήποτε διαφορά προκύψει, κέρδος, ή ζημία μεταξύ του αποσβεσμένου κόστους και της εύλογης αξίας, θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Όταν τα στοιχεία επαναταξινομούνται από την εύλογη αξία τους στο αποσβεσμένο κόστος, η εύλογη αξία τους την ημερομηνία της επαναταξινόμησης γίνεται η νέα τους αξία.

2.3.7.2 Επιμέτρηση της αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Μια επιχείρηση κατά την αρχική αναγνώριση επιμετρά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού στην εύλογη αξία του. Σε περίπτωση που το στοιχείο δεν επιμετρείται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, υπολογίζεται η αξία του, στα έξοδα συναλλαγής που συνδέονται άμεσα με την αγορά του χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Η εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή της συναλλαγής. Ωστόσο, σε περίπτωση που μέρος του τιμήματος που δίνεται αναφέρεται σε άλλο μέσο, εκτός από το χρηματοοικονομικό μέσο, τότε η εύλογη αξία του χρηματοοικονομικού μέσου προκύπτει από τεχνική αποτίμησης. Μια επιχείρηση χρησιμοποιεί τεχνική αποτίμησης για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας κατά την αρχική αναγνώριση σε περιπτώσεις όπως, στην χορήγηση ενός δανείου χωρίς τόκο. Η εύλογη αξία του δανείου υπολογίζεται προεξοφλώντας τις μελλοντικές καταβολές για την επιστροφή του κεφαλαίου, χρησιμοποιώντας το επιτόκιο της αγοράς για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα με τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο.

Άλλη περίπτωση επιμέτρησης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων του ενεργητικού αποτελεί, όταν η επιχείρηση μπορεί να προσδιορίσει μία επένδυση σε συμμετοχικό τίτλο στην εύλογη αξία, μέσω λοιπών συνολικών εσόδων. Αυτός ο προσδιορισμός θα προκύψει βάσει της ισχύουσας κατάστασης, την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής και η ταξινόμηση του μέσου θα εφαρμοστεί αναδρομικά. Κάθε επένδυση σε μη διαπραγματευόμενους συμμετοχικούς τίτλους (ή σε παράγωγο, το οποίο πρέπει να διακανονιστεί με τέτοιο τίτλο), η οποία ήταν λογιστικοποιημένη στο κόστος βάσει του ΔΛΠ 39, θα επιμετρείται στην εύλογη αξία, την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής. Οποιαδήποτε διαφορά στο προηγούμενο αποσβεσμένο ποσό και στην εύλογη αξία, θα αναγνωρίζεται στα κέρδη εις νέο, αρχής της περιόδου αναφοράς που περιέχει την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής.

Στην περίπτωση που ένα υβριδικό χρηματοοικονομικό μέσο επιμετρείται στην εύλογη αξία, η οποία δεν έχει προσδιοριστεί για τις συγκριτικές περιόδους, τότε για κάθε συγκριτική περίοδο αυτή θα ισούται, με το άθροισμα της εύλογης αξίας της κύριας σύμβασης και του ενσωματωμένου παράγωγου. Κατά την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής, όποια διαφορά προκύψει ανάμεσα στην εύλογη αξία όλου του μέσου και το άθροισμα της εύλογης αξίας των δύο συστατικών του μέσου, αυτή η αξία θα αναγνωρισθεί, είτε στα κέρδη εις νέο αρχής περιόδου(αν το ΔΠΧΑ εφαρμοστεί στην αρχή περιόδου αναφοράς), είτε στα αποτελέσματα(αν το ΔΠΧΑ εφαρμοστεί κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς).

2.3.7.3 Μεταγενέστερη επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων σε Εύλογη Αξία

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, τα οποία έχουν ταξινομηθεί στην κατηγορία της εύλογης αξίας, επιμετρούνται στην εύλογη αξία. Κέρδη, ή ζημίες από την μεταβολή στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, με εξαίρεση κέρδη ή ζημίες από τη μεταβολή στην εύλογη αξία συμμετοχικών τίτλων, τους οποίους επέλεξε η επιχείρηση να παρουσιάζει στα λοιπά συνολικά έσοδα. Με βάση το Δ.Λ.Π. 39, όλες οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους πρέπει να επιμετρούνται στην εύλογη αξία, δεδομένου ότι δεν έχουν συμβατικές ταμειακές ροές που αφορούν καταβολές τόκου και κεφαλαίου.

Το Δ.Π.Χ.Α. 9 δεν παρέχει τη δυνατότητα, στις επενδύσεις της επιχείρησης σε συμμετοχικούς τίτλους για τους οποίους δεν υπάρχουν τιμές από μία οργανωμένη αγορά να επιμετρούνται κατ' εξαίρεση στο κόστος. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το κόστος μπορεί να αποτελεί μια κατάλληλη εκτίμηση της εύλογης αξίας, εάν δεν είναι διαθέσιμη αξιόπιστη πρόσφατη πληροφόρηση για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας, ή υπάρχει ευρύ φάσμα εύλογων αξιών και το κόστος αντιπροσωπεύει την καλύτερη τιμή ανάμεσα σε αυτές τις εκτιμήσεις.

Αντίθετα, ενδείξεις που υποδεικνύουν ότι το κόστος δεν αποτελεί κατάλληλη εκτίμηση της εύλογης αξίας ενός συμμετοχικού τίτλου είναι:

- η σημαντική αλλαγή στην απόδοση της επένδυσης σε σχέση με την αναμενόμενη απόδοση και τους προϋπολογισμούς,
- η σημαντική μεταβολή στην αγορά που δραστηριοποιείται η εταιρεία που έχει εκδώσει τους συμμετοχικούς τίτλους,
- η σημαντική μεταβολή στην αποδοτικότητα συγκρίσιμων επιχειρήσεων, ή της αποτίμησης που προκύπτει από την ευρύτερη αγορά και
- οι ενδείξεις από συναλλαγές άλλων, με τον συμμετοχικό τίτλο, όπως νέα έκδοση μετοχών από την επιχείρηση, ή μεταβίβαση των μετοχών αυτών μεταξύ τρίτων.

2.3.7.4 Μεταγενέστερη επιμέτρηση κατηγορίας αποσβεσμένου κόστους

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που υπόκεινται σε μεταγενέστερη επιμέτρηση είναι αυτά τα οποία έχουν ταξινομηθεί στην κατηγορία του αποσβεσμένου κόστους και επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, όπως περιγράφεται στο Δ.Λ.Π. 39. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι, τα στοιχεία αυτά υπόκεινται και σε έλεγχο απομείωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δ.Λ.Π. 39.

2.3.7.5 Απομείωση χρηματοοικονομικών μέσων

Απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων συναντούμε όταν οι περιστάσεις και η νομοθεσία, επιβάλουν να μειώσουμε την αξία σύμφωνα με την οποία εμφανίζονται τα

στοιχεία στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και αναγνωρίζεται σε καθορισμένες περιπτώσεις. Μέχρι σήμερα το Δ.Λ.Π. 39 αναγνωρίζει απομείωση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού χρησιμοποιώντας το μοντέλο των πραγματοποιηθεισών ζημιών (incurred losses model). Το μοντέλο αυτό υποθέτει ότι για παράδειγμα, ένα δάνειο θα αποπληρωθεί πλήρως, μέχρις ότου συμβεί ένα γεγονός που παρέχει ενδείξεις για το αντίθετο (αντικειμενικές αποδείξεις για ζημιόγωνα γεγονότα). Όταν συνέβαινε ένα τέτοιο γεγονός, η λογιστική αξία του δανείου μειωνόταν. Η διεθνής οικονομική κρίση οδήγησε σε νέα κριτική, ότι το μοντέλο παρουσιάζει αρχικά μια αισιόδοξη εικόνα για μηδενικές πιστωτικές ζημιές, που ακολουθείται από μεγάλες προσαρμογές, όταν το ζημιόγONO γεγονός συμβαίνει.

Το I.A.S.B. ανταποκρίθηκε στις νέες απαιτήσεις, δημοσιεύοντας τον Ιούνιο του 2009 ένα αίτημα για πληροφόρηση από τις επιχειρήσεις για την πρακτική δυνατότητα υιοθέτησης ενός μοντέλου αναμενόμενων ζημιών (expected loss model). Το συμβούλιο, μετά την επεξεργασία των απαντήσεων δημοσίευσε το νέο προτεινόμενο μοντέλο “Financial Instruments: Amortized Cost & Impairment” του Exposure Draft. Σύμφωνα με το προτεινόμενο μοντέλο, οι αναμενόμενες ζημιές αναγνωρίζονται καθ’ όλη την αναμενόμενη διάρκεια ενός δανείου και όχι μόνο μετά την εμφάνιση του γεγονότος αθέτησης της δανειακής σύμβασης.

Για τα δάνεια και τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου. Για τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου λαμβάνονται υπόψη όλες οι μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές από το μέσο, συμπεριλαμβανομένων και πιθανών μειώσεων στις εισπράξεις που οφείλονται σε πιστωτικές ζημιές. Έτσι, σε κάθε περίοδο αναφοράς, παρουσιάζεται η πραγματική απόδοση του χρηματοοικονομικού στοιχείου και αποφεύγεται η αρχική παρουσίαση αυξημένων εσόδων από τόκους πριν το δάνειο καταστεί επισφαλές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3⁰

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

3.1 Ορισμός του Ιστορικού Κόστους

Ένα από τα πλέον συζητήσιμα θέματα στη λογιστική είναι η αρχή της αξιολόγησης. Η αρχή της αξιολόγησης εκφράζει τον τρόπο σύμφωνα με τον οποίο, τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού θα πρέπει να εκτιμηθούν και να καταμετρηθούν. Στο σημείο αυτό γεννάται το ερώτημα για την πλέον κατάλληλη μέθοδο επιμέτρησής τους, ή θα μπορούσαμε να το διατυπώσουμε διαφορετικά, ποια μέθοδος θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμησή τους, το ιστορικό κόστος, ή η εύλογη αξία.

Το ιστορικό κόστος είναι μια λογιστική αρχή, όπου τα περισσότερα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού μιας επιχείρησης εκτιμώνται με βάση το αρχικό κόστος απόκτησής τους, με σκοπό τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης. Κάποια από τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού σχεδόν παραγράφονται, καθώς με τη μέθοδο της απόσβεσης μειώνονται συστηματικά με τη μορφή δόσεων, μένοντας στη μικρότερη δυνατή υπολειμματική τους αξία. Για να χειριστούμε τα μειονεκτήματα αυτής της λογιστικής αρχής, τα εκτελεστικά όργανα του λογιστικού επαγγέλματος δημιούργησαν πρότυπα, τα οποία αποτελούν μια γενικά αποδεκτή λογιστική αρχή ως G.A.A.P. . Επίσης, αρκετές μέθοδοι αποτίμησης για στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού είναι αναγνωρισμένες από το F.A.S.B. από το 1984.

Αναφέρεται συχνά, πως η λογιστική του ιστορικού κόστους συχνά παρερμηνεύεται σε συζητήσεις. Η όλη κριτική επί του θέματος δημιουργείται διότι, με τη λογιστική του ιστορικού κόστους, τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού εμφανίζονται στον ισολογισμό αποτιμημένα σε ιστορικά κόστη, παρά σε εύλογες αξίες. Η φιλοσοφία της αρχής του ιστορικού κόστους προέρχεται από το γεγονός ότι, ένα στοιχείο εμφανίζεται με την αξία της αγοράς του, κατόπιν μετατρέπεται σε προϊόν και στη συνέχεια πωλείται στους πελάτες πάνω από το κόστος του.

Αυτό επίσης σημαίνει ότι, οι εταιρίες αποκτούν αξία καθώς λειτουργούν και συναλλάσσουν εισροές και εκροές αγαθών και υπηρεσιών μέσα σε αυτές. Το πρόβλημα δημιουργείται, καθώς το ιστορικό κόστος δεν αποδίδει την παρούσα αξία από το προσδοκώμενο εισόδημα των συνολικών δραστηριοτήτων των εταιριών. Το βασικό ζήτημα είναι ότι δεν αποδίδεται αληθώς η πρόοδος της εκτέλεσης του σχεδίου αναγνώρισης της προστιθέμενης αξίας των συναλλαγών των εταιριών (εκροές μείον εισροές). Η αναγνώριση

αυτής της αξίας είναι ορατή στην δήλωση εισοδήματος με τον παραλληλισμό των εισπράξεων και των εξόδων. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο ισολογισμός είναι ένα αποτέλεσμα παραλληλισμού. Η ουσία της αρχής του ιστορικού κόστους είναι ότι αποδίδονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εταιριών σύμφωνα με την ιστορία των συναλλαγών και ότι η ιστορία αυτή των συναλλαγών ασχολείται με τις αγορές, των οποίων οι αποτιμήσεις αποδίδονται από τη διοίκηση.

3.1.1 Χαρακτηριστικά της λογιστικής του Ιστορικού Κόστους

Βασική αρχή του ιστορικού κόστους είναι ότι τόσο τα στοιχεία του ενεργητικού, όσο και τα στοιχεία του παθητικού μιας οικονομικής οντότητας, πρέπει να αποτιμώνται στην αρχική αξία κτήσεως, εκτός από τις περιπτώσεις που πρέπει να γίνει αναγνώριση για απομείωση της αξίας τους.

Η εξακρίβωση της λογιστικής αποτίμησης που χρησιμοποιείται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας δεν αποτελεί ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία, εάν επισημανθούν ορισμένα χαρακτηριστικά, τα οποία κάνουν εμφανή τον τρόπο εκτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού.

Σημαντικά χαρακτηριστικά της λογιστικής του ιστορικού κόστους που αποδεικνύουν την εφαρμογή του είναι:

- οι πληροφορίες όπως παρουσιάζονται στους μετόχους και κυρίως όπως παρουσιάζονται στα αποτελέσματα χρήσης, σε σχέση με την παρουσίασή τους στη λογιστική της εύλογης αξίας που χρησιμοποιούν τον ισολογισμό ως κύριο μεταβιβαστή τους,
- τα κέρδη σύμφωνα με τη λογιστική του ιστορικού κόστους δείχνουν πόσο καλά απέδωσε η εταιρία από τις συναλλαγές της (τιμές πωλήσεων μείον έξοδα), αν αναλογιστούμε ότι τα κέρδη είναι μία μέτρηση του κινδύνου της επένδυσης κεφαλαίου και η μεταβλητότητά τους παρέχει πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση κινδύνου,
- το τρέχον εισόδημα προβλέπει το μελλοντικό εισόδημα πάνω στο οποίο μπορεί να γίνει μία εκτίμηση,
- οι αναφορές των κερδών ταραάζουν τις εμπορικές συναλλαγές των εισαγωγών και εξαγωγών,

- η αναλογία price/earnings (τιμή προς κέρδη) υπολογίζεται παίρνοντας σαν βάση τα τρέχοντα κέρδη και πολλαπλασιάζοντάς τα σύμφωνα με τις προβλέψεις των μελλοντικών κερδών (η λογιστική αξία της μετοχής τυπικά δεν αναφέρει την πραγματική αξία της μετοχής),
- τα κέρδη μετρούν την υπευθυνότητα της διοίκησης στις εισαγωγικές και εξαγωγικές συναλλαγές, καθώς στη λογιστική της εύλογης αξίας οι αναφορές εισοδήματος(καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και διάθεσης κερδών) αναφέρονται στην υπευθυνότητα της διοίκησης στην αύξηση της μετοχής της εταιρίας για λογαριασμό των μετόχων.

3.1.2 Πλεονεκτήματα της λογιστικής του Ιστορικού Κόστους

Η μέθοδος του ιστορικού κόστους εξαιτίας των μοναδικών χαρακτηριστικών και κανόνων της, είναι ευρέως αναγνωρίσιμη και αποδεκτή από πολλές επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο.

Το λογιστικό σύστημα του ιστορικού κόστους παίζει σημαντικό ρόλο στο να παρέχει απαραίτητες και αξιόπιστες πληροφορίες σε διευθυντές επιχειρήσεων, ώστε αυτοί να προβλέπουν μελλοντικά λειτουργικά κόστη. Η βασική λειτουργία της λογιστικής του ιστορικού κόστους είναι να αναφέρει στον χρήστη, το κόστος απόκτησης ενός περιουσιακού στοιχείου, καθώς και την απόσβεσή του στα επόμενα χρόνια και δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα αξία αγοράς του περιουσιακού στοιχείου. Καθώς η λογιστική τεχνική του ιστορικού κόστους βασίζεται στην καταγραφή των πραγματικών συναλλαγών, η παραδοσιακή προσέγγιση δήλωσης εισοδήματος(καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και διάθεσης κερδών) παρέχει πληροφορίες, οι οποίες εκ των αποτελεσμάτων έχουν ένα επαρκές επίπεδο αξιοπιστίας και είναι επαληθεύσιμες. Ο παραδοσιακός τρόπος προσέγγισης επίσης, ελαχιστοποιεί τη χρήση των εκτιμήσεων και κρίσεων στην παροχή λογιστικών στοιχείων.

Σε πολλές περιπτώσεις, μόνο η λογιστική μέθοδος του ιστορικού κόστους παρέχει αξιόπιστα και επιβεβαιωμένα στοιχεία και πληροφορίες. Όμως, σύμφωνα με σημαντικές επιστημονικές αναφορές, συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε αποτίμηση της αξίας τους, όπως είναι τα ενσώματα, τα ασώματα και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Η εγκυρότητα τέτοιων αποτιμήσεων μπορεί να αμφισβητηθεί, καθώς άλλα περιουσιακά στοιχεία όπως, φήμη και πελατεία και άλλα άυλα περιουσιακά στοιχεία όπως, το σήμα

κατατεθέν της εταιρίας δεν μπορούν να αποτιμηθούν. Στο σημείο αυτό, εμείς θα πρέπει να εξάγουμε την αξία των στοιχείων του ενεργητικού όπως τη «φήμη και πελατεία», από το βαθμό χρησιμότητάς τους στην επιχείρηση. Με άλλα λόγια, πόσο χρήσιμα είναι αυτά τα στοιχεία στο να δημιουργούν αξία στην επιχείρηση. Επίσης, εξαναγκάζοντας εταιρίες να εκτιμήσουν συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία, τέτοια όπως άυλα περιουσιακά στοιχεία σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και μέχρι ενός συγκεκριμένου ορίου, παραβιάζουμε και αντιπαραθέτουμε τη βασική λογιστική αρχή της ακμάζουσας επιχείρησης. Αναφέρεται συχνά, ότι τα μακροπρόθεσμα και άυλα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού θα πρέπει να αναφέρονται στο ιστορικό κόστος με ρύθμιση για απόσβεση και απομείωση.

3.1.3 Διακριτά μειονεκτήματα της λογιστικής του Ιστορικού Κόστους

Αν και η λογιστική αρχή του ιστορικού κόστους είναι κυρίαρχη στο να εκτιμά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, υπάρχουν κάποια ελαττώματα σε αυτή. Υπάρχει μεγάλη αρνητική κριτική της λογιστικής ιστορικού κόστους τις τελευταίες δεκαετίες διακρίνοντας κάποια μειονεκτήματά της όπως:

- τη λογιστική διαφάνεια,
- τη σχετικότητα των λογιστικών στοιχείων και
- προβλήματα στην εφαρμογή της.

3.1.3.1 Λογιστική του Ιστορικού Κόστους και λογιστική διαφάνεια.

Προκειμένου να έχουμε διαφάνεια στη λογιστική μέθοδο του Ιστορικού Κόστους, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας και να αντιπροσωπεύουν τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων, καθώς και την χρηματοοικονομική θέση της οντότητας. Η μεγαλύτερη κριτική όσον αφορά τη λογιστική του ιστορικού κόστους έχει ταυτιστεί με την παραποίηση χρηματοοικονομικών καταστάσεων από αυτό. Αυτό οφείλεται σε κινήσεις στο επίπεδο γενικών τιμών, αλλαγές στη δομή των τιμών και επιπτώσεις των αλλαγών στις τιμές των επιτοκίων πάνω στην αξία του χρέους, τα οποία δεν λαμβάνονται υπόψη στο ιστορικό λογιστικό παράδειγμα. Υπό το λογιστικό σύστημα ιστορικού κόστους, η λογιστική αξία του παθητικού δεν

αντιπροσωπεύει την αξία αγοράς και δεν αναγνωρίζονται μη πραγματοποιηθείσες απώλειες και κέρδη. Οι δαπάνες απόσβεσης και εξόφλησης των παγίων, εξοπλισμού και των άυλων στοιχείων συνήθως υπερεκτιμώνται στα αρχικά στάδια και υποτιμώνται στα τελικά στάδια. Το ίδιο ισχύει και στη διαδικασία καθορισμού απογραφής του κόστους διαθέσιμης παραγωγής(ετοιμών προϊόντων), τα οποία βασίζονται σε ιστορικά νούμερα κόστους, αλλά δεν λαμβάνονται υπόψη εύλογες αξίες και ευκαιριακά έξοδα. Ως αποτέλεσμα αυτού, ο ισολογισμός δεν εκπροσωπεί σωστά τα πραγματικά στοιχεία. Οι οικονομικές καταστάσεις παραποιούνται και δεν εκφράζουν αξιόπιστες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεων, μειώνοντας και απαξιώνοντας την αξία της λογιστικής πληροφόρησης.

3.1.3.2 Λογιστική του Ιστορικού Κόστους και σχετικότητα των λογιστικών στοιχείων

Η λογιστική του ιστορικού κόστους κατηγορείται ότι είναι μία πηγή μη αξιόπιστων λογιστικών στοιχείων, τα οποία κρύβουν την πραγματική οικονομική κατάσταση καθώς και τα αποτελέσματα της διαχείρισης της διοίκησης. Συχνά, η ιστορική λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού δεν αντανακλούν τις αξίες της αγοράς. Αυτή η κατάσταση επιτρέπει στη διοίκηση να έχει μία κυρίαρχη θέση στην διαδικασία της προετοιμασίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Επίσης, είναι σε θέση να κατευθύνουν τα αναφερόμενα κέρδη, να δημιουργούν κρυφό αποθεματικό και να παραποιούν τη δήλωση της καθαρής θέσης της επιχείρησης. Είναι ευρέως γνωστό ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις οι οποίες βασίζονται στη λογιστική του ιστορικού κόστους αποκρύπτουν πληροφορίες σχετικά με τις τρέχουσες αξίες πολλών στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού και παραποιούν στοιχεία εισοδήματος. Με αυτόν τον τρόπο, η συνάφεια του ισολογισμού και των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσης όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων για επενδύσεις έχει μειωθεί.

3.1.3.3 Λογιστική του Ιστορικού Κόστους και προβλήματα εφαρμογής

Είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε ότι η σπουδαιότητα της ιστορικής λογιστικής αρχής υπήρχε, εξαιτίας της υπευθυνότητας και αξιοπιστίας της σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιριών. Με τη λέξη υπευθυνότητα, οι

οικονομολόγοι που ασχολήθηκαν με τη λογιστική του ιστορικού κόστους αναφέρθηκαν στην έννοια ότι, η ιστορική αξία των στοιχείων είναι απαραίτητη γιατί παρέχει αξιόπιστα και αδιαμφισβήτητα γεγονότα. Όμως, το ιστορικό κόστος περιέχει κάποιες δυσχέρειες στην πρακτική εφαρμογή του σε σχέση με άλλες μεθόδους καταγραφής περιουσιακών στοιχείων.

Μία βασική αρχή στην εκτίμηση σύμφωνα με το ιστορικό κόστος είναι ότι το στοιχείο αποτιμάται στην μικρότερη τιμή της αξίας του. Αυτή η αρχή σημαίνει ότι, οι εταιρίες πρέπει να αξιολογούν τα περιουσιακά τους στοιχεία στο κατώτερό τους κόστος και τις πωλήσεις να τις αξιολογούν στις καθαρές πωλήσεις την ημέρα σύνταξης του ισολογισμού, το οποίο έρχεται σε αντιπαράθεση με την αρχή του ιστορικού κόστους.

3.2 Ορισμός της Εύλογης Αξίας

Από τα μέσα της δεκαετίας του 80 το F.A.S.B. (Financial Accounting Standard Board) και το I.A.S.B. (International Accounting Standard Board) έχουν συστηματικά αντικαταστήσει την τιμή της αξίας της αγοράς και το πρακτικό μοντέλο υπολογισμού βασισμένο σε γεγονότα, με το μοντέλο το οποίο βασίζεται στο κόστος και στις εμπορικές συναλλαγές. Αξίζει να προσέξουμε ότι η συνεχιζόμενη αυτή αλλαγή των προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς σε σχέση με τις χρηματοοικονομικές αναφορές, οι οποίες βασίζονται στην τιμή της εύλογης αξίας και η αυξανόμενη σημασία της εύλογης αξίας ως μονάδα λογιστικής μέτρησης, ωθούνται από τους κατάλληλα επιλεγμένους και άξιους εμπιστοσύνης κανόνες της αγοράς.

Ο γενικός ορισμός που μπορεί να διατυπωθεί σύμφωνα με το I.A.S.B. όσον αφορά την εύλογη αξία είναι ότι, «εύλογη αξία είναι το ποσό σύμφωνα με το οποίο ένα στοιχείο του ενεργητικού μπορεί να ανταλλαχθεί, ή ένα στοιχείο του παθητικού να τακτοποιηθεί, μεταξύ πρόθυμων πλευρών που έχουν πλήρη γνώση των κανόνων και των συνθηκών της αγοράς, που ενεργούν με ελεύθερη θέληση».

Λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές ερμηνείες, το I.A.S.B. υποστηρίζει την έννοια της εύλογης αξίας σαν μία αξία διεξόδου. Το ενεργητικό και το παθητικό υποσημειώνονται κάθε περίοδο με την τρέχουσα αξία, αλλά χωρίς την πραγματική αξία του προϊόντος, ή της υπηρεσίας ως προς την αγορά.

Η εύλογη αξία είναι η συγκεκριμένη υποθετική τιμή εξόδου στην αγορά, η οποία θα υπήρχε υπό ιδεατές συνθήκες αγοράς, σε μία συναλλαγή μεταξύ πλευρών οικονομικά

λογικών, ανεξαρτήτων και με γνώσεις, οι οποίοι αλληλεπιδρούν με βάση ένα ιδανικό πακέτο πληροφοριών. Τα μέρη με γνώσεις στην αγορά, ορίζονται ως συμμετέχοντες στο χώρο της αγοράς, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν αγοραστές που δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο, οι οποίοι πληροφορούνται λογικά και επαρκώς ως προς τους παράγοντες, οι οποίοι είναι σχετικοί με την συναλλαγή. Επίσης, θα πρέπει να είναι πρόθυμοι και ικανοί ώστε να συναλλαγούν στην ίδια αγορά και να έχουν τη νόμιμη και χρηματοοικονομική δυνατότητα για να το πράξουν αυτό. Ένας πρόθυμος αγοραστής αποκτά κίνητρα, αλλά δεν υποχρεούται να αγοράσει. Ο αγοραστής δεν είναι υπέρ ανυπόμονος, ούτε και αποφασισμένος να αγοράσει σε οποιαδήποτε τιμή. Ο υποτιθέμενος αγοραστής δεν θα πλήρωνε μία υψηλότερη τιμή από ότι προϋποθέτει μία αγορά, η οποία αποτελείται από γνώστες του αντικειμένου, πρόθυμους αγοραστές και πωλητές.

3.2.1 Εκτίμηση – Επιμέτρηση της Εύλογης Αξίας

Η εκτίμηση της εύλογης αξίας ακολουθεί αρχικά μία τριών κατευθύνσεων διαδικασία με μία αυστηρή προτίμηση για μέτρα, τα οποία βασίζονται στην αγορά. Ως προς το σημείο που οι εκτιμήσεις της εύλογης αξίας αναφέρονται σε τιμές αγοράς και στα στοιχεία της αγοράς, οι περισσότεροι ιδιώτες θα συμφωνούσαν ότι οι εκτιμήσεις είναι πληροφοριακές και αξιόπιστες. Η σχετική ποιότητα των τιμών αγοράς, εκτιμάται με βάση το κριτήριο της ενεργούς αγοράς. Δηλαδή, η ομαλή εμπορική συναλλαγή του πανομοιότυπου αυτού στοιχείου σε μία επαρκώς κινούμενη αγορά, απαιτείται για την τιμή αγοράς να καθιερωθεί σαν κριτήριο αξιολόγησης της εύλογης αξίας. Παραδείγματος χάριν, ένα χρηματοοικονομικό μέσο θεωρείται ως επίσημα εκτιμώμενο σε μία ενεργή αγορά, εάν, η επίσημα εκτιμώμενη τιμή του είναι άμεσα και κανονικά διαθέσιμη από ένα πρακτορείο συναλλαγών, το οποίο συνδυάζει υπηρεσίες ανταλλαγής, μεσολάβησης, μεσιτείας, βιομηχανικών επενδύσεων και κοστολόγησης. Εάν η οντότητα έχει πρόσβαση σε πολλαπλές αγορές, η αγορά αναφοράς είναι η πλέον πλεονεκτική, στην οποία η οντότητα έχει άμεση πρόσβαση. Η ύπαρξη δημοσιευμένων μετοχικών τιμών σε μία ενεργή αγορά είναι η καλύτερη μαρτυρία εύλογης αξίας και όταν αυτές υπάρχουν, χρησιμοποιούνται για να μετρήσουν το ενεργητικό ή το παθητικό.

Όταν τιμές προσφοράς και ζήτησης είναι πιο άμεσα διαθέσιμες από τις τιμές κλεισίματος, η εύλογη αξία θα πρέπει να εκτιμάται χρησιμοποιώντας την τρέχουσα τιμή

που προσφέρει η αγορά για την κατοχή ενός στοιχείου του ενεργητικού, ή για τη διευθέτηση ενός στοιχείου του παθητικού. Οι κατάλληλες προσφερόμενες τιμές αγοράς για στοιχεία ενεργητικού και παθητικού με τις αντισταθμισμένες τιμές της αγοράς δεν είναι άμεσα εμπορεύσιμες, διότι δεν αντισταθμίζουν τον κίνδυνο των καταστάσεων και οι προσφορές, ή οι ζητούμενες τιμές δεν αντιπροσωπεύουν το καθαρό ενεργητικό. Εάν οι τρέχουσες τιμές προσφοράς και ζήτησης δεν είναι διαθέσιμες, η τιμή της πιο πρόσφατης συναλλαγής θα πρέπει να χρησιμοποιείται σαν η βάση για την καθιέρωση εύλογων αξιών, αρκεί να υπάρχει μία σημαντική αλλαγή στις οικονομικές συνθήκες από τη στιγμή της συναλλαγής και μετά. Εάν οι συνθήκες έχουν αλλάξει σημαντικά, από τη στιγμή της συναλλαγής και μετά, οι υπεύθυνοι καθορίζουν την εύλογη αξία μέσω αναφοράς της τρέχουσας τιμής, ή της τιμής για παρόμοια αντικείμενα όπως είναι κατάλληλο σε τέτοιες περιπτώσεις.

Μια υπό παρακολούθηση τιμή αγοράς περιέχει τη συνολική άποψη (άποψη κατόπιν συμφωνίας), όλων των συμμετεχόντων στο χώρο της αγοράς σχετικά με την χρησιμότητα του ενεργητικού ή του παθητικού, τις μελλοντικές ταμειακές ροές, τις αβεβαιότητες που περιβάλλουν αυτές τις ταμειακές ροές και το ποσό που οι συμμετέχοντες της αγοράς απαιτούν για να αντέξουν αυτές τις αβεβαιότητες.

Εάν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες ή επαρκώς αξιόπιστες, το δεύτερο επίπεδο της διαδικασίας εκτίμησης προϋποθέτει τιμές αγοράς παρόμοιων και συγκρίσιμων αντικειμένων, όπου η συγκρισιμότητα, συνήθως αναφέρεται στο προφίλ της ταμειακής ροής. Οι παρατιθέμενες τιμές για παρόμοια στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού στις ενεργές αγορές που χρησιμοποιούνται για να καθιερώσουν την εύλογη αξία, θα μπορούσαν να ρυθμιστούν ως κατάλληλη διαδικασία για τις διαφορές, οποτεδήποτε αυτές οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες. Μόνο όταν το πρώτο και το δεύτερο επίπεδο των εκτιμήσεων εύλογης αξίας δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν, η εύλογη αξία καθορίζεται έτσι ώστε να μετράται χρησιμοποιώντας εσωτερικές εκτιμήσεις και υπολογισμούς. Έτσι, κατ' αυτόν τον τρόπο, το επίπεδο τρία της διαδικασίας μέτρησης της εύλογης αξίας εκπροσωπεί τη χαμηλότερη προτεραιότητα συνδυασμών τιμών αγοράς που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν. Οι τιμές αγοράς που δεν είναι άμεσα προσδιορίσιμες, αλλά αντί αυτού προέρχονται μέσω συμπερασμάτων ή παρεμβολών, δεν μπορούν να επιβεβαιωθούν από άλλα στοιχεία της αγοράς.

Η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, η οποία δεν έχει επίσημη τιμή αγοράς σε μία ενεργή αγορά, εκτιμάται με βάση τα αποτελέσματα μιας

κατάλληλης τεχνικής εκτίμησης, η οποία κάνει μέγιστη χρήση των εισερχομένων τιμών αγοράς, συμπεριλαμβανομένου των στοιχείων αυτών της αγοράς, που μπορούν να παρακολουθηθούν σύμφωνα με τις συνθήκες αγοράς. Οι εισηγμένες τιμές, οι οποίες προκύπτουν από τις συναλλαγές της πραγματικής αγοράς και άλλοι παράγοντες, οι οποίοι είναι πολύ πιθανό να επηρεάσουν την εύλογη αξία, βασίζονται όσο το δυνατό λιγότερο σε συγκεκριμένες τιμές τρέχουσας αξίας της οντότητας. Μία τεχνική αξιολόγησης της εύλογης αξίας προσδοκείται να αντανakλά μία ρεαλιστική εκτίμηση της εύλογης αξίας, εάν λογικά αντανakλά το πώς η αγορά προσδοκείται να τιμολογήσει τα στοιχεία του ενεργητικού, ή του παθητικού. Σε συνέχεια, οι τιμές αγοράς που προκύπτουν από την τεχνική αξιολόγησης, να αντιπροσωπεύουν λογικά τις προσδοκίες της αγοράς και τις μεθόδους μέτρησης των παραγόντων επιστροφής κινδύνου, που είναι συνυφασμένοι με τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού. Ως εκ τούτου, μία τεχνική εκτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες τους οποίους, όλοι οι συμμετέχοντες στην αγορά θα πρέπει να λάβουν υπόψη, όσον αφορά τη διαδικασία καθορισμού τιμής, η οποία είναι συμβατή με τις αποδεκτές οικονομικές μεθοδολογίες για την κοστολόγηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού.

Η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού ή του παθητικού χρησιμοποιώντας τις εκτιμήσεις του επιπέδου τρία είναι αξιόπιστα μετρήσιμη, εάν η διακύμανση στην κλίμακα των εκτιμήσεων λογικών εύλογων αξιών δεν είναι σημαντική για αυτά τα στοιχεία του ενεργητικού ή του παθητικού και οι πιθανότητες των ποικίλων εκτιμήσεων εντός της κλίμακας μπορούν να αξιολογηθούν λογικά και να χρησιμοποιηθούν κατά τη διαδικασία εκτίμησης της εύλογης αξίας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, το δεύτερο και το τρίτο επίπεδο εκτίμησης θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για μακροπρόθεσμα και άυλα περιουσιακά στοιχεία, επειδή οι τιμές αγοράς δεν είναι διαθέσιμες.

Τοποθετώντας στην άκρη τα θέματα μέτρησης, η λογιστική της εύλογης αξίας μεταβιβάζει πληροφορίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα και τη σωστή καθοδήγηση της διοίκησης, αποκαλύπτοντας την τρέχουσα αξία όλων των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού στον ισολογισμό. Η κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσεως αποκαλύπτει το οικονομικό εισόδημα, επειδή απλά είναι η αλλαγή στην αξία της οντότητας για μια συγκεκριμένη περίοδο και παρέχει πληροφορίες σχετικά με την έκθεση σε ρίσκο και την απόδοση της διοίκησης της οικονομικής οντότητας, συμβάλλοντας στη δημοσιονομική πολιτική της χώρας, αποδίδοντας τους ανάλογους φόρους.

3.2.2 Η συνάφεια των λογιστικών μεγεθών της Εύλογης Αξίας

Και το F.A.S.B. και το I.A.S.B. δίνουν έμφαση στην ικανότητα του παραδείγματος της λογιστικής της Εύλογης Αξίας προκειμένου να προσφέρουν στοιχεία αξιόπιστα και με συνάφεια στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η σχετικότητα και η αξιοπιστία είναι θεμελιώδη κριτήρια των λογιστικών αντικειμένων και θα πρέπει να αναγνωρίζονται και να περιέχονται στις οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας. Μια λογιστική τακτική θα πρέπει να καταλήγει σε πληροφορίες, οι οποίες, θα πρέπει να είναι σχετικές με την ανάγκη για λήψη οικονομικών αποφάσεων των χρηστών. Η σχετικότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων καλύπτει τη λειτουργία και την υπευθυνότητα της διοίκησης της οικονομικής οντότητας, που είναι ένα από τους βασικούς στόχους της λογιστικής.

Αυτοί οι οποίοι τάσσονται υπέρ της μέτρησης της εύλογης αξίας επιχειρηματολογούν ότι, η τιμή αγοράς ενός στοιχείου του ενεργητικού ή του παθητικού είναι πιο σχετική από ότι το ιστορικό κόστος επειδή, παρέχει περισσότερες έγκαιρες πληροφορίες και αντανakλά το ποσό στο οποίο το στοιχείο του ενεργητικού ή του παθητικού θα μπορούσε να αγοραστεί, ή να πωληθεί, σε μία τρέχουσα συναλλαγή μεταξύ εμπειρών ως προς την αγορά και πρόθυμων μερών. Το σύστημα μέτρησης το οποίο αντανakλά τις τιμές της συναλλαγής θα πρέπει να οδηγεί σε καλύτερες ενοράσεις στο τρέχον προφίλ κινδύνου των εταιριών, έτσι ώστε οι επενδυτές, οι πιστωτές και τα πρακτορεία αξιολόγησης να μπορούν να ασκήσουν καλύτερη πειθαρχία στην αγορά και αποδοτικότερη διορθωτική δράση στις αποφάσεις των εταιριών.

Άλλοι υποστηρικτές της λογιστικής της εύλογης αξίας επιχειρηματολογούν ότι, η εύλογη αξία είναι μία ανώτερη οικονομική μέτρηση σε σχέση με το ιστορικό κόστος, που παρουσιάζει τα στοιχεία του ενεργητικού ή του παθητικού με τέτοιο τρόπο, ώστε να αντανakλούν την αληθινή οικονομική πραγματικότητα.

3.2.3 Διαφάνεια της λογιστικής της Εύλογης Αξίας.

Οι υποστηρικτές της λογιστικής της εύλογης αξίας πιστεύουν ότι το μοντέλο της εύλογης αξίας, ή το σύστημα αναφοράς από αγορά σε αγορά, στο οποίο οι τιμές της αγοράς χρησιμοποιούνται στις εκτιμήσεις, παρέχει το σύστημα με τις περισσότερες απαραίτητες

προϋποθέσεις για λογιστική διαφάνεια, κάτι το οποίο περιλαμβάνει αληθινή, ακριβής και ολοκληρωμένη πληροφόρηση, καθώς αναφέρει και αντανακλά την πλήρη πραγματικότητα. Το λογιστικό παράδειγμα της εύλογης αξίας θα μπορούσε να προσδοκάται να αυξήσει την πειθαρχία της αγοράς, κάτι το οποίο θα μπορούσε να οδηγήσει σε χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου, μεγαλύτερη ρευστότητα και πιο αποτελεσματικές αγορές. Το λογιστικό σύστημα της εύλογης αξίας φέρνει τα διευθυντικά στελέχη των επιχειρήσεων πιο κοντά στον στόχο τους να υιοθετήσουν μία φιλοσοφία πλήρους διαφάνειας, δηλαδή να αποκαλύψουν στους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όλες τις μεθόδους της εσωτερικής διοίκησης των οικονομικών οντοτήτων.

3.2.4 Λογιστική της Εύλογης Αξίας και αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι υποστηρικτές της λογιστικής της εύλογης αξίας πιστεύουν ότι, υπό το παράδειγμα της λογιστικής της εύλογης αξίας, η δυνατότητα χειρισμού και χειραγώγησης δεικτών κερδοφορίας είναι πολύ χαμηλότεροι από ότι στο λογιστικό σύστημα του ιστορικού κόστους. Θεωρητικές μελέτες δείχνουν ότι η λογιστική μέθοδος της εύλογης αξίας μπορεί να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης και να μειώσει τα κόστη της αντιπαράθεσης μεταξύ πωλητών και αγοραστών. Επενδυτές, ιδιοκτήτες, ή μέτοχοι θα μπορούν να αξιολογήσουν το αποτέλεσμα των αποφάσεων των διευθυντών σχετικά με:

- ✓ την επιλογή των στοιχείων του ενεργητικού ή του παθητικού που χρησιμοποιούνται για τις τρέχουσες λειτουργίες,
- ✓ την επιλογή των στοιχείων του ενεργητικού ή του παθητικού που χρησιμοποιούν για αντιστάθμιση λειτουργιών,
- ✓ την επιλογή δραστηριοτήτων αντιστάθμισης και
- ✓ την επιλογή και τον καθορισμό λειτουργικών δραστηριοτήτων.

Η λογιστική της εύλογης αξίας επιτρέπει στους ιδιοκτήτες, ή στους μετόχους της οικονομικής οντότητας να αξιολογούν το επίπεδο της αποτελεσματικότητας, στο οποίο ο διευθυντής της οντότητας έχει αξιοποιήσει στο βέλτιστο τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης. Η λογιστική της εύλογης αξίας αποτρέπει την ασάφεια της οικονομικής αξίας των στοιχείων και των κρυμμένων αποθεματικών σε χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αποκαλύπτοντας την τρέχουσα αξία των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στα

χέρια των διευθυντών της οικονομικής οντότητας. Αυτό μειώνει την αντιπαράθεση μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή.

Άλλοι υποστηρικτές της λογιστικής της εύλογης αξίας επιχειρηματολογούν ότι η αγορά, η οποία βασίζεται σε μέτρα σύγκρισης δεν επηρεάζεται από ειδικούς παράγοντες που έχουν να κάνουν με συγκεκριμένες εταιρίες. Το ιδιαίτερο αυτό πλεονέκτημα της μεθόδου της εύλογης αξίας είναι ότι αντιπροσωπεύει μία αμερόληπτη μέθοδο μέτρησης, η οποία είναι συμβατή ανά τα έτη και υπεράνω οικονομικών οντοτήτων.

Επιπλέον, οι υποστηρικτές της μεθόδου επιχειρηματολογούν ότι, στις μέρες μας, τα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία των οποιοδήποτε εταιριών είναι τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως η επωνυμία, τα σενάρια μελλοντικών εισροών και οι ιδέες, παρά τα υλικά στοιχεία. Αυτά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία προϋποθέτουν τεχνικές μέτρησης, οι οποίες είναι πέρα από το φάσμα του ιστορικού κόστους.

3.2.5 Διοίκηση και λογιστική της Εύλογης Αξίας

Το λογιστικό παράδειγμα της εύλογης αξίας επηρεάζει τη συμπεριφορά των διευθυντών προς τους κινδύνους, καθότι εξαιτίας αυτών, διακινδυνεύεται η επιχείρηση και η φήμη της. Σύμφωνα με τη μέθοδο της Εύλογης Αξίας, οι διευθυντές αξιοποιούν τα παράγωγα και άλλες τεχνικές για να διασφαλίσουν την αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας. Με αυτόν τον τρόπο, τους δίνεται η ευκαιρία να κατανοήσουν τα παράγωγα, τα μοντέλα επιλογής κοστολόγησης, τη δομή των επιτοκίων και τη σημασία τους στα οptions και στις μελλοντικές ταμειακές ροές. Η λογιστική της εύλογης αξίας εντείνει και οξύνει τη γνώση του διευθύνοντα, ώστε αυτός να συναλλάσσεται σε ανοικτό και δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζει τις σημερινές τοπικές και παγκόσμιες αγορές. Η υπευθυνότητα της διοίκησης αναφέρεται στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των διευθυντών των τμημάτων της οικονομικής οντότητας, χαρακτηριστικά ικανά, να προσλάβουν, ή να απολύσουν διευθυντικά στελέχη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΗΣ ΑΞΙΑΣ

4.1 Προβλήματα επιμέτρησης Εύλογης Αξίας

Τα τελευταία χρόνια συζητείται έντονα για το εάν η προσέγγιση σε στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προϋποθέτει μέτρηση, η οποία βασίζεται σε εύλογες αξίες, παρά στο ιστορικό κόστος. Όποια και αν είναι η περίπτωση, η προσέγγιση τονίζει το ρόλο του ισολογισμού σαν ένα κύριο όχημα μεταβίβασης χρήσιμων πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων. Υπάρχουν επίσης, πολλά εμπόδια και δυσκολίες εφαρμογής της μεθόδου της εύλογης αξίας.

Τα βασικά προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της εύλογης αξίας μπορούν να διατυπωθούν ως η αποτίμηση των στοιχείων που:

- δεν βασίζονται σε παρακολουθούμενες τιμές αγοράς και είναι:
 - δαπανηρές,
 - εμφανίζουν δυσκολίες στον προσδιορισμό της αξίας τους,
 - δεν επαληθεύονται εύκολα
 - μπορούν να χειραγωγηθούν,
- σε παρακολουθούμενες τιμές αγοράς:
 - που δεν είναι κατάλληλες όταν η επιχείρηση ασκεί διαιτησία στις τιμές της αγοράς,
 - μη κατάλληλες όταν αντικαθιστούν τα ιστορικά στοιχεία κόστους,
 - υπερβολικά ασταθής,
 - διακρίνονται από έντονη μεταβλητότητα και από ασυνάφεια.

4.2 Εύλογες αξίες από ανύπαρκτες τιμές αγοράς

Οι εύλογες αξίες που δεν βασίζονται σε τιμές που παρατηρήθηκαν στην αγορά, είναι δαπανηρές στην εκτίμησή τους, επιβεβαιώνονται και επαληθεύονται με μεγάλη δυσκολία. Όταν οι εκτιμήσεις της εύλογης αξίας δεν βασίζονται σε παρακολουθούμενες τιμές αγοράς, οι τιμές μπορούν να εκτιμηθούν βάσει υποθετικών τιμών, οι οποίες μπορούν να προσφερθούν από υποθετικούς αγοραστές του ενεργητικού και υποθετικούς αποδέκτες του παθητικού, οι οποίοι συμμετέχουν σε μη υπαρκτές αγορές. Οι λογιστές των εταιριών θα

πρέπει να αναγνωρίσουν και να αποδεχτούν τις τιμές που μπορούν να προσφερθούν από υποθετικούς ανεξάρτητους αγοραστές. Επίσης, οι διευθυντές των τμημάτων θα πρέπει να καθορίσουν την υψηλότερη και καλύτερη χρήση για την οποία θα μπορέσουν να τοποθετήσουν ένα στοιχείο του ενεργητικού σαν τιμή εκτίμησης της εύλογης αξίας του. Επίσης, οι διευθυντές των επιχειρήσεων θα πρέπει να καθορίσουν, πως αυτοί οι συμμετέχοντες σε αυτές τις υποθετικές αγορές, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα στοιχεία του ενεργητικού στις δικές τους επιχειρήσεις και τις αξίες των στοιχείων του ενεργητικού στην εκτίμηση των στοιχείων των δικών τους εταιριών, έτσι ώστε οι τιμές που πιθανότατα να πληρώσουν να μπορούν να εκτιμηθούν (Benston 2008). Στη συνέχεια, οι ελεγκτές θα πρέπει να επιβεβαιώσουν τις υποθετικές αυτές εκτιμήσεις με επίσημα έγγραφα. Αυτή η διαδικασία της επιβεβαίωσης είναι ένα δαπανηρό πληροφοριακό εγχείρημα. Το κόστος αυτό, δίνει το έναυσμα να δημιουργηθεί η αίσθηση και η πεποίθηση ότι οι τιμές του ιστορικού κόστους δεν είναι ιδιαίτερα απατηλές και σημαντικά λανθασμένες (Benston 2008).

Πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι, οι τιμές σύμφωνα με τις οποίες διεκπεραιώνονται συναλλαγές για πολλά στοιχεία του ενεργητικού δεν εναρμονίζονται με την ιδέα της υποθετικής ανταγωνιστικής αγοράς. Για παράδειγμα, τα δάνεια δεν εμπορεύονται σε μεγάλες ρευστοποιήσιμες αγορές, αλλά εμπορεύονται σε αγορές που οι τιμές καθορίζονται μέσω ισότιμων συμφωνιών και διαπραγματεύσεων. Ως εκ τούτου, ο καθορισμός της εύλογης αξίας ενός δανείου, μπορεί να διεξαχθεί με τη χρήση των προεξοφλητικών επιτοκίων, υπολογίζοντας τις μελλοντικές ταμειακές ροές του δανείου.

Ο Krumwiede (2008) υποστηρίζει ότι η μέτρηση των μακροπρόθεσμων και άυλων στοιχείων του ενεργητικού δεν είναι πάντοτε εφικτή, επειδή η πρόβλεψη εκτίμησης της τιμής αγοράς του επιπέδου ένα, όσον αφορά την εύλογη αξία, δεν είναι διαθέσιμη. Η διοίκηση θα πρέπει να εξασκήσει την κρίση της στις προβλέψεις της για το μέλλον, πράγμα δύσκολο για να εφαρμόσει και ακόμη περισσότερο για να επαληθεύσει, όπως για παράδειγμα τη δυνατότητα να εκτιμήσει την ωφέλιμη ζωή της φήμης και πελατείας μιας επιχείρησης, ή άλλων αορίστου ωφέλιμου χρόνου ζωής, άυλων περιουσιακών στοιχείων. Ακόμη και οι πιο αξιόλογες διοικήσεις πορεύονται σε λάθος αποφάσεις και συμπεράσματα, όταν ο προσδιορισμός των αξιών βασίζεται σε λάθος προβλέψεις και υποθέσεις.

Οι μελετητές επικρίνουν και αμφισβητούν την αξιοπιστία των μέτρων της λογιστικής της εύλογης αξίας, ειδικά όταν οι εκτιμήσεις της εύλογης αξίας βασίζονται στις εκτιμήσεις και προσδοκίες των διοικήσεων (Benston 2008). Οι εύλογες αξίες εκτός των

αξιών που προέρχονται από τιμές εισηγμένες στο χρηματιστήριο, μπορούν εύκολα να χειραγωγηθούν από ανέντιμα και ευκαιριακά διευθυντικά στελέχη, ώστε να επιτευχθούν τα επιθυμητά κέρδη. Θα ήταν πολύ δύσκολο, να μπορούσαμε να επισημάνουμε και αδύνατο για τους εξωτερικούς ελεγκτές να επαληθεύσουν και να πιστοποιήσουν την αξιοπιστία των τιμών της εύλογης αξίας, που απορρέουν από τις ταλαντούχες διευθυντικές εκτιμήσεις και προσδοκίες. Τα διευθυντικά στελέχη μπορούν πολύ εύκολα να ισχυρισθούν ότι γνωρίζουν τη δουλειά τους και το αντικείμενο με το οποίο ασχολούνται και ως εκ τούτου, μπορούν να γνωρίζουν τα ποσά, σύμφωνα με τα οποία, τα στοιχεία του ενεργητικού θα μπορούσαν να πουληθούν, ή τα στοιχεία του παθητικού να διευθετηθούν και ότι οι ίδιοι, βρίσκονται στην καλύτερη θέση για να κάνουν τις σχετικές προβλέψεις. Παρόλα αυτά, οι ελεγκτές θα μπορούσαν να προσλάβουν ειδικούς εκτιμητές και συμβούλους, οι οποίοι θα κινούσαν τις νομικές διαδικασίες σε περίπτωση που οι τιμές των μετοχών των πελατών τους μειώνονταν σημαντικά, ή εκ των υστέρων τα ποσά των εκτιμήσεων προς επιβεβαίωση αποδεικνύονται αναληθή και παραπλανητικά (Benston 2008). Εάν οι προβλέψεις της διοίκησης αποδειχθούν ανακριβείς και λανθασμένες, είναι δύσκολο να προσδιορισθεί, εάν, οι εκτιμήσεις αυτές έγιναν κατά λάθος και δεν είναι αποτέλεσμα ανέντιμης πολιτικής της διοίκησης (Krumwiede 2008).

4.3 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας

Πολλές φορές οι αποτιμήσεις των τιμών σε εύλογη αξία είναι ακατάλληλες για διεξαγωγή των αποτελεσμάτων από τη χρήση τους, είτε αυτό είναι προς όφελος της επιχείρησης, είτε είναι για το όφελος των υπόλοιπων χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Παρακάτω αναφέρουμε μερικές περιπτώσεις που έχουν επισημανθεί από οικονομολόγους μελετητές, όπου η χρήση της εύλογης αξίας είναι η πλέον ακατάλληλη. Η χρήση της λογιστικής μεθόδου της Εύλογης Αξίας δεν συνιστάται για οικονομικές οντότητες που:

- ασκούν arbitrage,
- αντικαθιστούν στοιχεία του ιστορικού κόστους,
- εκχέουν υπερβολική αστάθεια στις συναλλαγές των τιμών,
- αποτυγχάνουν στη συσχέτιση μεταξύ ενεργητικού και παθητικού.

4.3.1 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας για οντότητες που ασκούν arbitrage

Υποστηρίζεται ότι οι εύλογες αξίες των στοιχείων του ενεργητικού είναι ακατάλληλες όταν, η επιχείρηση προσθέτει αξία(είναι κερδοφόρα), αγοράζοντας πρώτες ύλες σε τιμές εισόδου αγοράς και πωλεί σε τιμές εξόδου αγοράς. Οι πρώτες ύλες εισέρχονται σε τιμές εισόδου της αγοράς στην επιχείρηση και μέσω της κατασκευαστικής διαδικασίας προσθέτουν αξία στην τιμή πώλησης, παράγοντας ένα προϊόν και πωλώντας το στους πελάτες. Οι πρώτες ύλες δεν κερδίζουν την αξία τους από την αλλαγή στην τιμή εξόδου τους από την αγορά, «η αλλαγή στην αξία των κερδών δεν είναι αντιστοίχιση ένα προς ένα με την αλλαγή της τιμής της αγοράς από την τιμή εισόδου στην αγορά»(Penman, 2007). Ο Penman υποστηρίζει ότι περιπτώσεις, όπου η αντιστοίχιση συνθηκών, μία προς μία, για εύλογες αξίες ισχύει σε επενδύσεις σε χρεόγραφα του εμπορικού χαρτοφυλακίου, παράγωγα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα. Επίσης, προτείνει μερικές περιπτώσεις, όπου η αντιστοίχιση ένα προς ένα, για τις εύλογες αξίες δεν ισχύει, όπως είναι οι απογραφές, επενδύσεις σε θυγατρικές επιχειρήσεις που ασκείται επιρροή και άλλες παρόμοιου χαρακτήρα περιπτώσεις.

4.3.2 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας που αντικαθιστούν στοιχεία Ιστορικού Κόστους

Πολλές φορές η προσπάθεια εκτίμησης ορισμένων στοιχείων σε εύλογες αξίες, οι οποίες είναι άμεσα επιβεβαιώσιμες με τιμές αγοράς επηρεάζουν αρνητικά την εξέλιξη των στοιχείων αυτών, ιδιαίτερα όταν έχουν άμεση σχέση με τιμές που προέρχονται από χρηματιστηριακή δραστηριότητα. Για παράδειγμα, ο Penman υποστηρίζει ότι η διενέργεια επενδύσεων σε θυγατρική εταιρεία σε τιμές αγοράς, σκιάζει την κερδοφορία της θυγατρικής και την αξία της μητρικής εταιρείας, η οποία βασίζεται σε αυτήν την κερδοφορία. Σε άλλη περίπτωση, η αποτίμηση των δανείων σε εύλογες αξίες, επισκιάζουν την αξία ενδιάμεσων πρόσθετων λειτουργιών από τη διακύμανση μεταξύ επιτοκίων δανεισμού και δανειοδότησης. Επιπλέον, η αντικατάσταση της λογιστικής του ιστορικού κόστους μπορεί να οδηγήσει σε αναποτελεσματικές τιμές.

4.3.3 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας που εκθέτουν υπερβολική αστάθεια στις συναλλαγές των τιμών

Η λογιστική της Εύλογης Αξίας μπορεί να οδηγήσει στην εμφάνιση μιας επιπλέον ενδογενούς πηγής μεταβλητότητας, οι οποίες είναι απλές συνέπειες του λογιστικού κανόνα. Σε μεγάλο βαθμό, η αποτελεσματικότητα καθορίζεται από το μηχανισμό των τιμών στην καθοδήγηση των πραγματικών αποφάσεων. Σαν αποτέλεσμα, οι πραγματικές αποφάσεις μπορεί να οδηγήσουν σε καταστροφή, εξαιτίας αναποτελεσματικών τιμών που οφείλονται στην λογιστική της Εύλογης Αξίας (Plantin et al, 437). Ο Penman υποστηρίζει ότι, όταν υπάρχουν τιμές φούσκας στον ισολογισμό, μεταφέρονται και κέρδη φούσκας στα αποτελέσματα χρήσης. Για εμπορικά χαρτοφυλάκια, όπου οι επενδύσεις γίνονται μακροπρόθεσμα, αυτό αποτελεί μεγάλο πρόβλημα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εκτίμηση της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, τα οποία παρουσιάζουν συχνά πολλές απότομες μεταβολές. Ένα μεγάλο πρόβλημα της εύλογης αξίας είναι η ιδιαίτερη ευαισθησία της, στις διακυμάνσεις της αγοράς.

4.3.4 Ακατάλληλες τιμές Εύλογης Αξίας που αποτυγχάνουν στη συσχέτιση μεταξύ ενεργητικού και παθητικού

Ο Penman υποστηρίζει ότι η εύλογη αξία των άυλων στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού δεν μπορούν να αντιστοιχηθούν, εάν οι μεταβολές των τιμών των συνδεδεμένων στοιχείων του παθητικού (υποχρεώσεις) συσχετίζονται αρνητικά με τα στοιχεία του ενεργητικού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπου η περίπτωση της αρνητικής συσχέτισης παράγει υπερβολική αστάθεια στα κέρδη. Είναι πολύ δύσκολο να εκτιμηθούν άυλα περιουσιακά στοιχεία τραπεζών που αντιπροσωπεύουν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν σχετικά φθηνά κεφάλαια από απαιτήσεις, αποταμιεύσεις και μικρής προθεσμίας καταθέσεις. Ωστόσο, η αξία τους είναι αρνητικά συσχετισμένη με την αξία του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων. Σε αυτή την περίπτωση, όταν το επιτόκιο καταθέσεων αυξάνει, η αξία του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων

μειώνεται, αλλά η αξία του άυλων περιουσιακών στοιχείων τυπικά αυξάνεται. Έτσι, σύμφωνα με την ένα προς ένα συσχέτιση, οι καταθέσεις των πελατών δεν πρέπει να αποτιμώνται με τη μέθοδο της εύλογης αξίας. Εάν όμως, το χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων αποτιμάται στην εύλογη αξία, αλλά η αξία των ομαδικών καταθέσεων που είναι άυλο στοιχείο δεν αποτιμάται σε τιμές αγοράς, τα κέρδη και η λογιστική αξία μειώνονται τεχνητά (Penman, 2007).

4.4 Συνάφεια της μέτρησης της Εύλογης Αξίας

Η συνάφεια της μέτρησης της εύλογης αξίας μπορεί μόνο να υποστηριχθεί από εμπορικά παράγωγα σε υψηλά ρευστοποιήσιμες αγορές. Η εύλογη αξία που εκφράζεται με όρους αξίας τιμών εξόδου από την αγορά, χρησιμεύει κυρίως στους πιστωτές και στους επενδυτές των εταιρειών. Κόστη συναλλαγών, τα οποία μπορεί να είναι σημαντικά για τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, μειώνουν τα ποσά που διατίθενται προς διανομή για τους πιστωτές και για τους επενδυτές (Benston, 2008, 105). Εμπειρική έρευνα για την αξία της συνάφειας των ποσών της εύλογης αξίας για τους επενδυτές, δείχνει τα ποσά των αποτιμήσεων της εύλογης αξίας, τα οποία είναι άξια εμπιστοσύνης (αποθησαυρισμοί και κοινές μετοχές), ότι βρέθηκαν με συνάφεια αξίας, ενώ εκείνα τα οποία αντιμετώπισαν δυσκολίες στην εξασφάλιση τιμών αγοράς (δάνεια) δεν είχαν συνάφεια αξίας (Benston, 2008, 106).

Ο Raoloni προτείνει ότι τα Δ.Π.Χ.Π. για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι κατάλληλα απλοποιημένα σε σχέση με τον επαναπροσδιορισμό του σκοπού των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και αφορούν τον ορισμό και τη χρήση της λογιστικής της εύλογης αξίας. Ωστόσο, είναι αποδεκτό ότι τα Δ.Π.Χ.Π. για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις θεωρούνται ότι είναι τα πλέον κατάλληλα. Ο μελετητής ισχυρίζεται ότι τα μερίσματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων δεν εμπορεύονται δημόσια, οι στρατηγικές των επιχειρήσεων ελέγχονται από τους ιδιοκτήτες και οι κύριοι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι οι χρηματοοικονομικοί προμηθευτές, δηλαδή οι τράπεζες. Ως αποτέλεσμα, η λογιστική της εύλογης αξίας χάνει τη σημαντικότητά της, διότι οι ανάγκες των χρηστών είναι διαφορετικές, οι οποίοι ικανοποιούνται από ένα περιορισμένο φάσμα πληροφοριών.

Ο Santucci προτείνει ότι οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί πρέπει να είναι περισσότερο επικεντρωμένοι στην ενημέρωση, σχετικά με την ικανότητα μιας οικονομικής οντότητας να μπορεί να αποπληρώσει τα δάνειά της με βάση τις κεφαλαιακές δυνατότητές της και όχι από τις μη αναγνωρίσιμες μετρήσεις που βασίζονται στην εύλογη αξία. Κατά μία άποψη, οι πληροφορίες που δίνονται από την επιμέτρηση της εύλογης αξίας μπορεί να είναι παραπλανητικές, όπως για παράδειγμα, τα μη αναγνωρίσιμα κέρδη που οδηγούν σε αύξηση των Ιδίων Κεφαλαίων, χωρίς να υπάρχει κανένα αποτέλεσμα στις ταμειακές ροές. Παρόμοια περίπτωση αποτελεί και το αποτέλεσμα που προέρχεται από την αναπροσαρμογή σε εύλογες αξίες. Από την αντίθετη άποψη, υποστηρίζεται ότι η εύλογη αξία δεν παρέχει πρόσθετες πληροφορίες σε έναν δανειστή, του οποίου το βασικό ενδιαφέρον είναι οι πληροφορίες σχετικά με την ικανότητα των οντοτήτων να ανταποκριθούν στην αποπληρωμή των δανείων τους, ή η αξία των περιουσιακών στοιχείων των οντοτήτων μπορεί να λειτουργεί ως εγγύηση σε περίπτωση εκκαθάρισης. Επιπλέον, οι εύλογες αξίες σπάνια προέρχονται από αγοραίες αξίες και συχνά υπολογίζονται με τη μορφή των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, σημειωτέο ότι, οι προεξοφλημένες ταμειακές ροές είναι αποτέλεσμα που επηρεάζεται από τη μεταβλητότητα του συντελεστή προεξόφλησης που χρησιμοποιείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Ωφέλειες από τη χρήση της Εύλογης Αξίας

Η χρήση της Εύλογης Αξίας αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την εξέλιξη της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό, την αξιοπιστία και τη συνάφεια με την πραγματική εικόνα της οικονομικής κατάστασης των οντοτήτων. Τα πλεονεκτήματα της μεθόδου αποδίδονται καλύτερα, όταν γίνεται συγκεκριμένη αναφορά για τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού που ωφελούνται όταν χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη μέθοδος αποτίμησης. Τα παραδείγματα αναφοράς είναι

πολλά και χαρακτηριστικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία αποδίδουν καλύτερα, όταν αποτιμούνται σε εύλογες αξίες, προκειμένου να προβλεφθούν οι μελλοντικές ταμειακές ροές που προέρχονται από την κατοχή τους, σε αντίθεση με άλλες μεθόδους αποτίμησης που δεν προϋποθέτουν κάτι αντίστοιχο.

Η εύλογη αξία ενσωματώνει όλες τις τρέχουσες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στην αγορά, αποτελεί αξιόπιστο μέτρο αποτίμησης, αντανακλά την επιθυμία των αγοραστών και πωλητών να συναλλαγούν σε ισότιμη βάση, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή(τη στιγμή της αποτίμησης), στη συγκεκριμένη τιμή.

Κανένα άλλο μέτρο αποτιμήσεως δεν προσεγγίζει όσο η εύλογη αξία την πραγματικότητα. Οι εύλογες αξίες όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού είναι οποιαδήποτε στιγμή πλήρως συγκρίσιμες, αντανακλώντας την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών με βάση τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Σε πλήρη αντίθεση, οι αποτιμήσεις της λογιστικής μεθόδου του ιστορικού κόστους δεν μπορούν να είναι συγκρίσιμες διότι, τα ίδια χρηματοοικονομικά μέσα που αποκτήθηκαν σε διαφορετικούς χρόνους εμφανίζονται με διαφορετικές αξίες, λόγω της διαφορετικής αξίας κτήσης ή έκδοσής τους.

Οι πληροφορίες που διαθέτει η λογιστική της Εύλογης Αξίας ενσωματώνει κάθε φορά, όλες τις σύγχρονες οικονομικές μεταβολές, όπως αλλαγές επιτοκίων, τιμών συναλλάγματος, διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων των επιχειρήσεων σε ενεργό δράση και οποιοδήποτε οικονομικό γεγονός επηρεάζει την αποτίμηση των στοιχείων του ισολογισμού.

Η λογιστική της Εύλογης Αξίας αναδεικνύει την αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχει στην κατοχή της μία οικονομική οντότητα, που υπό άλλες μορφές αποτίμησης περνούσαν απαρατήρητα, ή εμφανίζονταν σε πολύ χαμηλές αξίες. Άμεση επιβεβαίωση της συγκεκριμένης άποψης αποτελούν τα παράγωγα, τα οποία εμφανίζονταν σύμφωνα με παλαιότερες μεθόδους μόνο σε λογαριασμούς τάξεως, παρά το γεγονός ότι δαπανούνταν σημαντικά ποσά για την απόκτησή τους. Σε άλλες περιπτώσεις πάγια περιουσιακά στοιχεία, όπως κτίρια και οικόπεδα εμφανίζονταν σε ιδιαίτερα χαμηλές αξίες(αντικειμενικές αξίες ζώνης σε συνάρτηση με παλαιότητα) αποκρύπτοντας την πραγματική περιουσία της οικονομικής οντότητας, δυσκολεύοντας το έργο της διοίκησης για αναπτυξιακά σχέδια προσελκύοντας κεφάλαια από το ευρύτερο επενδυτικό κοινό και μονοδρομώντας την αναπτυξιακή πολιτική των επιχειρήσεων να είναι άμεσα εξαρτώμενες από την οικονομική υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

5.2 Δυσχέρειες από τη χρήση της Εύλογης Αξίας

Η Εύλογη Αξία αποτελεί το πλέον κατάλληλο μέτρο αξιολογήσεως της απόδοσης της οντότητας, τόσο της ίδιας της επιχείρησης, όσο και εκείνων που τη διοικούν. Ωστόσο, απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις και τεχνικές για την ορθή αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού σε εύλογες αξίες, η έλλειψη των οποίων οδηγεί στα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα, επιφέροντας έλλειψη εμπιστοσύνης, σύγχυση, αναξιοπιστία, ζημίες και οικονομικά αδιέξοδα.

Υπάρχει μία γενική εκτίμηση ότι η αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού σε εύλογες αξίες σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. έχει σαν αποτέλεσμα την παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων που δεν ακολουθούν την αρχή της Συντηρητικότητας και δεν ανταποκρίνονται στην πραγματική εικόνα της επιχείρησης, με αποτέλεσμα τη λανθασμένη πληροφόρηση των επενδυτών και κατ' επέκταση τη δυσμενή παρουσίαση των οικονομικών οντοτήτων της χώρας σε οικονομικό επενδυτικό επίπεδο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της συγκεκριμένης εκτίμησης αποτελούν οι αποτιμήσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων σε εύλογες αξίες, οι οποίες δεν είναι άμεσα και εύκολα επιβεβαιώσιμες, καθώς τα πάγια περιουσιακά στοιχεία δεν είναι εύκολα ρευστοποιήσιμα, δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές, ή διαπραγματεύονται σε αγορές περιορισμένου βάθους, ή σε αγορές χαμηλής ρευστότητας.

Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα της συγκεκριμένης άποψης αποτελούν τα δομημένα ομόλογα που εξέδωσαν πολλές τράπεζες, τα οποία κράτησαν στα χαρτοφυλάκιά τους και υπέστησαν σημαντικές ζημίες, καθώς τα μοντέλα που χρησιμοποίησαν για τις αποτιμήσεις δεν απέδωσαν σωστές προβλέψεις.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι η λογιστική της Εύλογης Αξίας (Fair Value Accounting), ή αλλιώς λογιστική mark to market και η ασύνετη χρήση της, ευθύνεται για τα προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα των Η.Π.Α. και ειδικότερα στις επενδυτικές τράπεζες, που στη συνέχεια εξελίχθηκε σε κρίση στην πραγματική οικονομία και μεταδόθηκε στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο. Χαρακτηριστικά αναφέρεται, ότι η αποτίμηση σε εύλογες αξίες λειτούργησε και εξακολουθεί να λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής της κρίσης, εισάγει μεταβλητότητα στις οικονομικές καταστάσεις, παρέχει πληροφορίες οι οποίες δεν αποτυπώνουν σωστά τα θεμελιώδη λογιστικά μεγέθη

και κατ' επέκταση, δεν αποτελεί κατάλληλο μέσο επιμέτρησης και μεταφοράς πληροφοριών χρήσιμων για τη λήψη αποφάσεων κυρίως σε περιόδους κρίσης.

Η εκμετάλλευση της χρήσης της λογιστικής μεθόδου της Εύλογης Αξίας αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός, σε συνδυασμό με τα υψηλόβαθμα στελέχη, τα οποία επωφελούνται άμεσα από την υψηλή κερδοφορία των επιχειρήσεων. Τολμηρές αποτιμήσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων, οι οποίες δεν έχουν τη δυνατότητα να επιβεβαιωθούν άμεσα, διότι αποτελούν έμπνευση της επιχείρησης(εκπομπές τηλεοπτικών σταθμών), αμφισβητήσιμες τεχνικές επιμέτρησης εύλογης αξίας στοιχείων του ενεργητικού και απόκρυψη δανείων μειωμένης διασφάλισης αυξάνουν το ενεργητικό, τα κέρδη και τις αμοιβές των πωλητών των μετοχών της οικονομικής οντότητας στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό. Η αύξηση της ζήτησης της ωραιοποιημένης εικόνας της μετοχής διασφαλίζει το κύρος της επιχείρησης στην αγορά, ανεβάζει την τιμή της μετοχής της οικονομικής οντότητας, γίνεται φερέγγυα απέναντι στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και αυξάνει τις αμοιβές των πωλητών των μετοχών. Σενάρια υπερβολικά αισιόδοξα, όπως οι τιμές που διαμορφώθηκαν στο αμερικανικό χρηματιστήριο παραγώγων από τη διαπραγμάτευση των τίτλων που σχετίζονταν με στεγαστικά δάνεια. Οι αποτιμήσεις των δανείων για τις μελλοντικές ταμειακές ροές αποδείχθηκαν υπερβολικά υψηλές σε σχέση με την πραγματική τους αξία, για το λόγο ότι δεν έλαβαν υπόψη την τήρηση των τραπεζικών κανόνων ανάληψης πιστωτικού κινδύνου και η κατάρρευση του συστήματος αποτέλεσε την αφετηρία της οικονομικής κρίσης, που με τη μορφή ντόμινο παρέσυρε και συνεχίζει να συμπαράσχει την παγκόσμια οικονομία.

Δεδομένου ότι ένα από τα κριτήρια αξιολόγησης των διοικήσεων των επιχειρήσεων είναι τα οικονομικά αποτελέσματα, είναι δελεαστικό να γίνει κατάχρηση των παρεχόμενων πληροφοριών, για εμφάνιση μη πραγματοποιημένων κερδών και παρουσίαση πλασματικής εικόνας της οικονομικής οντότητας.

Η ασύνετη χρήση της Εύλογης Αξίας, η χειραγώγησή της από επιτήδεια υψηλόβαθμα στελέχη για προσωπικά οφέλη, η ανευθυνότητα των επαγγελματιών εκτιμητών για το αποτέλεσμα της εργασίας τους και η ανορθόδοξη απόδοση των επιστημονικών οικονομικών όρων της εύλογης αξίας στην ελληνική γλώσσα, σκιάζουν με τα πλέον μελανά χρώματα τα οφέλη της χρήσης της λογιστικής μεθόδου και αποδυναμώνουν το εγχείρημα για υιοθέτηση της μεθόδου από τις επιχειρήσεις.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η διαδικασία λογιστικής αντιμετώπισης των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα προϋποθέτει οργάνωση και ορθή αναδιοργάνωση της λειτουργίας του λογιστηρίου και σε ευρύτερη κλίμακα, της μηχανοργάνωσης της επιχείρησης όπως, οργάνωση με κατανομή ρόλων και αρμοδιοτήτων, μηχανογράφηση – ERP – MIS, έμπειρα στελέχη με πολύπλευρες γνώσεις (Ε.Γ.Λ.Σ.–Δ.Λ.Π.–Δ.Π.Χ.Π.–φορολογία), καταγραμμένες εσωτερικές διαδικασίες, σωστή αντιμετώπιση ελέγχων (εσωτερικών - εξωτερικών - φορολογικών), έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση διοίκησης, κατάρτιση τριμηνιαίων ισολογισμών, προϋπολογισμού, ταμειακού προγραμματισμού–business plan, ανταπόκριση στις υποχρεώσεις (φορολογικές, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Χ.Α.).

Πιο συγκεκριμένα, καθώς οι επενδυτές επιδιώκουν όλο και περισσότερο τη διεθνή διαφοροποίηση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου τους και οι επιχειρήσεις προσβλέπουν στην άντληση κεφαλαίου από εγχώριες και διεθνείς κεφαλαιαγορές, γίνεται φανερό πόσο σημαντική και αναγκαία είναι η εφαρμογή ενός ενιαίου διεθνούς λογιστικού συστήματος που θα προσελκύσει το ενδιαφέρον του παγκόσμιου επενδυτικού κοινού, περιορίζοντας τα κόστη φέρνοντας επενδυτές και επιχειρήσεις σε άμεση επαφή.

Τα οφέλη και τα προβλήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και τη λογιστική μέθοδο της Εύλογης Αξίας είναι ποικίλα και οι απόψεις για την εφαρμογή τους δίστανται. Η εφαρμογή της λογιστικής μεθόδου της Εύλογης Αξίας και η ποικιλομορφία των μεθόδων επιμέτρησής της αποτελεί αντικείμενο εκτεταμένης ακαδημαϊκής έρευνας. Το όφελος όμως, που προκύπτει από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. και τη χρήση της λογιστικής μεθόδου της Εύλογης Αξίας, φαίνεται να υπερβαίνει κατά πολύ τις αρνητικές επιπτώσεις που αυτά προκαλούν. Οι αδυναμίες του συστήματος εστιάζονται στη μη οργανωμένη τακτική έλεγχο των αποτιμήσεων, οι οποίες πρέπει να περιέχονται σε λιγότερο αισιόδοξα σενάρια. Η συνεργασία πιστοποιημένων επαγγελματιών εκτιμητών, με εξειδικευμένους με το θέμα ορκωτούς λογιστές ελεγκτές, υπεύθυνους για τους ελέγχους των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που αναλαμβάνουν, προϋποθέτει και υπόσχεται αληθείς, αξιόπιστες, συγκρίσιμες χρηματοοικονομικές καταστάσεις οικονομικών οντοτήτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

Γεωργακόπουλος Λ. (1995), *Ανώνυμη Εταιρία & Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης*, Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων & Εταιριών, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Ντζανάτος Δημ. (2008), *Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά*, Εκδόσεις Καστανιώτη Α.Ε.

Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ (2003), *Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο*, Λογιστική των Φόρων, τόμος Δ'.

Ελληνική αρθρογραφία

Ιατρίδης Γεώργιος, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα – Εφαρμογή, Δυσχέρειες και Χρησιμότητα», Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Κοτσιλίνης Κωνσταντίνος, (2003), «Τι αλλάζει στους ισολογισμούς μετά την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων», ειδική έκδοση της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ: Φορολογικός Οδηγός.

Μαλακός Παναγιώτης (2002), *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα*, περιοδικό ΕΨΙΛΟΝ, τ.7/2002

Ξενόγλωσση αρθρογραφία

Barlev, B. and Haddad, J. (2003), Fair value accounting and the management of the firm *Critical Perspectives on Accounting* 14, 383–415.

Benston, George J. (2008), “The Shortcomings of Fair-Value Accounting Described in SFAS 157.” *Journal of Accounting and Public Policy*, 27(2): 101–114.

Cosh A. and Hughes A. (1998), *Profitability, finance, investment appraisal and acquisition*, Enterprise Britain, ESRC Centre for Business Research, University of Cambridge, Cambridge: 67-79.

- Cooper, S. (2007), “Discussion of “Standard-setting measurement issues and the relevance of research”, Accounting and Business Research, Special issues: International Accounting Forum: 17-18.
- Hitz, J.M. (2007), “The Decision Usefulness of Fair value Accounting- A theoretical Perspective”, European Accounting review, vol 16, No 2: 323-362.
- I.A.S.B. (2007), Problems and Opportunities of an International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities, Accounting in Europe, 01 January 25-34.
- Laux, C. and Leuz, C. (2009) The crisis of fair-value accounting: Making sense of the recent debate Accounting, Organizations and Society, Vol. 34,
- Laux, C. and Leuz, C. (2009), Fair Value Accounting and the Liquidity (Economic) Crisis of 2008 – 2009, Accounting, Organizations and Society 34 826–834.
- Laux, C. and Leuz, C. (2010), Did Fair-Value Accounting Contribute to the Financial Crisis)? Journal of Economic Perspectives
- Penman S., (2007), Financial reporting quality: is fair value a plus or a minus? Accounting and Business Research Special Issue: International Accounting Policy Forum. pp. 33-44.
- Plantin, G., H. Saprà, and H. Shin (2004), ”Marking to Market: Panacea or Pandora’s Box,” mimeo, London School of Economics.
- Monday, S. (2009), IAS 16 and the Revaluation Approach: Reporting Property, Plant and Equipment at Fair Value. University of Tennessee - Knoxville
- Penman, S. and Nissim, D. (2008), Principles for the Application of Fair Value Accounting. Center for Excellence in Accounting and Security Analysis, White Paper No. 2. April.
- Rechtman, Y., Fair value accounting: What’s so far?, The CPA Journal, July, 2006
- Khurana, K. and Kim, Myung-Sun. (2003), Relative value relevance of historical cost vs. fair value: Evidence from bank holding companies. Journal of Accounting and Public Policy 22
- Krumwiede, T. (2008), ”Why historical cost accounting make sense”, Strategic Finance, August 2008: 33-39.
- Rérolle, J. (2008), The fair value debate: from accounting utopia to financial realism Online sources Revue Trimestrielle de Droit Financier n°4 -
- Santucci, S. (2007), Identification of the actual users of SMEs financial statement and their information needs: influence on the ED IFRS for SMEs’ structure and potential solution,, Document prepared for EFAA Workshop on IFRS for SMEs, Warsaw, 30 May 2007.

Wallison, P. (2008), Fair Value Accounting: A Critique,|| American Enterprise Institute for Public Policy Research. July.

Ιντερνέτ

http://www.dntzanatos.gr/news_3.php

<http://www.taxheaven.gr/pages/ias/load/7825>

<http://www.taxheaven.gr/pages/ias/load/7830>

<http://www.taxheaven.gr> ΕΛΤΕ. Αρ.Πρ.110/27.02.06 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

www.iasb.org

www.fasb.org

www.g20.org